

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 18. OKTOBRA 1979

ŠTEVILKA: 39 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PRIPRAVE NA OBRAVNAVO DEVETMESEČNEGA POSLOVANJA

Čeprav še niso izračunani vsi rezultati devetmesečnega poslovanja, so znani glavni rezultati izpolnjevanja plana in s tem tudi finančni uspeh v tem obdobju. Prve in posamezne preverjene številke bodo v kratkem objavljene in s tem bo možna obravna v TOZD in delovnih skupnostih.

Kot je v železarni Jesenice že uveljavljena metoda, ni to le prilika, da seznanimo vse delavce z rezultati poslovanja oziroma gospodarjenja v tem obdobju, ampak predvsem, da se dogovorimo o vseh ovirah in napakah, ki so nastopale, da v tem času nismo dosegli takih rezultatov, kot smo si jih zadali s planom in programom dela. Gre za krepitev samoupravnega načina dela in mobilizacijo vseh delovnih ljudi za izboljšanje stanja, za odklanjanje tistih slabosti, katere z boljšo organizacijo, prizadevnostjo, disciplino in samoupravnim redom lahko odprav-

ljamo. Teh slabosti pa ni malo. Prav gotovo smo v dokaj zaostrenih in zapletenih gospodarskih pogojih, ki zahtevajo večjo prizadevnost vseh nas.

Ko govorimo o težavah, je večkrat omenjeno pomanjkanje vložka za našo metalurško predelavo, kar je objektivna težava, čeprav moramo istočasno priznati, da nismo izpolnili lastnih nalog pri izdelavi jekla. Pri tem pa je veliko težav. Dosegamo zelo slab izplen, naprava za kontinuirano vlivanje, ki je nova investicija, ne daje predvidenih rezultatov, napake, ki nastajajo pa se ne odpravljajo. Tudi na drugih področjih so težave, ki izvirajo iz nedoslednosti, premajhne strokovne zavzetosti in tudi premajhne zavesti o tem, kako to vpliva na naš skupni in osebni dohodek.

Stroški naraščajo zaradi povečanja cen repromateriala. Večja cena energije in vse težave okoli nje so nam znane že v polletju. Prav tako tudi težave o nabavi materialov iz uvoza — predvsem gre tu za rezervne dele in nekatero opremo. Dočim smo z osnovnim reprodukcijskim materialom zaenkrat še preskrbljeni.

ta kritična situacija pred vrati, vendar pa krivda za pomanjkanje vložka

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDSEDNIK SKUPŠČINE OBČINE SEZNANIL NOVINARJE O DVEH NAJVEČJIH GRADNJAH V OBČINI

Pretekli četrtek, 11. oktobra, je predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar na tiskovni konferenci novinarje, ki delujejo na območju jesiške občine, seznanil o pripravah in gradnji dveh največjih objektov v jesiški občini in sicer o gradnji karavanške predora in novega odseka magistralne ceste, glede na veliko obremenitev ceste skozi Jesenice in o gradnji nove elektro jeklarne v jesiški železarni, o čemer je novinarjem dal podrobne informacije tudi član poslovodnega odbora Železarne Boris Bregant.

Gradnja karavanške predora je danes dejstvo, je dejal predsednik skupščine, zato moramo že danes intenzivno razmišljati, kakšne bodo posledice za jesiško občino in še posebno za mesto Jesenice, ko bo

predvidoma sredi poletja 1984 stekel promet skozi nov karavanški predor. Ni potrebno preveč dokazovati, kajti to je preveč očitno vsaki dan, še posebno ob konicah in v poletni

(Nadaljevanje na 3. strani)

KONČANO DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

XIII. delovno tekmovanje kovinarjev Jugoslavije je bilo zaključeno na dan kovinarjev, na dan, ko se je mladi delavec Josip Broz pred 69. leti včlanil v Zvezo kovinarskih delavcev Hrvatske in Slavonije. Na ta dan naj bi vsako leto s srečanja kovinarjev iz vseh republik in avtonomnih pokrajin na delovnih tekmovanjih afirmirali najboljše delovne rezultate, izmenjali izkušnje iz življenja in dela in širili ter utrjevali bratstvo in enotnost, kot je napisano v odloku o proglasitvi dneva kovinarjev.

Letošnja centralna proslava dneva kovinarjev in srečanje kovinarjev Jugoslavije je potekalo od 8. do 10. oktobra v Sarajevu in je bilo posvečeno 60-letnici Komunistične partije Jugoslavije, Zveze komunistične mladine Jugoslavije in revolucionarnih sindikatov.

Udeleženci srečanja, več kot 200 kovinarjev iz enajstih proizvodnih poklicev: strugarji, rezkalci, brusilci, kovači, ordjarji, avtomehaniki, varilci v štirih postopkih varjenja ter livarji, so tekmovali v različnih

(Nadaljevanje na 3. strani)

OBČINSKI ODBOR ZZB NOV O KOLEKTIVNEM VODENJU IN IZGRADNJI ELEKTROJEKLARNE

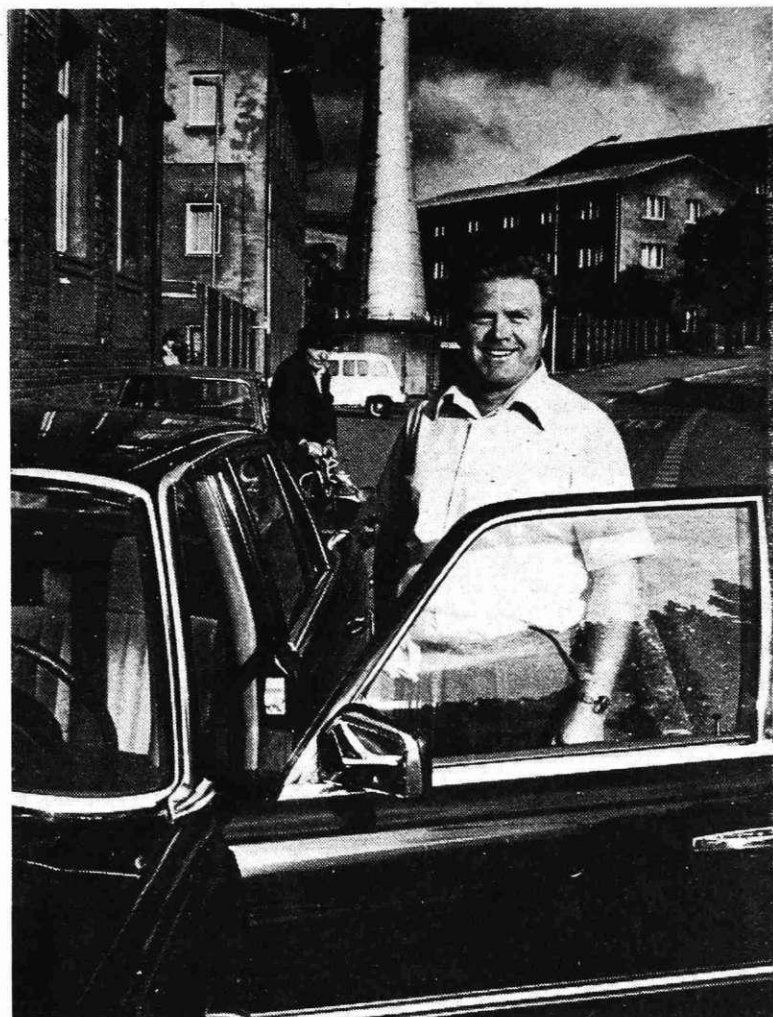
Na seji občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, ki je bila 9. oktobra, so razpravljali o pobudi tovariša Tita za kolektivno vodenje in odgovornost, o gradnji nove elektro jeklarne v železarni, o delovanju komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozagotovitost pri občinskem odboru in krajevnih organizacijah ZZB NOV, o gradnji novih in obnovi nekaterih spomenikov in spominskih obeležij NOB ter o drugih zadevah.

Uvod v razpravo o kolektivnem vodenju in odgovornosti je podal sekretar občinskega odbora ZZB NOV Jesenice in se glasi:

Centralni komite ZKJ je dne 19. junija 1979 sprejel sklepe in stališča o pobudi tovariša Tita o kolektivnem delu in odgovornosti v vseh družbenopolitičnih, družbenih organizacijah, samoupravnih in drugih organih naše družbenopolitične jugoslovanske skupnosti. O sklepih

in stališčih je razpravljalo tudi predsedstvo republiškega odbora ZZB NOV SR Slovenije in poslalo vsem občinskim in obalnim borbenskimi organizacijam v obravnavo teze o uresničevanju pobude tovariša Tita. O tezah republiškega odbora je predsedstvo OO ZZB NOV Jesenice razpravljalo na svoji seji, dne 5. septembra in sprejelo stališča ter pripombe in sklenilo, da se

(Nadaljevanje na 9. strani)

Sodelavec šofer (IK)

OBJEKTIVNE TEŽAVE LAHKO PREMOSTIMO LE Z BOLJŠIM DELOM IN NEKATERIMI RADIKALNIMI UKREPI

Ne glede na to, da nimamo še dokončnih in celovitih rezultatov devetmesečnega poslovanja, nam z dneva v dan postaja bolj jasno, da bomo v preostalih dobrih dveh mesecih do konca leta, morali napeti vse sile, da bomo ob sklepu leta ustvarili dovolj čistega dohodka za osebne dohodke in za skupno porabo (regresi, malica, jubilejne nagrade in drugo, kot tudi za izboljševanje in razširjanje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv. Ob objektivnih težavah, pomanjkanju vložka, podražitvah nekaterih repromaterialov in energije, imamo tudi vrsto drugih zelo neugodnih kazalcev, ki nas zelo resno opozarjajo. Po devetih mesecih zaostajamo za 4,9% za združenim planom in ravno toliko za skupnim programom kar pomeni 58.143,9 ton ali malo manj kot polmesečna proizvodnja. Pri izvrševanju družbenega plana prodaje zaostajamo za 6,4% ali 22.500,6 ton, vrednostno pa za 5,2% ali 246,8 milij. dinarjev, čeprav smo dosegli za 1,2% višjo prodajno ceno kot smo načrtovali.

Tako stanje nas v interesu naše lastne in skupne socialne varnosti opozarja na skrajno odgovorno in zavestno delo. Objektive težave bomo morali premagovati z bolj racionalnim izkoriščanjem proizvodnih oziroma delovnih naprav in razpoložljivega vložka, s štednjo pri materialih in energiji na vsakem koraku in povsod in z maksimalnim zagotavljanjem lastnega vložka iz TOZD Jeklarne po količini in kvalititi ob intenzivnih prizadevanjih, da tudi s tujim vložkom omilimo sedanjo situacijo in svojim kupcem zagotovimo naročila po količini in kvaliteti. To sicer ponavljamo že dalj časa z večjim ali manjšim uspehom, toda tokrat nam gre za nohte, kakor pravimo, kajti če teh pozivov ne bomo vzeli dovolj resno in odgovorno se nam ob letni bilanci kaj rado dogodi, da bomo odrezali kaj tanek kos čistega dohodka. S tem bodo seveda prizadeti naši osebni dohodki pa tudi sredstva za skupno porabo in razširjanje materialne osnove.

Razen tega pa bomo morali radikalno iz naše dotedanje prakse odstraniti vse slabosti v naši organiziranosti, ki se negativno odražajo v našem delu. Na nekatere od teh so zelo energično opozorili tudi komunisti splošnega sektorja na zadnjem sestanku. Ugotovili so med drugim, da okrog 800 lastnikov stalnih propustnic za svoboden vstop ali izhod pri vseh vratarjih negativno vpliva na red in disciplino in so predlagali, da se popolnoma ukinejo, ker se službeni izhodi iz tovarne lahko drugače kontrolirajo oziroma izkazujejo. Predlagali so tudi, da se čim preje, dogovor za to je bil sprejet že pred leti, uveljavijo nove legitimacije za vstop v Železarno in le te obvezno pokažejo vratarju pri vstopu in izhodu. V interesu večjega reda in za boljše zaščito družbene lastnine, naj se čim preje izselijo zadnji stanovalci iz »kasarne« na Stari Savi.

Komunisti splošnega sektorja so bili tudi mnenja, da je potrebno tudi hitreje in bolj odgovorno delati na dograjevanju dohodkovnega sistema, pri čemer imajo še posebno odgovornost delavci strokovnih služb oziroma delovnih skupnosti, kajti neizgrajen sistem se tudi odraža v sedanji slabi situaciji.

Ob takih ugotovitvah in pobudah nimamo veliko za razmišljati, ampak prijeti za delo, da bomo ob letu vsi bolj zadovoljni.

MILIJONE VOZIMO NA SMETIŠČE, HKRATI PA DAJEMO TEŽKE DEVIZE ZA UPORABNE ODPADKE

V sobotni prilogi Dela, 29. septembra sta avtorici Vera Avčič in Marjeta Šoštarč objavili izredno zanimivo razmišljanje o zbiranju in predelavi uporabnih odpadkov v sekundarne surovine. V uvodu poudarjata, da večino razvitih držav že nekaj let ne pesti več samo pomanjkanje energije, temveč vedno bolj tudi pomanjkanje osnovnih surovin. To vse bolj občuti tudi jugoslovanska industrija in zato postajajo sekundarne surovine, ki jih pridobivamo iz odpadkov iz dneva v dan pomembnejše.

Najbrž bralcem ne bo potrebno posebej dokazovati, da še ogromno pomembnih sekundarnih surovin —

starega železa, papirja, plastike, cunj, stekla, gume in še vsega drugega

(Nadaljevanje na 7. strani)

OK ZKS JESENICE O NOVI ELEKTROJEKLARNI

V sredo, 10. oktobra, je bila sklicana 11. seja občinske konference zveze komunistov Jesenice, ki pa je bila komaj sklepčna, kar kaže na dokaj neresen odnos delegatov do dela konference.

Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava o programu izgradnje nove elektro jeklarne v železarni. Po uvodnih besedah člana komiteja Borisa Berganta so delegati v živahni razpravi podprli prizadevanja za čimprejšnjo izgradnjo tega pomembnega objekta ne samo za jesiško občino, ampak tudi za širšo skupnost. Opozorili pa so tudi na številne probleme, ki jih bo potrebno ob tem reševati oziroma jim nameniti vso pozornost in biti pri izvrševanju dosledni.

RK

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je v prvi polovici septembra obravnavalo aktualne družbenoekonomske razmere ter naloge sindikatov v gospodarski stabilizaciji. Predsedstvo je sprejelo oceno sedanjih gospodarskih tokov, pri čemer je poudarilo naslednje kritične točke:

— premajhna zavzetost vseh dejavnikov za hitrejšo uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov in politiko gospodarske stabilizacije;

— odstopanje od nekaterih planskih usmeritev, kot so neustrezna struktura in prekomeren obseg naložb, prekomerno zaposlovanje, povečevanje primanjkljaja v trgovinski in plačilni bilanci s tujino, naglo naraščanje življenjskih stroškov in ogrožanje realnega življenjskega standarda;

— zaostrovanje pogojev za pridobivanje dohodka in slabšanje likvidnosti (organizacij združenega dela in bank);

— pritisk, da bi osebni dohodki naraščali hitreje kot družbena produktivnost.

V sprejetem dokumentu Stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o nalogah sindikatov v sedanjih družbenoekonomskih razmerah je ob citiranih ugotovitvah poudarjeno, da:

»Učinkovito obvladovanje sedanjih gospodarskih tokov in razvoja ter hitrejša samoupravna preobrazba sistema družbenoekonomskih odnosov terjata odločnejšo akcijo zveze sindikatov pri uresničevanju zakona o združenem delu ter sklepov devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Telesa zveze sindikatov so o mnogih vprašanjih že sprejela usmeritev in sklepe ter oblikovala dogovore za njihovo uresničevanje. Predsedstvo ugotavlja njihovo prepočasno in premalo dosledno uresničevanje, opozarja na večjo odgovornost in poudarja:«

— da je potrebno z aktivnostjo ob sprejemanju zaključnih računov za leto 1978 nadaljevati in jo poglobiti ob obravnavi devetmesečnih periodičnih obračunov in zaključnih računov za letošnje leto,

— da je potrebno bolj zavzeto in dosledno uveljavljati Stališča o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju delitve po delu in s tem v zvezi zadolžuje sindikate na vseh nivojih za nekatere konkretne naloge,

— da delež sredstev za osebne dohodke v razporejenem čistem dohodku v posameznih delovnih organizacijah odstopa od razmerja oziroma načel smotne delitve dohodka in delitve po delu in se povečuje pritisk za hitrejšo povečevanje osebnega dohodka kot naraščata dohodek in produktivnost dela in zadolžuje sindikalne organizacije za nekatere konkretne naloge,

— da realni osebni dohodki v letu 1979 padajo, kar sicer dolgočasno prispeva k usklajevanju rasti osebnih dohodkov in produktivnosti dela, ker so realni osebni dohodki v prejšnjih letih naraščali hitreje kot produktivnost dela. Ob tem pa predsedstvo opozarja, da naraščanje življenjskih stroškov najbolj prizadene delavce z najnižimi osebnimi dohodki in zato zadolžuje osnovne organizacije zveze sindikatov, da se zavzamejo, da bodo v temeljnih organizacijah posebej ugotavljali take primere in to reševali s solidarnostjo vseh delavcev, ne pa s spreminjanjem načela delitve po delu,

SINDIKATI MORAJO SVOJO AKTIVNOST OB SPREMLJANJU PERIODIČNIH OBRAČUNOV IN ZAKLJUČNIH RAČUNOV NADALJEVATI IN POGLABLJATI

— da skupna poraba v TOZD hitreje narašča kot druge sestavine čistega dohodka in zadolžuje osnovne organizacije in občinske svete zveze sindikatov, da to proučijo,

— da je potrebno zaostri odgovornost vseh delavcev za boljše izkoriščanje vseh proizvodnih zmogljivosti in za bolj smotno gospodarjenje, ker so stabilizacijska prizadevanja trajna sestavina dejavnosti sindikatov na vseh ravneh.

Ceprav je poudarek v naslovu na aktivnost sindikalnih organizacij ob sprejemanju periodičnih obračunov in zaključnih računov, morajo poudarjene naloge iz dokumenta, ki ga je sprejelo predsedstvo sveta Zveze sindikatov Slovenije in je objavljen v Sindikalnem poročevalcu št. 8 z dne 22. septembra, osnovne organizacije upoštevati pri obravnavi devetmesečnega poslovnega rezultata TOZD in delovnih skupnosti, kakor tudi pri obravnavi zaključnih računov za letošnje leto.

Ta čas smo v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti naše železarne pred obravnavanjem devetmesečnega poslovanja, ki ni najbolj rožnato in zato želimo predvsem poudariti vlogo in naloge osnovnih organizacij zveze sindikatov v zvezi s to obravnavo. Pri tem moramo, čeprav smo že večkrat poudarili, znova omeniti izredno pomembno vlogo organizacij zveze sindikatov pri obravnavanju zaključnih računov za preteklo leto. Dobro pripravljene in organizirane razprave po veliki zaslugi organizacij zveze sindikatov so resnično pomenile velikanski kvalitetni premik v dosedanjem obravnavanju poslovnih rezultatov. Žal pa so vna, organiziranost in pripravljenost ob letošnjih periodičnih obračunih zelo upadle in mnogokje so razprave imele le še formalni značaj, še posebej zato, ker so bili doseženi rezultati poslovanja v prvi polovici letošnjega leta dosti spodbudni, ne toliko zaradi našega boljšega dela kot zaradi dobrih tržnih oziroma prodajnih pogojev.

Po devetih mesecih je stanje v večini temeljnih organizacij združenega dela naše železarne precej bolj kritično in zato, kakor tudi zaradi zakonskega določila, bi morale sindikalne organizacije še povečati svojo aktivnost, kakršno so pokazale pri obravnavi zaključnega računa za preteklo leto. Organizacije zveze sindikatov bi morale s temeljito pripravo, predvsem pa s preudarno in prepričljivo politično akcijo zasedati v razpravi o devetmesečnem poslovanju čim večje število delavcev v TOZD in delovnih skupnosti. S temeljito pripravo v tem pogledu, da bi v razpravah osnovne organizacije zveze sindikatov na zborih delavcev nastopile s svojimi političnimi stališči do posameznih vprašanj in problemov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih. Pri tem bi moral biti predvsem poudarek na globalni politični oceni z vidika stabilizacijskih prizadevanj in uresničevanja zakona o združenem delu, seveda pa pri tem ne bi smeli zanemariti konkretnih problemov in podrobnosti vendar do take mere, da se nam ne bi zgodilo, da bi »zaradi dreves ne videli gozda«, kakor pravimo. In nasprotno, da zaradi pretiranega obravnavanja in ponavljanja znanih političnih načel ne bi videli konkretnih lastnih problemov in slabosti.

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega materiala ni samo na predhodnem obratu — TOZD Valjarna bluming-štel, ampak tudi na TOZD Jeklarna, kjer po programu oziroma družbenem načrtu ne naredijo dovolj kvalitetnega jekla. Jezeršek je tudi opozoril na to, da smo hladno valjarno na Beli gradili s skupnimi investicijskimi sredstvi in s skupnim rizikom, vendar pa zaradi neurejenih dohodkovnih odnosov v železarni v celoti, edino njihova TOZD izkazuje že drugo leto izgubo, čeprav iz razlogov o katerih govorijo, izguba ni izključno njihova stvar. Menil je tudi, da bi se zaradi težke situacije glede vložnega materiala, morali že sedaj dogovoriti in opredeliti ali naj valjarna štel za prihodnje leto načrtuje svojo prodajo. Razmisliti je treba, ali je prodaja kolobarjev iz valjarne štel zunanjim kupcem res toliko ugodna, če upoštevamo izpad dohodka v lastnih TOZD zaradi pomanjkanja tega vložnega materiala.

Vodja nabavne službe Janez Bidovec je obrazložil, da smo v železarni že od leta 1972 sem računali s pomanjkanjem jeklenega vložka, ki bi si ga zagotovili z izgradnjo nove elektro jeklarnice, ki bi morala biti že v tem srednjeročnem obdobju zgrajena. Zato je bila že leta 1972 podpisana dolgoročna pogodba, po kateri nam bi morala železarna Smederevo zagotavljati v začetku po 50.000 ton slabov za valjarno debele pločevine in valjarno trakov štel, pasneje pa po začetku obratovanja hladne valjarne Bela od 150 do 20.000 ton slabov. Naša železarna je vložila celo 40 milij. dinarjev kreditov v železarno Smederevo za dokončanje njihovih jeklarskih zmogljivosti. V prvih letih je železarna Smederevo dokaj dobro izpolnjevala svoje pogodbene obveznosti, s pričetkom obratovanja njihove lastne tople valjarne letos v zgodnji pomladi, pa se je stanje začelo spreminjati. Sami so rabili vedno več lastnega vložka, k temu pa so se jim pridružile še različne okvare in tehnološke težave, zato niso več izpolnjevali pogodbenih obveznosti do nas. Tako smo letos od njih, namesto 45.000 ton, kolikor smo predvideli za celo leto, dobili v devetih mesecih le 17.734 ton. Neizpolnjena pa bo ostala tudi pogodba za 9.200 ton toplovaljanih trakov, od česar smo doslej prejeli le 400 ton.

Nabavna služba je iskala ustrezne rešitve tudi v okviru tripartitne pogodbe med Češkoslovaško — Madžarsko in nami, ki pa jo CSSR ne izpolnjuje zaradi našega bilančnega deficita. Rešitve iščejo tudi v okviru celotnega uvoznega kontingenta SFRJ, kar pa je zaradi uvoznih restrikcij zelo težko. Bidovec je zato poudaril, da si bo služba maksimalno prizadevala za pridobitev dodatnega vložnega materiala, vendar pa moramo rešitev predvsem iskati doma, v naši železarni oziroma v TOZD Jeklarna, ki naj izdela čim več jekla, tako po količini kot kvaliteti.

Eden od razpravljalcev je ob tem pripomnil, da delavci iz nabavne službe hodijo v tujino na različne razgovore in dogovore za zagotovitev manjkajočega vložnega materiala, vendar pa v TOZD za katero se ti razgovori predvsem vršijo, nič ne vedo o uspešnosti ali neuspešnosti teh razgovorov in dogovorov. Po njegovem mnenju bi morali ti delavci o uspešnosti ali neuspešnosti potovanja v tujino poročati tudi prizadeti TOZD.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da so delavci TOZD Hladna valjarna Bela predvsem z delom v letošnjem letu dokazali, da znajo in so pripravljeni delati, če je potrebno tudi v prostih dnevih. Nesigurnost glede vložnega materiala, pa seveda negativno vpliva tudi na delovni ritem. Delavci so v razpravi tudi poudarili, da se zavedajo, da je njihov prihodek oziroma čisti dohodek, iz česar se črpajo tudi sredstva za osebne dohodke, odvisen od uresničevanja družbenega plana tako po količini kot kvaliteti in ravno zato jih toliko bolj skrbi sedanja kritična situacija v zvezi s pomanjkanjem vložnega materiala. Seveda pa se to povezuje tudi z uresničevanjem njihovih obveznosti do kupcev in ravno zato bi kazalo z njimi začeti razgovore o odstopu dela njihovih deviznih sredstev za nujno potrebno kvalitetnega vložka v tujini. Sedanja situacija bo namreč imela negativni vpliv tudi na kovinsko predelovalno industrijo, ki bi se kot večji izvoznik morala vključiti v reševanje uvoza polproizvodov, kar je nedvomno veliko bolj ugodno kot uvažati višje predelano jeklo, s čimer uvažamo tudi tuje delo.

Delavcem je bilo na zboru pojasnjeno, da sta poslovodni odbor in nabavna služba že v dogovoru z delovno organizacijo Sever iz Subotice za odstop dela njihovih deviznih sredstev za nabavo surovin za njihove izdelke, seveda pa je o učinku tega sedaj še preuranjeno govoriti.

Član poslovnega odbora Železarne Božidar Bartelj je v zvezi z izpostavljenim vprašanjem dohodkovnih odnosov med TOZD pojasnil, da se

pripravlja ustrezen samoupravni sporazum, kjer je sicer še nekaj nerazčiščenih vprašanj, vendar pa bo osnutek v najkrajšem času pripravljen. Ker so zelo minimalni izgledi, da bi potreben vložni material dobili od drugod, kljub velikim prizadevanjem, bodo potrebna maksimalna prizadevanja v TOZD Jeklarna, da zagotovi ustrezen vložek po količini in kvaliteti. Seveda, je poudaril Bartelj, bo v celotni železarni zaostri ti delovno in tehnološko disciplino ter štednjo na vsakem koraku.

Delavci so v razpravi opozorili tudi na ozko transportno grlo med valjarno štel in Hladno valjarno Bela in na potrebo zaostrovanja kvalitete kontrole tako s strani delavcev TOZD Jeklarna, kakor tudi delavcev kvalitetne kontrole OTK. V zvezi z izpostavljenim vprašanjem prodaje za trg valjarne štel so delavci na zboru menili, da ni njihova stvar presoati upravičenosti ali neupravičenosti prodaje za trg, ob tem, da so zaradi tega prizadete domače temeljne organizacije, pač pa naj to presodi poslovodni odbor, v čigar pristojnost sodi usklajevanje proizvodnje.

Franc Kobentar, sekretar občinskega komiteja ZKJ Jesenice je menil, da je prav, da se take stvari rešujejo na zboru delavcev in opozoril na gospodarske težave doma in v svetu. Dejal je, da je iz razprav jasno razvidno, da bo železarna do konca leta predvsem odvisna od lastnega surovega jekla in da bo potrebno zato storiti vse, da se to v TOZD Jeklarna zagotovi, morda celo z dodatno stimulacijo, kajti od tega je odvisen letni rezultat vseh TOZD in delovnih skupnosti oziroma železarne kot celote. Pri tem pa je še posebej poudaril, da se nekatere TOZD ne bi smele ponašati preveč podjetniško, kajti vse TOZD so v železarni tehnološko in proizvodno tako med teboj povezane, da je končni rezultat tako posameznih kot vseh skupaj odvisen od skupnega dela in skupnih prizadevanj.

Ceprav so bila na zboru delavcev TOZD Hladna valjarna Bela izpostavljena vsa bistvena vprašanja, vključno z dograditvijo dohodkovnih odnosov med TOZD železarne, se nam zdi, da bi morali bolj podkrepiti in izpostaviti vprašanje zdru-

ževanja dela in sredstev z delom in sredstvi v drugih organizacijah, čimer bi se lahko izognili mnogim problemom, ki nas sedaj pestijo. To pa je in mora biti tako interes delavcev v TOZD kot naš skupni splošni interes. To pa se še kako tudi nanaša na SOZD Slovenske železarne, znotraj katere se vedno prihaja do neusklajenosti, podvajanja, neizvrševanja obveznosti delovnih organizacij druga do druge in podobno. Še vedno preveč stvari rešujemo parcialno namesto globalno kot to opredeljuje ustava in zakon o združenem delu.

Razen tega se nam zdi, da je bilo premalo poudarjeno vprašanje izplena, oziroma optimalnega izkoristka razpoložljivega vložnega materiala v vseh fazah predelave obdelavcev, da dosedanj izplen ni najboljše. Seveda pa smo prepričani, da bodo vsa ta vprašanja prav gotovo izpostavljena v intenzivnih sancijskih prizadevanjih.

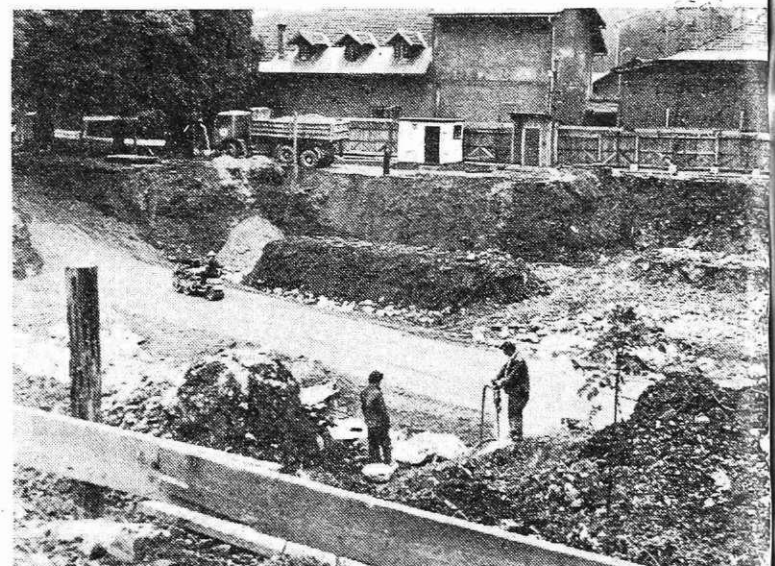
Železarski globus

NIGERIJA

Japonska železarska družba Kobe Steel Ltd. bo dobavila v Nigerijo valjarno za letno proizvodnjo 210.000 ton valjane žice in paličastega jekla. Pričetek obratovanja je predviden v letu 1982 in proizvedeni izdelki bodo namenjeni za potrebe gradbeništva. Potrebne gradbene delovne železarne, ki jo sedaj gradijo v Nigeriji in bo izdelovala surovo jeklo v obločnih električnih pečeh na osnovi železove gobe.

PERU

Perujski rudniki železove rude računajo, da bodo letos izvozili okoli 6,2 milijonov ton, kar bo približno 32 % nad 4,8 milijonov ton kolikor so izvozili v l. 1978. Največ kupci so japonske železarne za katere podatki niso znani, Južna Koreja 1,2 milijonov ton, Romunija 600.000 ton, Francija 150.000 ton in Avstrija 140.000 ton.

Zemeljska dela za novi računski center (IK)

PRIPRAVE ZA OBRAVNAVO DEVETMESEČNEGA POSLOVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni. Pri tem pa se premalo zavzemamo za zmanjševanje tistih stroškov, na katere lahko vplivamo. Specifične porabe energije so nad tehničnimi normativi, prav tako poraba elektrod pri elektro pečeh, poraba opeke in druge porabe, kjer smo že dosegali boljše rezultate. Glavni vzrok povišanja proizvodnih stroškov so predvsem v nedoseganju količinskega plana in slabih izplenov. Poleg jeklarnice se stroški povečujejo v valjarnah bluming-štel, hladni valjarni Jesenice, žičarni, elektroдах, žebeljarni, remontnih delavnicah, vzdrževanju in energetiki.

O tem je bila na osnovi predhodnih ocen devetmesečnega poslovanja razprava na strokovnem in poslovodnem kolegiju, ki ga sestavljajo vsi vodje TOZD in vodje sektorjev. Predložen in obravnavan je bil predlog programa skupne in gotove proizvodnje za obdobje oktober—december 1979 glede na stanje vložka. Predvidevanja kažejo, da bodo zagotovljene osnovne potrebe po vložku seveda ob izpolnitvi naših lastnih nalog v jeklarni in v predelavah z veliko pozornostjo na izplenu. Obstaja nevarnost, da količinski plan ne bo 100 % dosežen, ker doslej le preveč zaostajamo. Tu di naši kupci za to ne bodo dobili vseh količin, ki so jih naročili in na katere računajo. Finančni rezultat je zato tudi lahko slabši kot je bil v prvem polletju.

Z večjo pozornostjo glede porabe energije, izkoriščanja delovnih naprav in časa, s pozornostjo do izpolnjevanja kvaliteten zahtev pa nam potrebno da bi bile TOZD koncentrirane v izgubi.

Za obravnavo devetmesečnega poslovanja v TOZD pa je potrebno, da vodstva pripravijo popolne informacije o rezultatih in problemih v lastni TOZD in delovnih skupnosti do SOZD SZ. Poleg tega so se tudi dogovorili, da se pripravijo posebni akcijski programi za izboljšanje stanja s ciljem mobilizacije slehernega člana kolektiva, da dosežemo take rezultate kot je rečeno v uvodu.

Sklepi, ki naj temu sledijo, nam bodo potrjeni tudi na delavskih svetih temeljnih organizacij, ko bodo to problematiko obravnavali. Celotna akcija se pričinja v naslednjem tednu ob že vseh znanih podatkih z namenom, da se čimbolj izkoristi čas do konca leta. Varna je tudi, da prema naše gotove proizvodnje, ki naj poteka čimboljše in s čim manjšimi zastoji in s čakanjem do konca leta, ker obstaja nevarnost, da fakturna ne bo zajeta še v tem letu, kar zmanjšuje rezultat posameznih TOZD.

Pri tem naj omenimo, da bo delavski svet TOZD Jeklarna že jutri 19. oktobra, obravnaval akcijski program, ki ga je predložila posebna delovna skupina.

Delavski svet železarne Jesenice bo problematiko o devetmesečnem poslovanju obravnaval v začetku novembra.

OSEBNI DOHODEK V SEPTEMBRU PODOBEN PREDHODNEMU MESECU

Osební dohodek za september izkazuje precejšnje podobnost z osebnim dohodkom za mesec avgust. Na plačano uro je zaslužek namreč le 0,20 din manjši. Ker pa je v tem mesecu bistveno krajši skupni plačani čas na zaposlenega, so prejemki posameznikov v povprečju znatno nižji kot v avgustu. Izjema so le tri TOZD, v katerih osebni dohodek ni manjši kot v avgustu. V vseh treh primerih je šlo predvsem za boljše učinkovitost, število ur pa se ni bistveno zmanjšalo ali pa je bilo celo večje.

Primerjava strukture osebnih dohodkov kaže zmanjšanje večine postavk v absolutni vrednosti. Več je bilo izplačane dodatka za popoldansko in nedeljsko delo ter nadomestila za bolezensko odsotnost tako do 30 dni kot tudi nad 30 dni. Ostale refundacije osebnega dohodka zajemajo sicer majhno vrednost, ki pa se je predvsem zaradi izražanja povečanja obsega orožnih vaj povečala za več kot trikrat.

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV

Obdobje	ur/os	din/uro	din/os	din/182 ur	% uč.	ind. OD 1. 1978 = 100
1. 1976	189.0	22.37	4.227	4.071	31.9	70.1
1. 1977	189.6	25.86	4.904	4.707	33.0	81.3
1. 1978	188.9	31.94	6.034	5.813	34.6	100.0
I-III 79	187.7	37.66	7.071	6.854	33.7	117.2
april	190.3	38.78	7.381	7.058	34.2	122.3
maj	190.1	39.15	7.441	7.125	36.0	127.3
junij	188.3	38.14	7.183	6.941	35.3	119.0
I-VI	188.7	38.18	7.203	6.949	34.5	119.4
julij	191.5	41.10	7.870	7.480	35.1	130.4
avgust	192.1	40.30	7.736	7.335	35.4	128.2
september 79	188.3	40.30	7.547	7.335	35.5	125.1
september 78	189.3	32.06	6.067	5.835	33.6	100.6
I-IX 79	189.3	38.90	7.374	7.080	34.8	122.2
I-IX 78	188.4	29.59	5.573	5.385	34.6	92.4

Medtem, ko podatki kažejo nebitvene razlike v spremembi učinkovitosti, se je pomembno zmanjšala stimulacija za rast produktivnosti. Izračunana višina na podlagi podatkov obsega proizvodnje in števila učinkovitih ur znaša povprečno za železarno le 4 % na osnovno, to je 2 % manj kot v avgustu. Padec pa ni povzročilo le večje število učinkovitih ur, ampak žal tudi znatno manjša skupna proizvodnja.

STRUKTURA OD ZA SEPTEMBER

Vrsta izplačila	znesek OD v din	din na fiz. zap.	Struktura OD v %		
			16=100	16=100	16=100
1. Osnovni OD	25.631.680	3.862	51.2	52.8	54.5
2. Učinek	9.089.015	1.369	18.1	18.8	19.4
3. Stim za pr.	1.343.100	202	2.7	2.8	2.9
4. Oc. del. pr.	3.364.876	507	6.7	7.0	7.2
5. Skupaj 1-4	39.428.671	5.940	78.7	81.4	84.0
6. Nočni dodatek	1.796.183	270	3.6	3.7	3.8
7. Pop. dod.	1.079.001	163	2.2	2.2	2.3
8. Sob. dod.	125.003	19	0.3	0.3	0.3
9. Ned. prib.	766.993	116	1.5	1.6	1.6
10. Nad. pr.	671.176	101	1.3	1.4	1.4
11. Skupaj 6-10	4.438.356	669	8.9	9.2	9.4
12. Otež. dod.	560.545	84	1.1	1.1	1.2
13. Dod. za del. d.	1.968.371	297	3.9	4.1	4.3
14. Sob. dop.	282.315	43	0.6	0.6	0.6
15. Ost. dop. dop.	236.859	36	0.5	0.5	0.5
16. Skupaj 5 + 11-15	46.915.117	7.069	93.7	96.9	100.0
17. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	1.496.499	225	2.9	3.1	3.2
18. Skupaj 16 + 17 = OD iz sred. DO	48.411.616	7.294	96.6	100.0	103.2
19. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	1.586.678	239	3.2	3.3	3.4
20. Ost. ref.	92.392	14	0.2	0.2	0.2
21. Izpl. neto OD	50.090.686	7.547	100.0	103.5	106.8

KONČANO DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovnih organizacijah. Gostitelj tekmovanj varilcev je bila delovna organizacija ENERGOINVEST. Livarji so tekmovali v železarni Ilijaš, kovači v Famosu, tekmovanje v strojni obdelavi je potekalo v delovni organizaciji ZRAK v Sarajevu.

Slovenijo je zastopalo dvaindvajset kovinarjev, ki so bili izbrani na republiškem tekmovanju v Celju. Iz naše železarne so se te velike manifestacije dela in ustvarjalnosti udeležili trije varilci: Anton Tišov, Jože Rekar in Srečko Vlahek, ki so dosegli deseto oz. dvanajsto mesto in tako dostojno zastopali svojo delovno organizacijo. Ekipo je slovenska ekipa dosegla tretje mesto pri strugarjih, četrto pri brusilcih, drugo pri orodjarjih ter tretje me-

sto v MAG-postopku varjenja. Posamežno pa so naši tekmovalci osvojili prvo mesto pri strugarjih, prvo mesto v MAG-postopku in tretje mesto v plamenskem varjenju.

V okviru srečanja kovinarjev je bilo organizirano še srečanje kovinarjev-pisateljev. Svoje pesmi je bral tudi delavec železarne Tomaž Iskra. Na temo delavski razred in knjiga je bila organizirana okrogla miza. Na delavski univerzi Djuro Djaković je bila razstava Delovna ustvarjalnost in inovacije.

Z delovnim tekmovanjem kovinarjev Jugoslavije se zaključujejo letošnja srečanja najboljših delavcev, ki so bila predhodno organizirana po delovnih organizacijah in na nivojih republik in pokrajin.

Z. J.

V valjarni na Javorniku (SK)

PREDSEDNIK SKUPŠČINE OBČINE SEZNANIL NOVINARJE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

turistični sezoni, da cesta skozi Jesenice pomeni ozko grlo, ki ne bo sposobno sprejeti izredno povečanega prometa, pri čemer moramo računati tudi na zelo povečan tovrni promet. Pri tem je omenil oceno konzula republike Avstrije ob razgovorih na Jesenicah, da bo po izgradnji predora okrog 70 odstotkov prometa iz prehoda Šentilj, preusmerjenega na karavanski predor. Na to moramo računati, kakor tudi na različne druge objekte oziroma temu ustrezno infrastrukturo, je pojasnjeval predsednik.

Ob tem se je še posebno zadržal pri obvezni gradnji nove ceste od karavanskega predora pod Mežakljo do Žirovnice, ki mora steči istočasno ali vsaj vzporedno z gradnjo predora. Zato se bo tudi v prihodnjem letu intenzivno pripravljala dokumentacija za ta odsek magistralne ceste oziroma avto ceste. Dejal je, da ta novi del magistralne ceste ni imensko naveden v predlogu elementov za sestavo samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji za obdobje od leta 1981

do 1985, pač pa je navedeno, da bo v tem obdobju potrebno pričeti z gradnjo novih odsekov magistralnih cest glede na prometne obremenitve in v cilju hitrejšega povezovanja z evropskim omrežjem. To pa verjetno pove dovolj, ker nam je znano, da v republiki Avstriji že več let gradijo Tursko avtocesto, po kateri se bo proti Karavankam stekal promet iz ZR Nemčije, kar za nas lahko pomeni pravo katastrofo, če ne bo istočasno zgrajena magistralna cesta predor Žirovnica. Predsednik je dejal, da je izvršni odbor skupnosti za ceste SR Slovenije že predlagal zavodu za plan, da se ta odsek vnese v plan za naslednje srednjeročno obdobje. Razen tega to tudi potrjujejo prizadevanja za pridobitev mednarodnih kreditov, med drugim tudi za to cesto.

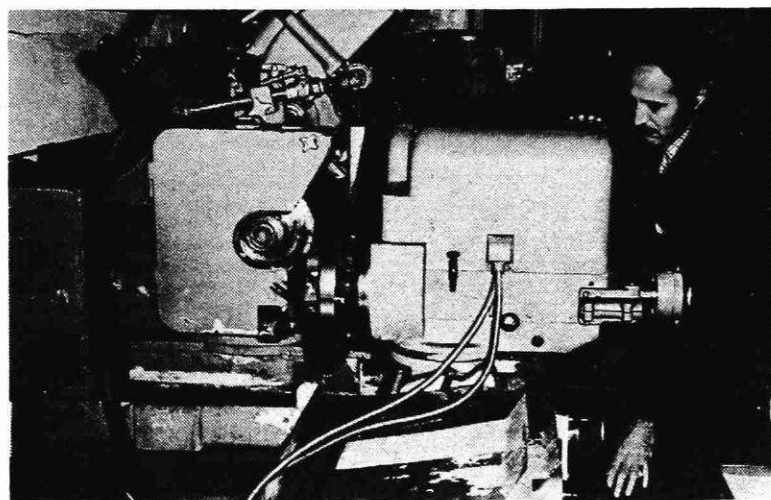
Predsednik je tudi omenil, da se že izvajajo nekatera dela na cesti, ki bo predor povezovala tudi z Gornjesavsko dolino, nekatera pa bo potrebno še opraviti, razen tega pa bo seveda potrebno tudi urediti, da bo magistralna cesta predor-Žirovnica imela priključke na mesto Jesenice. Na to se moramo vsi v občini dobro pripraviti, predvsem v pogledu dograjevanja infrastrukture oziroma teroarnih dejavnosti.

Naj ob tem omenimo, da bo karavanski predor prebit približno 400 metrov naprej, v smeri Kranjske gora, od spomenika talcem na Hrušici. Dolg bo 7864 metrov, od tega bodo morali na avstrijski strani zvrzati 4414 metrov, na naši pa 3450 metrov.

Predsednik skupščine je za tem dal besedo članu poslovnega odbora železarne Borisu Bregantu, ki je navzočim podrobno razložil projekt nove elektro jeklarne in vse pripombe in pomisleke, ki se ob tem pojavljajo. Posebej je poudaril pomen gradnje za zagotovitev potrebne surovosti jekla za nadaljno predelavo v železarni, za kar so že zagotovljene kapacitete in veliko prednost nove elektro jeklarne v pogledu čistejšega okolja in zraka, ob ukinutvi dotrajanih Siemens-Martinovih peči in plavžev, ki sedaj sodijo med največje onesnaževalce okolja in v pogledu velikega zmanjšanja transporta surovin in energije. Sedaj je potrebno v železarno pripeljati okrog 950.000 ton surovin in energije, da izdelajo 500.000 ton surovega jekla, iz gradnje nove elektro jeklarne pa se bo ta količina zmanjšala kar za 300 do 350.000 ton. Za primer je navedel, da bo železarna po izgradnji, dobila za dosedanjih 200.000 ton energije v obliki koksa in mazuta, energijo po žicah, to je električno energijo. S tem pa bo prihranjena dodatna energija za prevoz, kot že rečeno, za okrog 300 do 350.000 ton manj surovin in energije. Razen tega, je poudaril, da mazut v velikih količinah uvažamo, da je koks izdelan iz uvoženih premogov in da tona izdelanega grodlja »nosi« tona uvožene premoga.

Boris Bregant je novinarjem posredoval tudi vse druge podatke in jih informiral kako daleč je železarna v pripravi za gradnjo. Teh podatkov ne bomo ponavljali, ker smo jih v našem glasilu že nekajkrat objavili.

Predsednik skupščine je ob tem dodal, da ni nobenega dvoma, da je gradnja nove elektro jeklarne v železarni za občino Jesenice življenjskega pomena, vendar pa je potrebno vsem pomislekom nameniti vso pozornost, jih obdelati in ob dokončni oceni upoštevati. Prizadevati si bo tudi potrebno, da se porabljen zemljišče nadoknadi z obogatitvijo drugega zemljišča.

Sodelavec strugar (IK)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 22. 10.	ERZEN STANE	ISKRA BRANE
TOREK — 23. 10.	DOLINAR SASO	BENEDIČIĆ MITJA
SREDA — 24. 10.	SVETINA BOGOMIR	PEZDIRNIK JOŽE
ČETRTEK — 25. 10.	BAK DUSAN	ZIDAR JOŽE
PETEK — 26. 10.	CEJ JOŽE	ZUPAN MIRKO
SOBOTA — 27. 10.	KOŠIR SASO	POGACAR KAREL
NEDELJA — 28. 10.	RAVNIK JOŽE	NECIMER FRANC

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBROTNE AMBULANTE

V dneh od 22. do 27. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Ceh in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar, popoldan: II. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec, III. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar.

V soboto, 27. oktobra, samo dopoldne III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Dispanzer za borce od 13.30 do 15.30 — II dr. med. Vesna Furlan-Zidar. Zobna ambulanta:

dopoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej
popoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar

V soboto, 22. oktobra, samo dopoldne II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

V torek, 23. oktobra, in v četrtek, 25. oktobra, dodatno za železarno od 7. do 13. ure — II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej in od 13. do 19. ure — I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

V sredo od 13. do 19. ure za borce II. zobna ambulanta v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure in popoldan od 13. ure do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Transport z dne 11. 10. 79 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge
2. šofer kamiona šifra 9713 D-3 2 osebi
Pogoji: — šoferski izpit B, C in E kategorije
— uspešno zaključena šola za poklicne voznike
— 3 leta delovnih izkušenj kot voznik kamiona

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Transport«.

Kandidati, ki so že oddali prošnje za opravljanje objavljenih del oziroma nalog, naj se prijavijo na posebni prijavnici, ker starih prošnji pri tej objavi ne bomo upoštevali.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

PERSONALNE VESTI SEPTEMBER — POPRAVEK

Pri prepisovanju personalnih vesti za mesec september je prišlo do nekaterih napak, ki jih s tem popravljamo, hkrati pa se prizadevam opravičujemo.

Namesto »INVALIDSKO UPOKOJENI« bi moralo pravilno biti samo »UPOKOJENI«. Iz seznama upokojenih pa sta izpadli Tončka Jesenko, 1921, FRS — 34 let in pol v ZJ in Brona Lipovšek, 1924, OTK — 24 let v ZJ.

Uredništvo železarja

JUBILANTI 50 — LETNIKI

Ker je pri objavi jubilarov 50-letnikov prišlo do nekaterih neljubih zamenjav podatkov jubilarov, le-te v celoti še enkrat objavljamo. Hkrati pa prizadevam prosimo, da nam ta neljubi spodrsilaj oprostijo.

V mesecu oktobru so in bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: Janez SMOLEJ, Livarna — 3. oktobra, Karel RAVNIK, Jeklarne — 8. oktobra, Kasim ALIŠIČ, Plavž — 10. oktobra, Nikola GUČANEC, Livarna — 10. oktobra, Stefan RADEŽ, Jeklarne — 1. oktobra, Anton NOVAK, HI. valj. Jesenice — 12. oktobra, Stane KOREN, DS za kom. in fin. zad. — 12. oktobra, Leopold PRISTOV, Valj. Z. in prof. — 13. oktobra, Ivko PAVLOVIČ, žebljarna — 15. oktobra, Franc DOLINAR, Valj. bl. št. — 15. oktobra, Cilka GABOR, Jeklovlek — 16. oktobra, Branko SMID, Strojne delavnice — 23. oktobra, Franc CESAR, HI. valj. Jes. — 25. oktobra, Ivan ZUPAN, Strojne delavnice — 27. oktobra, Lovrenc SODJA, Remontne delavnice — 29. oktobra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žebljarna

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Peta seja delavskega sveta TOZD Žebljarna je bila v petek, 28. septembra, katero je sklicala in vodila namestnica predsednika Danica Kežar. Pri pregledu sklepov zadnje seje je bilo ugotovljeno, da so vsi sklepi izvršeni. Pri šestem sklepu se spremeni vrednost sredstev za namenom, da se pokrijejo manjkajoča sredstva za pakirno linijo.

Delegati so ugotovili, da so vse SDS obravnave in sprejele:

- osnutek statuta SOZD — SZ, na katerega ni bilo bistvenih pripomb,
- srednjeročni plan za obdobje 1981—1985 in ga potrdile s pripombo, da se zagotovijo zadostne količine vložka,
- pravilnik o izobraževanju in pravilnik o urejanju pripravništva,
- pravilnik o izvajanju periodičnih pregledov žerjavov,
- potrdili so tudi samoupravni sporazum o dopolnitvah za združevanje sredstev za finansiranje in graditev objektov elektroenergetike za obdobje 1978—1980.

Vodja TOZD je delegatom posredoval predloge odbora za delovna

razmerja in oddelka za organizacijo dela v zvezi z reorganizacijo orodjarne v TOZD Žebljarna. DS je potrdil predložene nazive, kategorije in pogoje za opravljanje del in opravil v orodjarni. Predlagajo odboru za delovna razmerja, naj po potrebi objavi prosta dela in opravila za delovodja orodjarne in prvega orodjarja.

Vodja TOZD je seznanil delavski svet tudi o delu strokovne grupe, ki dela na vrednotenju del in delovnih nalog. Ker ta grupa tega dela ne more opraviti med rednim delovnim časom, se jih zadržuje, da to delo opravijo do roka, po potrebi tudi v nadurah. Sklenili so, da o tem odloča in to ureja vodja TOZD. M. O.

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Šesto seja odbora za gospodarstvo TOZD Žebljarna je predsednik Vlado Stenovec sklical v petek, 28. septembra. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so sklepi prejšnje seje izvršeni.

Predsednik odbora za gospodarstvo je poročal o gibanju osebnega dohodka v mesecu avgustu. Stimulacija na storilnost je bila 6 %, premija pa 40 %. Predstavil je tudi dosežen OD po grupah, povprečni OD na zaposlenega v Železarni in v TOZD Žebljarna.

Predlagan in sprejet je bil družbeni plan v količini 1.030 ton žičnikov za mesec oktober. Plan bo lahko izvršen, če bo dovolj vložka, ker so ostali pogoji zelo ugodni. Zato odbor zadržuje vse službe, da pripravijo zadostne količine vložnega materiala.

Člani odbora so bili seznanjeni z zapisnikom in sklepi druge seje odbora samoupravne delavske kontrole TOZD Žebljarna. Vsi delavci v TOZD Žebljarna so obveščeni o teh sklepih, ker so bili izobeščeni na oglasni deski. Zato odbor smatra, da se morajo delavci teh sklepov

TOZD Valjarna debele pločevine

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 11. oktobra je predsednik odbora za delovna razmerja Rudi Noč sklical peto seja ter v razpravo predlagal štiri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov zadnje seje, so ugotovili, da so bili v glavnem izvršeni.

Na znanje so vzeli odsotnost v mesecu septembru, ki je bila 22,26 %, od tega 8,23 % zaradi bolezni in 11,51 % zaradi rednih dopustov.

Potrdili so razporeditev treh novo sprejetih delavcev, devet premestitev in dve razporeditvi za določen čas. Sklep o eni premestitvi bodo sprejeli na eni prihodnjih sej.

Obravnavali so naslednje prošnje: — prošnji Mileta Jukiča in Franca Brusa za sprejem v TOZD Va-

zavedati in jih v celoti izvajati. Proti kršiteljem naj se ukrepa.

Člani odbora so bili seznanjeni s pomanjkanjem vložka v TOZD Žebljarna, ki je zelo kritično. Glede na stanje naročil je treba izdelovati tiste žičnike, da bo možno kompletirati čimveč načetih naročil za izvoz. Zato odbor zadržuje vse organizatorje dela, da pojasnjujejo nastalo situacijo na sestankih SDS. Do nadaljnjega bo delo v TOZD Žebljarna organizirano na dve izmeni, na nočni izmeni ne bodo delali. Delavci, ki imajo dopust, naj ga izkoristijo. Predlagajo, da kadrovnik in vodstvo TOZD ugotovijo možnosti za premeščanje delavcev v druge TOZD.

Člani odbora so sklenili, da so dolžni nadoknaditi izgubljeno proizvodnjo, ko se zaloga žice normalizira. Zato bo treba delati tudi na proste sobote.

Sprejeli so predlog, da se izvrši interna inventura vložka. O tem naj se obvesti TOZD Žičarna, da njihov član sodeluje pri inventuri. Inventuro je potrebno izvršiti, ker so velike razlike med realnim stanjem v skladišču in evidenco na kartoteki.

Člani odbora se strinjajo, da se naroči knjiga Skica za monografijo o Edvardu Kardelju, zadržujejo pa vodstvo TOZD da se čimprej nabavi omara za družbenopolitične organizacije v sejni sobi.

M. O.

PRED OBRAVNAVO OSNUTKA NAVODIL O POSLOVANJU S SREDSTVI IV, AZ IN INVESTICIJ

V okviru nove samoupravne organiziranosti je treba ustrezno urediti tudi poslovanje s sredstvi za investicijsko vzdrževanje (IV), za amortizacijsko zamenjavo (AZ) in investicije. Da bi bili v zvezi s tem znani postopki, je bila imenovana posebna strokovna grupa, ki je pripravila osnutek ustreznega navodila.

V uvodu navodila je navedeno, da je pripravljeno zaradi enotnega postopka pri pripravi pobud in predlogov za investicijsko vzdrževanje, za amortizacijsko zamenjavo in za združevanje sredstev za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela ter uresničevanje investicijskih nalog. To navodilo je potrebno tudi zato, da bo znan postopek za sprejem odločitev, za pripravo oziroma združevanje potrebnega denarja in uresničevanja sprejetih sklepov v zvezi s tem.

Kar zadeva zbiranje predlogov, naj povemo, da je v osnutku zapisano, da predloge za investicijsko vzdrževanje zbira delovodja, delavci odgovorni za delovne naprave, vodje oddelkov, vodje sektorjev in vodje temeljnih organizacij vse leto, in sicer na podlagi lastne pobude oziroma na pobude, ki jih dajejo delavci. Podobno temu je zapisano tudi v poglavju investicije, in sicer v skladu s prizadevanji za na-

daljnji razvoj materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv, dajejo ustrezne pobude vsi delavci, predvsem pa poslovodni organi, poslovodni odbor, oddelek za investicijski razvoj pri sektorju novogradnji in drugi.

V drugih poglavjih osnutka navodila so predvideni postopki za samoupravno obravnavo predlogov, odločitev, potrebnega denarja in določitev odgovornih za uresničitev predlaganega ter dogovorjenega.

Po večkratni strokovni obravnavi v strokovni grupi in v temeljnih organizacijah, je sedaj osnutek tega navodila v pripravi za obravnavo na odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarni. Po soglasju tega odbora bo ta osnutek s pripombami obravnavan in če se bo z njim strinjal tudi sprejel odbor za splošne zadeve, ki je pristojen za sprejemanje takšnih navodil in predpisov.

B.

Iz sindikalnega izleta delavcev delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve v Italijo — (foto: T. Konobelj)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz devetih temeljnih organizacij ter dveh delovnih skupnosti prejeli 52 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Osrednji točki dnevnega reda na sestankih delovnih skupin oziroma na zbiorih delavcev sta bili: javna razprava o samoupravnem sporazumu o dodatnem financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbenopomembnih dejavnosti delavcev železarn ter sprejemanje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izdelavo idejnih načrtov novega delavskega kulturnega doma na Jesenicah. Posamezne delovne skupine so razpravljale tudi o nekaterih zadevah, ki so bile že pred časom dane v javno obravnavo (oba pravilnika, statut SOZD). Omenimo naj, da je bilo v zvezi z obema sporazumoma izrečenih kar p' ecej pripomb, ki pa jih v tem pregledu ne omenjamo. Zaus:avili se bomo predvsem pri aktualni proizvodni in obratni problematiki, ki so jo na sestankih izpostavljale posamezne delovne skupine.

V TOZD PLAVZ sta se SDS aglomeracija 1 in 2 odločili za združevanje sredstev za izdelavo idejnega načrta za kulturni dom.

V TOZD JEKLARNA je bil poudarek na sestankih delovnih skupin dan predvsem akcijskemu programu za izboljšanje razmer v tej TOZD. SDS vodstvo TOZD meni, da je posebno pozornost treba nameniti kadrovski politiki (kadrovanju delovnega kadra, živnih vodij) ter, da bi bilo potrebno čimprej zgraditi skladišče in druge naprave, k bi olajšale težko fizično delo ter omogočile povečanje proizvodnje. V tej smeri bo tekla razprava tudi na načrtovanem sestanku z delovodji. SDS staro železo 2 je akcijski program za izboljšanje razmer v celoti potrdila. Meni pa, da ni bilo potrebno čakati tako dolgo, da je do takšnega stanja v Jeklarni sploh prišlo. SDS SM peči 2 se s programom sicer strinja, vendar pa ima v zvezi z njim tudi nekaj pripomb ali vprašanj. Zanima jo, kaj dela vzdrževanje. Opozorja na precejšnjo količino neizkoriščenega časa, ki se ga izgubi pri čakanju na malico ter na slabo osvetljenost martinarne (varnost!). Skupina omenja, da se vzdrževanje naprav in strojev itd. ne izvaja normalno (omenja, da vzdrževalci žerjavnega oddelka hodijo v martinarno počivat). Tudi streha na zgornjem delu martinarne je v tako slabem stanju, da voda teče v obrat pa tudi na žerjav (zastoj!). Garderoba ni urejena. SDS livna jama 4 (skupaj z Albrehtovo izmeno na kontilivu) ima pripombo na obratovanje s petimi pečmi. Meni, da je potrebno usposobiti kontinapravo in uvesti tretjo izmeno, da bi na ta način olajšali delo v livni jami. Glede predlaganih investicij pa meni, da jih je potrebno čimprej začeti izvajati. Delavci SDS Kamnolom Trebež pa so bili mnenja, da je planska proizvodnja v Jeklarni časovno in tehnološko že tako pereča in da je postala tako široka akcija v železarni Jesenice, kot jo predvideva akcijski program v TOZD Jeklarna, nujna.

Tudi na sestankih SDS v TOZD JEKLOVLEK so bila proizvodna vprašanja v središču pozornosti. SDS vodstvo TOZD meni, da je treba varčevanje in ekonomične gospodarnosti. Predlagala je, da bi izdelali cenik za transportne storitve in podatke za prevoz. Sestavni del akcijskega programa naj bi bila tudi inovacijska dejavnost. V zvezi s predlogom programa za dvig produktivnosti, ki ga je zelo podrobno obravnavala, skupina nima pripomb. Ugotavlja pa, da je pravočasno dobavljanje zadostne količine kvalitetnega vložka eden od pomembnih faktorjev večje produktivnosti. Vodja TOZD je člane delovne skupine posebej opozoril na zbor delavcev, na katerem bodo obravnavali akcijski program ter 9-mesečno poslovno poročilo. SDS hladna predelava 1 je imela glede uresničevanja programa za dvig produktivnosti pomisleke. Skrbi jo preskrba z vložkom ter pravočasna dobava novih strojev. SDS hladna predelava 2 ima k programu le eno pripombo: da morajo biti za njegovo realizacijo dani vsi pogoji.

Vprašuje tudi, koliko časa bo še trajalo pomanjkanje vložka. S programom se je strinjala tudi SDS hladna predelava 3. SDS adjustaža 1 (od nje smo prejeli dva zapisnika) opozarja, da je brez drugega prekladalca. V zvezi s programom pa omenja, da pri normalnem delu lahko adjustirajo 40—45 ton materiala na dno. Pri normalnem vložku in pri normalni odpremi, z boljšo organizacijo dela in tehnološko disciplino, lahko pokrivajo proizvodnjo do leta 1983. Opozorja pa, da bi morali zgraditi novo halo za odpremo ter nabaviti še II. Föster ter preiti na dvojno pakiranje, da bi v srednjeročnem obdobju dosegli proizvodnjo 30.000 ton. SDS adjustaža 2 meni, da se z modernizacijo obrata ter čimvečjo osebno angažiranostjo da doseči postavljene naloge in cilje. SDS brusilnica 1 meni, da so zastavljeni cilji dokaj zahtevni. Brusilcev je vedno manj, brusilni stroji pa so izrabljeni in nizko produktivni. Opozorja tudi na ovalnost vložka prokroma, kar še bolj kvari obstoječi strojni park. Program se ji zdi delno uresničljiv, ob boljšem vzdrževanju strojne parka ter z vestnejšim in odgovornejšim delom. Skupina je imela poleg tega pripombe tudi na popravilo strehe v brusilnici, na hitro izrabljanje brusilnih koloti iz zadnje dobave (te se izrabijo v 21 dneh, medtem ko so prejšnje vzdržale po 2 meseca, računano na dve dnini). Tudi kvaliteta brusilnih koloti za Malhus 6 ni ustrežna. Pritoževali so se na kvaliteto toplega obroka, ki ga na popoldanski dnini celo zmanjka. Ravnalke pa so predlagale, da bi se jim zvišala grupa, če nimajo nobene možnosti za napredovanje. SDS brusilnica 2 je predlagala uvedbo tretje izmene ter odpis dveh (2) motorjev, namesto katerih bi postavili Lidsköping, ki je sedaj v skladišču na Dobravi. Kot alternativo pa predlaga, da bi bilo potrebno poiskati finančna sredstva in kupiti ustrezne nove stroje. Skupina je pod razno tudi opozorila, da po njenem mnenju analiza norm ni realna, ker je bilo v tem tromesečju veliko okvar zaradi slabega vložka itd., da so bili vsakodnevni zastoji. Vendar pa nekateri teh zastojev največkrat niso pisali, ampak šteli kar v normo. Zato to ni točno prikazano.

V TOZD ŽEBLJARNA sta SDS žebljarna 3 ter zavijalnica žebjarne razpravljali o pomanjkanju vložka ter s tem povezanim vprašanjem razporejanja delavcev. Člani obeh SDS so se odločili, da bodo koristili še preostali del dopusta. Nekateri delavci, ki dopusta nimajo več, so pripravljeni iti tudi v druge TOZD. Ugotavljajo tudi, da bo nastal problem pri izpolnjevanju planskih obveznosti in da bo pozneje, ko vložek bo, treba delati tudi na proste sobote, da bi jih izpolnili. SDS zavijalnica žebjarne pa je sklenila, da bodo od 8. do 19. oktobra delali samo dopoldan. Od odgovornih služb v železarni pa ta skupina zahteva, da se bolj potrudijo pri dobavljanju žice.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so SDS vodstvo TOZD, strugarna 1 in 2, strugarna Javornik, orodjarna 1 in 2 ter ključavničarji strojev obravnavale analizo informacijskih procesov ter odločale o združevanju sredstev za izdelavo idejnih načrtov za izgradnjo kulturnega doma. Več skupin je v zvezi z novim kulturnim domom izrazilo določene pomisleke. SDS strugarna Javornik pa je pod razno izrazila pomisleke glede postavitve strojev iz stare delavnice v novo halo. Mnenja je, da so pogoji dela v stari delavnici zadovoljivi ter da je v novi najprej potrebno poskrbeti za enake delovne pogoje. Potem šele naj se stroje prestavi. Predlaga tudi, da bi se, poleg pranja, poskrbelo tudi za šivanje oblek. SDS orodjarna 1 je zahtevala, da se odpre delovno mesto varilca ter da se nadaljuje z začetimi deli pri prostoru za varjenje. Delavnica, kot je orodjarna, bi morala imeti takšen prostor že zaradi boljših zdravstvenih pogojev. S tem, ko se v delavnici brusi na razne kotne stroje in zračne strojčke, prihaja do onesnaževanja delovnega okolja in do ogrožanja zdravja zaposlenih. Zanima jo tudi, kakšna bo orodjarna po preselitvi na Javornik. SDS orodjarna 2 zahteva, da se ji predloži načrt orodjarne po preselitvi na Javornik. Skupina omenja, da razne govorice o odcepitvi strojev od orodjarne slabo vplivajo na počutje delavcev kot tudi na storilnost. Delavci vprašujejo, odkod načrti orodjarne brez strojev. Ob tem pa tudi opozorjajo na moderno opremljene orodjarne, npr. v Ravnah, Iskri in Verigi.

Orodjarna po njihovem mnenju nazaduje. Podobno kot SDS orodjarna 1, tudi ta skupina zahteva, da se dokonča prostor za varjenje in razna druga »neorodjarska« dela. V tej TOZD se je sestala tudi SDS kovačnica in kalilnica. Obravnavala je oba v uvodu omenjena sporazuma. Skupino zanima, če lahko dobi na vpogled katalog delovnih nalog.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so se sestale SDS elektrodelaonica, elektrožerjavni ter SDS delavnica elektrostrojev 1. Vse skupine, so odločale o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za gradnjo kulturnega doma.

V TOZD VZDRŽEVANJE so se sestale SDS Jesenice 1 in 2, Bela 1, 3 in 4 ter SDS vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2. Večina teh skupin je razpravljala o obema v uvodu omenjenima sporazumoma, posamezne pa tudi o smernicah za izboljšanje svojega dela. SDS vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2 sta pod razno postavili tudi nekaj zahtev. Tako zahtevata, da se uredi posebna garderoba samo za vzdrževalce (varianta: mala garderoba ali predelna stena v veliki garderobi), da se uredi delavnica tako, da bodo delovni pogoji normalni (varianta: pokriti delavnico ali pa jo preseliti na vzhodno stran hale A), da se delovne obleke daje v pranje vsak teden ter da je treba poostri disciplino na delovnem mestu. Sklenila je tudi, da z denarjem, ki so ga dobili od zbranega odpadnega bakra, priredijo piknik.

O obeh sporazumih sta razpravljali tudi SDS delavnica elektroenergetike ter SDS PIV energija 4. SDS elektrodelaonica je obravnavala tudi oba osnutka pravilnikov (o izobraževanju in pripravništvu).

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS promet in vleka 1, 2, 3 (ta se je sestala dvakrat) in 4, avtomobilski prevozi, lokomotivna delavnica, delavnica motornih vozil, vozovna delavnica ter vzdrževanje cest in prog. Tudi na teh sestankih se je razpravljalo predvsem o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za gradnjo kulturnega doma. Člani SDS avtomobilski prevozi so se pritoževali, da se še ni začelo delati na tretji garderobi. Člani so izrazili tudi željo po odstranitvi prikloice s parkirišča, ker le-ta ob vse večjem številu vozil resno ogroža promet. Resno oviro predstavljajo tudi vsa tuja vozila na območju garaže. Skupina bi želela imeti v kopalnici tudi sušilec za sušenje las. Delegati so opozorili, da prepozno dobivajo obvestila za sestanke. Na zboru delavcev SDS delavnic ter vzdrževalcev prog in cest pa je bilo postavljeno vprašanje, kdaj bo začel služiti svojemu namenu prizidek splošne bolnice Jesenice in kdaj se bo gradila streha na kopalnici na Ukovi.

SDS nabava 1 (DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE) je razpravljala o obeh pravilnikih (o izobraževanju in pripravništvu) ter o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za kulturni dom. O združevanju sredstev za ta načrt so razpravljale tudi SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, mehanske preskuševalnice, mehanične delavnice OTK ter kontrole kvalitete (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE). SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje je obravnavala tudi akcijski program za IV. trimesečje 1979 in ocenila, da je stanje kritično. Zato sprejema vse predvidene naloge, ki bodo potrebne za reševanje težke situacije. O problematiki oddelka, povezano s trenutno težko situacijo železarn pri oskrbi z vložkom in surovinami, je bilo govora tudi na sestanku SDS kontrole kvalitete. SDS je sklenila, da mora vsak posameznik vnašati v reševanje kvalitete in druge problematike vse svoje sposobnosti, znanje in izkušnje. Dalje, da mora biti reševanje kvalitetenih problemov tekoče tako da bodo zastoji materialov v medfazni proizvodnji čim manjši. Izboljšanje izplenov mora postati vodilo pri kvalitetenih odločitvah. Efektivno je treba izkoristiti delovni čas ter izboljšati tehnološko disciplino.

Na sestankih posameznih delovnih skupin so člani ocenjevali tudi delovno uspešnost.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

SREČANJE MLADIH IZ TRBOVELJ IN NAŠE ŽELEZARNE

Pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne uspešno nadaljujejo z izvajanjem začrtanega programa o sodelovanju med mladimi iz Strojne tovarne Trbovlje in mladimi iz naše Železarne Jesenice.

V soboto, 13. oktobra, so bili mladi železarji gostitelji okoli petdeset mladih iz STT. Najprej so si ogledali z velikim zanimanjem železarno in se tako seznanili z delovnimi postopki pridobivanja in predelave jekla. Po ogledu železarne so se vsi skupaj odpravili v Martuljek, kjer so imeli družabno srečanje, ki sta ga izkoristila oba predsednika KS ZSMS Ančka Pagon in Jože Gale iz STT za pozdrav in izmenjavo spominskih daril ter za predstavitev aktivnosti mladih v obeh delovnih organizacijah.

Med drugimi so se pomerili tudi v streljanju z zračno puško, tekmo v nogometu in rokometu pa jim je preprečil dež.

O samem srečanju so mladi Trboveljčani menili naslednje:

Jože Gale, predsednik KS ZSMS STT:

Današnje srečanje mladih iz železarne Jesenice in STT je velikega pomena, saj se mladi tu spoznajo, navežejo se novi prijateljski stiki, izmenjujejo mnenja in podobno. V resoluciji X kongresa ZSMS se poudarja sodelovanje med delovnimi organizacijami in OO ZSMS. Mi moramo s takimi srečanji v bodoče tudi nadaljevati in izmenjavati delovne izkušnje in podobno.

Bruno Rocki, Bojan Pauk, Hari Gale in Tatjana Kerin so bili ena-

kega mnenja. Organizacija dobra, veselji smo, da smo si ogledali železarno in tako spoznali nekaj novega in sodelovanje med mladimi še popestrili. Ker je to šele začetek sodelovanja, upamo, da bo v bodoče se bolj in da se bomo srečali tudi na ostalih področjih, kajti vse to nam bo koristilo za naše nadaljnje delo v mladinski organizaciji. Ker sta občini Trbovlje in Jesenice tudi pobrateni, moramo s sodelovanjem uspešno nadaljevati.

KRATKE VESTI O DELU MLADIH

V soboto, 20. oktobra, se bo v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela začela lokalna delovna akcija. Mladi brigadirji, ki so lani in letos sodelovali na delovnih akcijah ter mladi iz delovnih organizacij na področju krajevnih skupnosti se bodo zbrali to soboto in naslednjo nedeljo ob 7. uri in 30 minut pred delavskim domom Julka in Albin Fibernik na Javorniku, da bodo izkopali 3000 m jarka za telefonski kabel. Po zaključku akcije pa bo v mladinskem klubu na Javorniku še mladinski ples.

V jeseniški občini so v letošnjem letu na novo evidentirali 136 prostovoljcev enot teritorialne obrambe. Akcija je potekala v skupnem dogovoru občinskega štaba za teritorialno obrambo in OK ZSMS. Mladince prostovoljce, predvsem dijake in mlade delavce, so tudi povabili na svečanost — proslavo ob 60-letnici SKOJ in ostalih letošnjih jubilejev na Jesenicah. Za mlade prostovoljce so v soboto pripravili v jeseniški gimnaziji tudi predavanje o vlogi in pomenu teritorialne obrambe ter nalogah mladih na tem področju.

Na svečanost ob 60-letnici SKOJ so povabili tudi letošnje nabornike in le ti so se dobro odzvali vabilu, česar pa ne bi mogli reči za ostale vabljenke, čeprav je bila sicer dvorana polna.

Srečanja sta se udeležila tudi predsednik poslovnega odbora Železarne Stefan Nemec in predsednik sindikata Železarne Stefan Ščerbic. V razgovoru z mladinskimi predstavniki STT in Železarne so se dotaknili tudi kopice problemov kot so: proizvodni problemi in energetska kriza, dotaknili pa so se tudi ekoloških problemov (onesnaženja vode, zraka), sekundarne surovine in drugo.

Srečanje se je prehitro bližalo koncu. Sledil je stisk rok novih prijateljev in znancev in vsi so bili mnenja, da se še srečajo na raznih področjih.

V. Hrubar

V vojašnici Andrej Zvan-Boris na Bohinjski Beli so pripravili razstavo pod naslovom Nastanek in razvoj oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije. Na 55 panojih je razstavljenih 447 eksponatov, ki prikazujejo uspešen razvoj naših oboroženih sil. Mladi vojaki iz te vojašnice želijo, da bi si razstavo ogledalo čimveč mladih in da bi ob tej priliki z njimi navezali tudi stike. Razstavo si bodo lahko ogledali od 18. oktobra dalje.

V soboto, 13. oktobra, je bila na Jesenicah šesta seja predsedstva Glasbene mladine Slovenije. Na njej so razpravljali o delu Glasbene mladine Jesenice, o poročilu polletnega delovanja glasbene mladine Slovenije, o predlogu programa za prihodnje leto ter o predlogu srednjeročnega programa.

RK.

ČETIRTO SREČANJE NEKDANJIH MLADINSKIH AKTIVISTOV JAVORNIKA IN KOROŠKE BELE

Pripravljalni odbor za izvedbo četrtega srečanja nekdanjih mladinskih aktivistov obvešča vse mladinske aktiviste iz predvojnih, medvojnih in povojnih let — iz krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela, da bo srečanje v soboto, dne 27. oktobra ob 19. uri v prostorih TVD Partizan Javornik - Koroška Bela.

Srečanje bo združeno s kulturnim programom v počastitev letošnjih jubilejev 60-letnice ZKJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov.

Vse, ki boste prebrali obvestilo o tem srečanju prosimo, da obvestijo svoje znanke in sorodnike, ker osebnih vabil ne bomo pošiljali.

Pripravljalni odbor

Mladi iz Železarne so v četrtek, 11. oktobra, zaključili z lokalno mladinsko delovno akcijo, to je z urejanjem arhiva Železarne. Na zadnji akciji je sodelovalo okoli 20 mladih iz Železarne, ki so v popoldanskem času s trurnim delom pripeljali akcijo do konca. Denar, katerega so mladi na tej akciji zaslužili, bodo uporabili za aktivnost mladinske organizacije v Železarne. Na koncu naj omenim še to, da je vodstvo arhiva bilo z delom zadovoljno. — (Tekst in foto: V. Hribar)

PLESNI TEČAJ

Klub študentov jeseniške občine obvešča svoje člane in ostalo mladino, da se bo PLESNI TEČAJ pričel 26. oktobra ob 19. uri v Železarskem izobraževalnem centru na Jesenicah. Tečaj obsega 15 vaj, ki bodo vsak petek od 19. do 21. ure.

Prijave bomo sprejemali na prvem tečaju z vplačilom 200,00 din za celoten tečaj.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

V BRAZILJI —

ALKOHOL NAMESTO BENCINA

V brazilskih avtomobilskih tovarnah se hitro približuje čas, ko bodo pričeli na tekočih trakovih proizvajati vozila, katere ne bo poganjal bencin, temveč alkohol. Že danes uporablja precej brazilskih avtomobilistov v tankih svojih avtomobilov 20% alkohola. V letu 1985 bo tri milijone osebnih avtomobilov, kamionov in avtobusov — približno polovico vseh vozil v tej državi — uporabljalo samo alkohol oziroma etanol. Za to bo potrebno šest milijard litrov alkohola in še dodatno tri milijarde za vozila, ki bodo uporabljala mešanico z 20% alkohola. Današnja proizvodnja je nekaj pod štirimi milijardami litrov.

Takšno povečanje proizvodnih zmogljivosti za etanol bo zahteval veliko denarja za investicijska vlaganja. Toda ob današnjem uvozu nafte, v vrednosti sedmih milijard na leto, nima brazilska vlada veliko možnosti na izbiro. Računa, da bodo novi avtomobili na pogon z etanolom prihranili letno 1,5 milijarde dolarjev zaradi zmanjšanja uvoza nafte.

V prihodnjih mesecih bodo vsi brazilski proizvajalci avtomobilov — Volkswagen, Ford, General Motors, Chrysler in

Fiat — predstavili svoje nove modele s pogonom samo na alkohol. Predvidevajo, da bodo v obdobju 1980—1982 vsako leto proizvedli v povprečju 300.000 takšnih avtomobilov. Tehnične spremembe na motorju niso zahtevne. Spremeniti je treba glavo cilindrov zaradi povečane kompresije goriva z višjimi oktani in predgrejni sistem zaradi preprečevanja težav pri hladnem zagonu. Zmogljivost avtomobilov na alkohol je sicer nekoliko slabša kot tistega na bencin, vendar smatrajo strokovnjaki, da je razliko mogoče zancmariti.

Na samo hitrost prehoda z enega goriva na drugega bo predvsem vplivalo dejstvo, kako bo vlada sposobna financirati nove destilacijske naprave, ki so sicer v privatni lasti. Razen tega bo treba narediti v vsej državi tudi sistem črpal na alkohol. Za proizvodnjo zadostne količine sladkorja, ki je osnovna surovina za proizvodnjo etanola, bo potrebno dodatnih 3,8 milijonov akrov (aker ustreza 40,47 ara ali 4047 kvadratnih metrov) za gojenje sladkornega trsa. To bo mogoče izvesti, ne da bi pri tem žrtvovali že obstoječe agrikulturne dejavnosti, ker ima Brazilija milijardo obdelovalne zemlje, medtem ko je obdelujejo samo 150 milijonov akrov, 375 milijonov akrov pa potrebujejo za živinorejo.

Čeprav je alkoholna industrija v privatnih rokah, omogočajo vladna posojila investicije in vlada tudi kupuje celotno

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ... 19

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Zaščitni ukrepi. Da bi lažje razumeli in izvajali učinkovito zaščito, naj se najprej natančno seznanimo s širjenjem ehinokokoz. Glavni vir, gostitelj ehinokokoz trakuje v vir okužbe za človeka ter za domače živali je pes. Brez trakuje v vir okužbe pri človeku in po vsej verjetnosti tudi ne pri domačih živalih (prašiči, ovce, konji), ki so vmesni gostitelji ehinokokne trakuje. Če je pes okužen z ehinokokno trakujo, je vir okužbe za človeka in za živali. Živali so pa spet vir okužbe za psa. Če ta razvojni krog pretrgamo, ne bomo imeli več ehinokokoz. Glede na to so načela za boj proti ehinokokoz naslednja:

- preprečiti okužbo psa,
- preprečiti okužbo živali,
- preprečiti okužbo človeka.

Glavno težišče zaščitnih ukrepov je preprečiti okužbo psov. Pri tem nam lahko pomaga zmanjšanje števila psov, registracija vseh psov in organiziranje obveznih letnih pregledov ter obvezno zdravljenje okuženih psov. Posebej moramo skrbeti, da bodo pregledane vse živali, ki so zaklane zunaj klanic. Veliko lahko dosežemo, če ljudi podrobno seznanimo s tem, kakšna nevarnost jim preti od te okužbe in če jih poučimo o vseh higienskih ukrepih proti okužbi.

Zaradi tega je treba povedati nekaj besed o tem, kako se obvarujemo pred ehinokokozo. Človek zboli, če v njegove prebavne organe pridejo zrela jajčeca trakuje. To se najpogosteje dogaja pri neposrednem dotiku z okuženim psom. V iztrebkih psa je veliko število zrelih jajčec. Z ležanjem na onesnaženih tleh pridejo jajčeca na njegovo dlako, z obilovanjem pa tudi na smrček in jezik. Če človek boža ali celo poljublja takega psa in potem z neopranimi rokami je, najlažje prispeje jajčeca v njegove prebavne organe. Otroci se lažje okužijo zaradi bolj pogostega stika s psi in nezadostne higiene, ki je splošno slaba v tem življenjskem obdobju. Človek se lahko tudi okuži, če pije okuženo vodo (okuženi vodnjaki, cisterne itd.), če je okuženo sadje ali zelenjava, ali če je iz iste posode, iz katere je prejel jedel pes. Muha lahko prenese jajčeca iz pasjih iztrebkov na človekovo hrano. Po vsej verjetnosti se človek lahko okuži z vdihovanjem zraka, v katerem so jajčeca, čeprav so posušena jajčeca manj odporna. Veliko vlogo pri prenosu okužbe na človeka imajo lahko podgane, miši, ščurki in drugi mrčes. Pogosti so primeri, da zbolijo več družinskih članov zaradi istih življenjskih razmer.

6. Garjavost

konj, goved, prašičev, ovac in kuncev

Garjavost povzročajo drobni zajedavci (garje) grinje. Za naše delo so pomembne tri vrste grinj: Sarcopotes (sarkopotes), Psoropotes in Chorioptes (horiopotes). Vse grinje so manjše od 1 milimetra, nekatere od njih so velike samo 0,2 mm. To je torej vzrok, da jih ne moremo videti na telesu s prostim očesom.

Grinje sarkopotes napadajo predvsem mesta, ki so obrasla s kratko dlako. Spremembe se najprej pokažejo na glavi in vratu, nato se širijo na druge dele telesa. Sarcopotes vrta in uničuje kožo.

Psoropotes napadajo tiste dele kože, ki so pokrite z dolgo dlako, grivo, rep, vime, medčeljustje in kožo, pokrito z volno. Najbolj je škodljiv pri ovcah.

Grinje chorioptes se zadržujejo na spodnjih delih okončin in redko sežejo čez kolena na prednjih okončinah in skočnega sklepa na zadnjih.

Pojav in razvoj garjavosti pospešujejo slaba prehrana, neustrezna oskrba in slabe higienske razmere. Posebej je nevarno zbiranje živali iz različnih čred na enem kraju, kjer je lahko kakšna med njimi okužena. To je poglavitna nevarnost, da se garje hitro razširijo v novi skupini in da se prenesejo v matične črede.

Zna menja. Garjavost se kaže v hudem srbenju, ki se stopnjuje v toplem hlevu ali pri delu. Najprej se pokažejo vozličci, iz njih nastanejo mehurčki, ki popokajo, iz teh pa kraste in kožne gube. Koža zadebeli in otrdi. Dlaka izpada najprej na omenjenih mestih, pozneje pa tudi na večjih površinah. Pri garjah chorioptes opazimo, da živali bijejo z nogami ob tla in se drgnejo z nogo ob nogo.

Posledice so zmanjšana delovna zmogljivost, zmanjšana prireja (mesa, mleka in volne) in hujšanje živali.

Ugotavljanje. Garjavost ugotavljamo po omenjenih znamenjih, s poskusnim zdravljenjem ali pa s preiskavo kožnih ostržkov pod drobnogledom.

Garjavost pri posameznih živalskih vrstah:

Konji. Garjavost pri konjih povzročajo vse tri vrste grinj. Sarkoptoza se začne na glavi, zajame vrat in se širi na druge dele, vendar redko zajame tudi okončine. Psoroptoza zajame grivo, rep, medčeljustje in redkeje vime. Herioptozna napad spodnje dele okončin.

Govedo napadajo vse tri vrste garij. Začno in razširjajo se kot pri konju.

Ovce napadajo vse tri vrste garij. Najnevarnejša je psoroptoza, ki se lahko razširi po celotnem telesu.

ORGANIZACIJA IN SPODBUDNO NAGRAJEVANJE (5)

NI DVOJNOSTI V NAGRAJEVANJU PO DELU ALI ČASU, RAZLIKE SO V INTENZIVNOSTI DELA

Tako nastaja v nekaterih delovnih organizacijah čudna razdvojenost. Medtem ko se trudijo, da bi proizvajalcem v neposrednem delovnem procesu kar najbolj natančno in napeto določili delovne norme, pri tem uporabljamo zelo razvite in pretehtane metode študija gibov, se mimo tega, brez vsakršnih študij, več število zaposlenih v pisarni, ne da bi se tudi zanje skušalo najti, določiti vsaj izmerljive naloge in natančneje določiti opravila. Tako se marsikje dogaja, da višjo produktivnost, ki jo dosega v proizvodnji, zajedo v režiji in upravnih službah.

Ce recimo delovna skupina 20 delavcev povzra produktivnost za 5 odstotkov, jim to produktivnost takoj izniči en nov, nesmotno zaposlen delavec. Razumljivo, da imajo takšne ugotovitve in podobna spoznanja za posledico — upadanje delovne zavzetosti, občutek nemoči, nesmiselnosti večjih prizadevanj. To pa vse dotle, dokler se bo dogajalo, da to, kar na enem koncu ustvarijo, na drugem takoj izniči in porije.

In če smo bili doslej zelo kritični do različnih izpeljav analitične ocene dela, opravil, če se zmerom slusimo nevarnost ocene delovnega mesta, celo človeka, ki dela na tem delovnem mestu, smo bili zelo kritični le zaradi tega, ker smo v praksi ugotavljali, da taka izhodišča pogosto hierarhijo osebnih dohodkov, da premalo ovrednotijo delo, delovne rezultate in tudi krmljo prizadevanja proizvajalcev za boljše delo in gospodarjenje.

Ti očitki so bili že večkrat zapisani, še večkrat izrečeni. Zato v zadnjem času zasledimo poizkuse, kako bi v analitične ocene vnašali nove prvine, to je kvalitativne ocene dela. Močno skuša to metodo uveljaviti Ilija Jurančič, ki je pred leti priporočil tudi razvrščanje, rangiranje. Namen je vsekakor dober, izhodišča, ki jih je zapisal v knjigi Kvalitativno merjenje delovne uspešnosti, posebej na strani 8 in 11, so vredna podpore. Žal pa niso takšne tudi predlagane rešitve, ki naj bi zagotavljale »čim večjo in čim bolj neposredno medsebojno povezanost med doseženimi rezultati dela in med interesi, ki jih delavec dosega iz dela in na podlagi dela.« Zelo je razvil kvalitativno oceno, kjer naj bi delavci v parih, manjših skupinah ocenjevali s kvalitativno oceno uspešnost sodelavca. To je vsekakor lahko en vidik, vsekakor sprejemljivejši od osebne ocene, ki jo lahko poda delovno nadrejeni za svoje sodelavce. Vendar pa premalo upošteva, da postaja moderna organizacija proizvodnje vse bolj medsebojno povezan in soodvisen delovni proces, kjer so naloge in normativni preračunani vnaprej, od njihove skladne izpolnitve je odvisna produktivnost. Tako so odstopanja delavcev, recimo na tekočem traku, montaži, malenkostna. Produktivnost postaja vse bolj soodvisna od čedalje večjega števila proizvajalcev, postaja čedalje bolj — družbeno.

Ce je recimo v avtomobilih Crvene zastave vgrajeni nekaj tisoč delov, ki jih je proizvedlo deset tisoč delavcev, potem postaja optimalen delovni program, produktivnost v Crveni zastavi, kot končnem sestavljalcu, soodvisna od vseh deset tisoč proizvajalcev, ki proizvajajo sestavne dele. Zato je v takih pogojih nerealno pričakovati, da nam lahko pri tem bistveno pomaga kvalitativna ocena posamičnega proizvajalca, ki na svojem delovnem mestu, odtrgan od združenih proizvajalcev — podoben izgubljenim v vesolju.

V našem družbenem sistemu želimo povezati proizvajalce v čvrst organizem združenega dela, da bodo vse bolj spoznavali, kako je njegova prihodnost vse bolj odvisna od uspešnega zlitja in gospodarjenja z živim in minulim delom, z gospodarjenjem v vsej družbi!

Prav gotovo potrebujemo za izhodiščno ovrednotenje delovnih opravil tudi metodo, sistem, ker je to boljše, kot če bi si kriterije izmišljali sproti. Nevarnost, na katero tako zavzeto opozarjamo vidimo v tem, da ne bi izhodiščna merila prerasla v dokončna, kar se je v naših točkovnih sistemih in linearnih zviševanjih osebnih dohodkov prerado dogajalo. Ob izhodiščnih razmerjih, o odnosih in razponih, o katerih se morajo v delovni organizaciji temeljito pogovoriti, je potrebno vse nadaljnje napore usmerjati v to, da bomo priznavali rezultate dela; da jih bomo spodbujali; da bomo iskali in uveljavljali merila za spodbujanje bolj zavzetega gospodarjenja z minulim delom; ob natančnejših razmejitvah stroškov spodbujali povezovalne temeljne organizacije v vse večje, delovne zaokrožene enote, kjer je treba z maksimalnimi izko-

ristki organizacije, sodobne tehnologije, znanosti, inovacij, nakupom ali izgradnjo najboljše tehnologije — ustvariti pogoje, da bomo lahko uspešneje kot doslej uveljavljali načela nagrajevanja po rezultatih dela.

ENAKOST IN URAVNILOVKA

Pogosto zasledimo v našem tisku mnenja, da imamo težave z uravnilovskimi tendencami. Težko je iz običajno skopih stavkov ugotoviti, kaj si pisci ali govorniki pod tem pojmom predstavljajo, ker ga navedejo ne opredelijo. V Leksikonu politične ekonomije piše, da je »uravnilovka enaka porazdelitev proizvodnih dobrin ali ustvarjenega dohodka med sodelavci družbenega proizvodnega procesa neglede na njihovo mesto v organizaciji dela, njihov trud in dosežene uspehe. Takšna delitev je bila ena od glavnih odlik v praskupnosti, spet pa bo značilna za visoko razvito in povsem stabilno komunistično družbo.« (Adolf Dragičević, LPE II., str. 436).

Takšno delitev sta v praksi ustvarili pariška komunizma in v začetku oktobrske revolucije. V Marxovem delu: Državlanska vojna v Franciji lahko beremo: »Vsi, s člani Komune vred, so morali opravljati javno službo za delavsko mezdno.« (Marx-Engels, »Zbrana dela«, I., str. 683, C. Z. Ljubljana.)

Podobno zahtevo zasledimo tudi v znanem Leninovem delu Država in revolucija ko piše: »Vse narodno gospodarstvo organizirati tako, kakor je organizirana pošta, da namreč tehniki, nadzorniki, knjigovodje in vse uradne osebe sploh prejema plačo, ki ni višja od »delavske plače« ter da delajo pod kontrolo in vodstvom oboroženega proletariata — to je naš najbližji cilj.« (V. I. Lenin, »Država in revolucija«, »Zbrana dela«, III., str. 218, C. Z. Ljubljana.)

Zanimivo je pri tem ugotoviti, da je Lenin že čez dobro leto, ko je spoznal, da takšna enakost ne spodbuja strokovnjakov, precej drugače ocenjeval delitev. Ugotovil je, da v prehodnem obdobju ni mogoče ustvarjati oziroma je nesmotno ustvariti takšno enakost.

»V želji po enaki nagradi za vsako delo in po polnem komunizmu mi na noben način ne smemo postaviti sebi naloge, da bi takoj ustvarili to enakost, v danem trenutku, ko delamo prve korake v prehodu iz kapitalizma v komunizem. Zato je nujno nedoločen čas dati večje nagrade strokovnjakom, da bi lahko delali, ne slabše, marveč bolje kot prej; pri tem se ne kaže odreči sistemu premij za najuspešnejše in izrazito organizatorsko delo. Premije bodo nedopustne v popolnem komunizmu, toda v prehodnem obdobju od kapitalizma h komunizmu ni mogoče opustiti premij, ker to dokazuje teoretska spoznanja in enoletna izkušnja sovjetske oblasti.« (V. I. Lenin, Načrt programa RKP (b), Izbrana dela, XIII., str. 60, Kultura, Beograd.)

Tudi pri nas smo takoj po osvoboditvi povzeli načelo delitve, ki je bilo značilno za pariško komuno in začetke oktobrske revolucije. Plače dobrih delavcev so bile enake plačam direktorjev. Več let se nismo občutno oddaljili od tega načela, dokler ni prevladalo spoznanje, da je potrebno kvaliteto strokovnega, organizatorskega dela spodbujati, bolj nagrajevati. Zadnje čase posebno poudarjamo, da so uravnilovske tendence škodljive, da jih je potrebno odpravljati.

Preden bi načeloma potrdili temu stališču bi le kazalo nekoliko obširneje osvetliti, kaj je pravzaprav z uravnilovko, kje se kaže in kdo so njeni nosilci?

Najbolj površna ocena bi nas lahko zapeljala, da bi ugotovili, kako so uravnilovske težnje samo nekaj birokratskega, lenoba nad iskanjem spodbudnejših oblik nagrajevanja. Zdi se nam, da to ni povsem točno. Uravnilovske težnje so posledica, kompromis, ne cilj. Nastale so iz povsem drugih vzgibov, ki lahko slučajno porodijo navidezno enakost.

Prav gotovo bi na najbolj zavzeto podporo našel uravnilovska gibanja pri tistem sloju proizvajalcev,

ki je s svojimi osebnimi dohodki bodisi zaradi premajhne strokovne usposobljenosti, značaja dela ali produktivnosti pod povprečjem. Ta skupina proizvajalcev bi z uravnilovko pridobila! Zanje je lahko uravnilovka tudi dokaz socialne pravičnosti, saj bi imeli tako vsi enako in po vsej verjetnosti bi bili vsi, ki bi s tem pridobili, vsaj krajše obdobje s tem povsem zadovoljni. Ne kaže se spuščati v ugibanja, kako dolgo bi to trajalo in če ne bi nastale nove želje, da dobijo več.

Zato najbrž ne kaže oceniti uravnilovskih tendenc kot nekaj, kar je značilno za splošno gibanje, marveč le pritisk in željo tistih proizvajalcev z najnižjimi osebnimi dohodki, ki težko živijo in bi preprosto želeli več. Te želje, razumljivo, lahko dobijo tudi politično obeležje. Porojena so lahko iz najbolj plemenitih osebnih pobud solidarnosti, občutka zapostavljenosti in tudi političnih spekulacij.

ENAKOST DELITVE V SOCIALIZMU NI SMOTNA

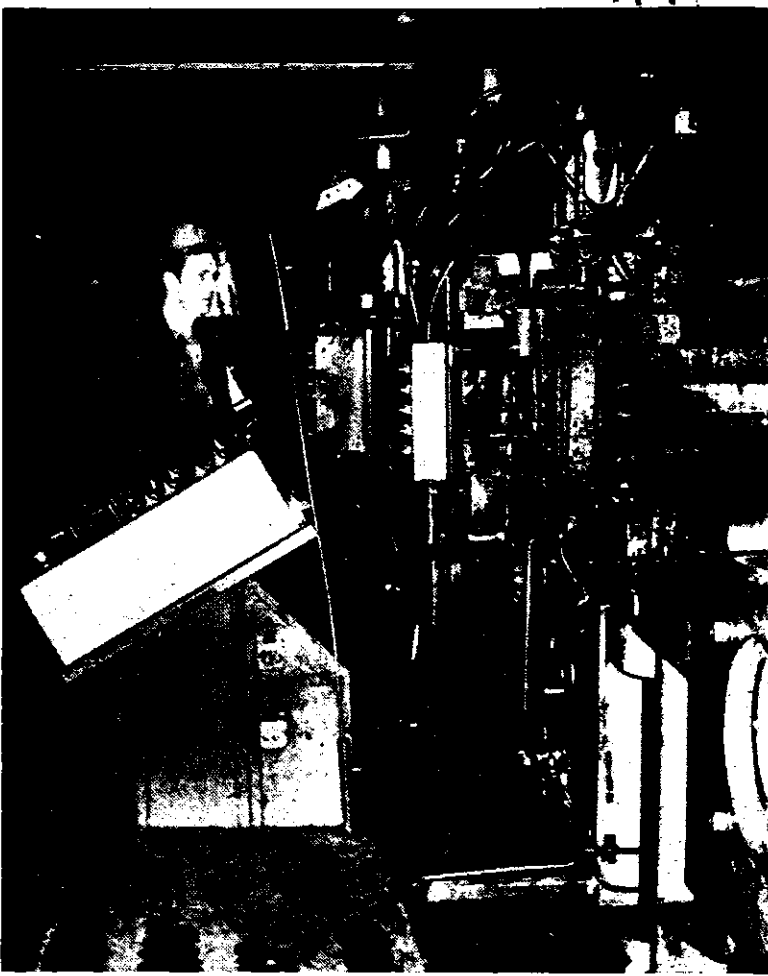
Socializem kot prehodno obdobje se ne more izpolnjevati želja, ki so bile cilj — delitve po potrebah. Kaže se opozoriti, da popolna enakost v prispevku in delitvi ni mogoča. Navsezadnje, lahko bi se tudi odločili, da je povprečni osebni dohodek zaposlenega 6.000.— dinarjev. To bi verjetno vsi, ki zdaj zaslužijo na mesec manj kot 3.000.— dinarjev, pozdravili. Toda že ob prvem takem obračunu in izplačilu bi se dogajalo, da bi delavci, ki so zelo intenzivno delali, prekoračevali napete normative, rekli: »Kakšna enakost in pravičnost? Jaz težko, prizadevno delam, dobim pa enako kot vratar, telefonist, nočni čuvaj?« Inženir bi odgovorjal: »S tem delavcem sva skupaj hodila v osnovno šolo. On se je po nedokončani osemletki zaposlil, jaz pa sem se deset let šolal. On že deset let prejema prav tako plačo, preje bo lahko šel v pokoj, ali bo imel večje število let. Kje je tu pravičnost?« Enakost v delitvi, razlika v delovnem prispevku? Edina »pravičnost« je odvisnost osebnega dohodka od delovnega prispevka in učinka.

Prav zato, ker tega nismo dovolj upoštevali, se nam je že dogajalo in se še lahko zgodi, da bi z željo po socialni enakosti, če svetujemo povišanje osebnih dohodkov najnižje »nagrajenim« brez spodbud, brez izboljšanja organizacije in gospodarskih uspehov — dosegli delno uravnilovko. Razlike med manj kvalificiranimi delavci bi tako postale neznatne, bolj simbolične kot pa ekonomsko spodbudne. Pri tem nam prav malo koristi dobranerna želja in pričakovanja, da bo poprečno povišanje osebnih dohodkov najnižje plačanim nujno priskalo na boljše gospodarjenje.

Prav zato je razumljivo, da so naši vodilni funkcionarji opozarjali, da ne smemo popuščati pred uravnilovskimi pritiski, da je to ovira našemu nadaljnjemu razvoju, predvsem dediščina nerazvitih proizvodnih odnosov ne pa ekonomska spodbuda socialističnega razvoja.

»Ne smemo namreč pozabiti, da je delitev po delu še vedno oblika ekonomske neenakosti. Dokler ne zagotovimo delitve po potrebah na temelju obilja proizvodov in visoke produktivnosti dela — je delitev po delu vsekakor najspodbudnejša in napredna oblika delitve v pogojih družbene lastnine proizvodnih sredstev.« (Edvard Kardelj, Naš sistem omogoča delovnemu človeku..., Borba, 25. XI. 1961.)

»Pod doslednim spoštovanjem načela delitve dohodka po delu je razumeti tudi odločen boj proti vsem oblikam uravnilovke. V boju proti uravnilovki je treba imeti pred očmi razlike med kvalificiranim in nekvalificiranim delom, kvaliteto in pomen kvalificiranega dela za gospodarski učinek delovnega kolektiva, potrebo po hitrejšem strokovnem in kulturnem napredku zaposlenih, ne pa hierarhičnega razlikovanja med administrativnim in ročnim delom, formalnih kvalifikacij, upravnih pozicij in podobno. Nekatere deformacije delitve do-

Sodelavec pri SENDZIMIR OGRODU (IK)

hodka izvirajo iz privilegiranega položaja administrativnega osebja. Uravnilovko je treba odstranjevati ne samo v delitvi osebnih dohodkov, marveč tudi v ekonomskih odnosih med delovnimi enotami znotraj delovne organizacije. (Sklepi tretje seje centralnega komiteja ZKJ, Komunist, 19. III. 1966.)

STALEN, LAHKO PRIDOBILI DOHODEK KRNI PRIZADEVNOST

Ce torej povzamemo temeljno misel navedenih povzetkov, potem moramo ugotoviti, da nevarnost uravnilovke ni v strahu po odpravi razlik, marveč v spoznanju nevarnosti delitve, ki ne upošteva večjih prizadevanj, ne spodbuja iskanja boljših rešitev. Hkrati je delitev po delu tudi neke vrste prisila, ki naj spodbudi slabe in manj uspešne, da v pogojih samoupravljanja ne bodo pričakovali pomoči samo od družbe. Spodbude ne vidimo torej v poudarjanju socialnih razlik, kot temeljnega vzgiba. Cilj torej niso razlike, večanja razlik, marveč priznavanje različnih uspehov, prizadevanj, spodbujanje k boljšemu, nadomestilo za izobraževanje, povečani trud, priznanje za večji prispevek v združenem delu. To hkrati tudi pomeni zavestno akcijo, krepitev spoznanja, da ni rešitev za prehod v višjo fazo delitve — »po potrebah« v tem, da se v prehodnem obdobju čim bolj poravnamo, težimo k čim bolj enakim osebnim dohodkom, čim manjšim razlikam, marveč je temeljni problem, da našo produktivnost, poslovnost, proizvodna sredstva večamo, dosega mo večje ustvarjanje dobrin na posameznika, to pa seveda spodbujamo z načelom: za večja prizadevanja, uspehe — večja nagrada.

Toda če uveljavljamo načelo delitve po delu, se v praksi pojavi še obilo problemov: kolikšna spodbuda, kolikšne razlike in razponi, na osnovi česa, kako to ugotavljati, kdo to sprejema? To so izredno občutljivi, politično in ekonomsko važni problemi, ki jih bomo nadrobneje obravnavali. Sklep dosedanjih razmišljanj bi torej lahko bil, da je uravnilovka enakost ne glede na prispevek in prizadevanja — nadaljnjemu razvoju socializma in proizvodnih odnosov škodljiva.

Drugo skupino uravnilovskih primerov predstavljajo birokratski pogledi in ocene ter prav tako želje po izenačevanju. Razlika je v tem, da ti pritiski ne nastajajo pri tistih, ki so na spodnji lestevici osebnih dohodkov, marveč med spodnjimi v kvalifikacijskih, izobrazbenih in položajnih skupinah. Korenina je enaka kot prej: želja — dobiti več! Drugačni so le dokazi. Nimamo opravka s teorijo popolne enakosti, enakih želocev, marveč upravičenosti, ki izvira iz »nagrajevanja po delu«. V teh primerih je pogosto mogoče slišati, kako je »delo« prizadete enako vredno kot drugega, ki ima neupravičeno več. Tudi »dokaze« je mogoče zbrati.

Glavni dokazi, da so posamezniki in skupine upravičeni na višje osebne dohodke so: imajo enako izobrazbo, če jim to koristi; imajo prakso namesto izobrazbe, če jim to koristi; so na zahtevnejšem delovnem mestu kot ga predvideva njihova izobrazba, toda enako dobro ga opravljajo kot šolani, kar jim seveda koristi. Vedno se primerjajo z najbolje nagrajenimi glede na

enako izobrazbo, prakso ali položaj. Vsak poudarja tisto, za kar meni, da je njegova prednost. Ne kaže na najboljše po uspehu dela v svoji skupini, marveč na najboljše nagrajenega. Fraza o enakosti, pravičnosti, ima mezno vsebino, saj je bistvena »plača« in ne delovni rezultati.

ODVISNOST DOHODKA OD REZULTATOV DELA

In prav kritiki, da nekdo pridobi osebni dohodek prelahko, stalno, da ni v nikakršni ali premajhni odvisnosti od večje intenzivnosti dela, večjih uspehov, moramo bolj prislusniti. V takšnem pojmovanju ne gre toliko za popolno vrednostno izenačevanje, ampak bolj za negibnost, stalnost, tudi približevanje ravni osebnih dohodkov, ki so doseženi pod različnimi delovnimi pogoji in rezultati. Očitno je imel v mislih slabosti takšne delitve tudi Vinko Hafner, ki je na VI. seji CK ZKJ razpravljal tudi o uravnilovki.

»Dejanska delitev osebnega dohodka pa kaže nekaj povsem drugega. Uravnilovka je na različne načine zagotovo prisotna pri vseh kategorijah delavcev, kljub temu pa najmanj med proizvodnimi delavci. Ti so namreč že od nekdaj nagrajeni po individualnem delovnem učinku ter pri dani opremljenosti in organizaciji dela dosega sorazmerno visoko individualno produktivnost dela. Raziskave kažejo, da prav ti delavci izkoriščajo delovni čas povprečno za tretjino bolje, osebne dohodke pa imajo le za desetino večje od osebnih dohodkov tistih delavcev iste kategorije, ki ne delajo po učinku.« (Vinko Hafner, Aktualna idejnopolična vprašanja pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke, šesta in sedma seja CK ZKJ, Komunist, str. 108.)

Prav gotovo so v vrednotenju delovnih opravil še razlike, uveljavljeni različni kriteriji, ki sprožajo pomisleke. Oceniti tovariša Hafnerja bi kazalo pritrčiti s to izjemo, da ne gre enačiti vseh delavcev, ki niso nagrajeni po normativih. Prav gotovo so med delavcem, ki na primer dela v skladišču, pomožnih delih ter delavcem pri vzdrževanju razlike — predvsem v zahtevnosti opravil. Kolikor bolj je razčlenjena tehnična delitev dela, toliko manjša je strokovna, tehnična, spretnostna zahtevnost delovnega opravila. Praviloma si delavec lahko pridobiva hitro in večjo spretnost pri enostavnem opravilu, ki zahteva le nekaj gibov, eno samo delovno operacijo v nasprotju z delavcem, ki opravlja bolj zapleteno delo. Takšna opravila zahtevajo več znanja, ročnih spretnosti in tudi večji umski napor. Kolikor večja je sestavnost, zapletenost, različnost delovnih opravil, toliko težja je tudi priučitev in toliko večji psihični napor zahteva izpolnjevanje takih opravil. Hkrati pa se kaže strinjati, da je potrebno višje nagrajiti večjo intenzivnost enostavnega dela, podobnih opravil, saj se ravno z večjo intenzivnostjo, z manjšo porabo družbeno potrebnega delovnega časa večja čisti dohodek delovne organizacije.

Ob tem pa nas ne sme motiti navidezen paradoks, da »manj dela« v proizvodni pomeni tudi zmanjšanje njegove vrednosti, saj cenimo takih proizvodov, za katere porabljajo vse manj dela, pada.

Merjenje temperature vzdržljivosti zavarjenega valja (SK)

skup
bra.
Na
na f
cij v
sti s
delež
obra
ščini
vpra
dela
Jeser
so n
na i
vidn
skup
naše
moči
(aku
tovil
novi
teh l
in d
še v
dela
AN
TEV
SME
BEN
CIAI
DOE
LOG
ZA
GA
PLA
SKR
1985.
Tc
fazo
nja.
dobj
je v
(197
dela
skla
Dod
kont
stve
jenil
tudi
jenc
nica
dose
obdo
tere
—
vser
meš
nost
sam
pri-
droč
take
nja»
—
delo
—
nih
—
rov
sti :
—
nice
—
pod
Pi
skle
ma
cial
seg
soci
do
lega
štev
kazi
pa
prir
nak
tret
zdr
(v
198
10.6
198
14.5
V
dob
no
9 m
za 1
—
del
skrl
pub
dok
log
—
dru
uskl
strc
got
pok
zna
loga
nen
bili
ski
to 2
—
re c
nu, t
cen
pod
na i
bos
šir
20

SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBSTVA

V prejšnji številki Železarnja, 12. oktobra, smo objavili dnevni red šeste skupščine skupnosti socialnega skrbstva Jesenice, ki bo v torek, 23. oktobra. V nadaljevanju pa objavljamo povzetek gradiva za to sejo skupščine.

Najprej pogledimo, kako je bilo na prejšnji seji konference delegacij v železarni in skupščine skupnosti socialnega skrbstva. Konferenca delegacij v železarni je namreč obravnavala gradivo za 5. sejo skupščine skupnosti imela predloge in vprašanja le v zvezi s programom dela skupnosti socialnega skrbstva Jesenice za leto 1979. V zvezi s tem so naši delegati dobili odgovore že na peti seji skupščine, kar je razvidno iz zapisnika te seje. Na seji skupščine pa so razpravljali tudi o našem predlogu glede družbene pomoči pri resocializaciji duševnih (akutno) bolnikov. Pri tem so ugotovili, da si prisotne službe in ustanove dokaj prizadevajo za povratek teh bolnikov v normalno življenjsko in delovno okolje, potrebno pa bo še več prizadevanj in povezanega dela na vseh področjih.

ANALIZA RAZVOJNIH USMERITEV SOCIALNEGA SKRBSTVA, SMERNICE ZA PRIPRAVO DRUŽBENEGA PLANA SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBSTVA ZA OBDOBJE 1981 DO 1985 TER PREDLOG ELEMENTOV IN KAZALCEV ZA SKLEPANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJNEM PLANA SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBSTVA ZA OBDOBJE 1981 DO 1985.

To gradivo predstavlja začetno fazo v procesu družbenega planiranja naslednjega srednjeročnega obdobja. Iz analize je razvidno, da se je v tem srednjeročnem obdobju (1976-1980) bistveno povečal obseg dela skupnosti socialnega skrbstva skladno s sprejetimi novimi zakoni. Dodatne naloge so: preživnine, zakonske svetovalnice, izvajanje varstvenega nadzorstva pogojno obsojenih, vzgojni ukrepi. Dobra je tudi socialni zavod — dom upokojencev dr. Franceta Berglja na Jesenicah. Med cilji, ki bi jih bilo treba doseči v naslednjem srednjeročnem obdobju pa naj omenimo le nekatere:

- čim večje povezovanje med vsemi družbenimi dejavniki (temeljne organizacije, krajevne skupnosti, družbenopolitične skupnosti, samoupravne interesne skupnosti) pri preventivni dejavnosti na področju socialnega skrbstva, da bo tako potrebno čim manj »zdravljenja« socialnih problemov,
- ustanovitev centra za socialno delo,
- kadrovska okrepitev strokovnih služb,
- zagotovitev primernih prostorov za izvajanje strokovne dejavnosti socialnega skrbstva,
- organizacija zakonske svetovalnice,
- ustanovitev delavnic za delo pod posebnimi pogoji.

Predlog elementov in kazalcev za sklepanje samoupravnega sporazuma o temeljnem plana skupnosti socialnega skrbstva pa prikazuje obseg in vrednost nalog na področju socialnega skrbstva v letih od 1981 do 1985. Elementi (v gradivu za delegacije so označeni z zaporedno številko) so finančno ovrednoteni, s kazalci (v odstavih pod elementi) pa je prikazano število posameznih primerov. Za uresničevanje vseh nalog socialnega skrbstva bi bilo treba glede na lanskoletne cene združiti naslednja sredstva po letih (v 000 din)

	1980	1981	1982
10.698	13.500	13.937	
	1983	1984	1985
14.590	15.015	15.444	

V naslednjem srednjeročnem obdobju bi bilo treba združiti približno 72,5 milijona dinarjev. Približno 9 milijonov teh sredstev bi združili za financiranje novih nalog:

- povečanje števila strokovnih delavcev v skupnosti socialnega skrbstva za dve osebi (skladno z republiškimi normativi in zakonsko določenim povečanjem obsega nalog skupnosti),
- razlika sredstev, potrebnih za družbene denarne pomoči, ki bi jih uskladili s minimalnimi življenjskimi stroški (sedaj namreč to pomoč zagotavljamo v višini 50 % varstvene pokojnine iz preteklega leta — letos znaša 1190 dinarjev, po novem predlogu pa bi v naslednjem srednjeročnem obdobju znašala toliko, kot bi bili ugotovljeni minimalni življenjski stroški za starostnika — letos bi to znašalo 2176 dinarjev) ter
- investicija za poslovne prostore centra za socialno delo (po zakonu, ki bo verjetno sprejet konec leta bo namreč treba ustanoviti ta center kot delovno organizacijo na področju socialnega skrbstva. Ker imamo prostora za to dejavnost je skupnost pri procesu prostorskega planiranja že priglasi potrebo po 120 m² tlorisne površine).

USTANOVITEV ZAKONSKE SVETOVALNICE

Skladno z ustreznim zakonom morajo skupnosti socialnega skrbstva ustanoviti zakonske svetovalnice do konca tega leta. V naši občini so izpolnjeni vsi formalni pogoji za začetek delovanja svetovalnice. Svetovalne naloge bodo namreč opravljali delavci strokovne službe skupnosti socialnega skrbstva ter zunanji strokovni sodelavci, ki so se tudi že ustrezno usposobili (zdravnik, psiholog, pravnik, pedagog, socialni delavec).

Predavanja za več udeležencev bodo v prostorih skupščine občine Jesenice, posamično svetovanje pa v prostorih strokovne službe skupnosti socialnega skrbstva. Glede na število sklenitev zakonskih zvez (povprečno 170 letno) bo prihodnje leto za to dejavnost treba nameniti 60.000 dinarjev.

PRAVILNIK O DRUŽBENO MATERIALNI POMOČI V OBČINI JESENICE

ureja:

- družbeno materialno pomoč kot posebno obliko pomoči materialno ogroženim občanom,
- načela za dodeljevanje te pomoči občanom, ki jim je ta pomoč edini ali dopolnilni vir preživetja,
- organ, ki odloča o pravici te pomoči,
- pogoje za dodelitev in oblike pomoči,
- višino pomoči za občane, ki jim je ta pomoč edini vir preživetja,
- zagotovitev sredstev za pomoč in

— postopek za uveljavitev pravic do družbeno materialne pomoči.

Pravico do te pomoči imajo osebe, ki so za stalno prijavljene v občini Jesenice in so nesposobne ali jim je bistveno zmanjšana sposobnost za delo, da nimajo dohodkov ali lastnega premoženja ter oseb, ki bi po zakonu pogodbili ali oporoki morale skrbeti zanje, če je dohodek na družinskega člana manjši kot 70 % varstvene pokojnine v preteklem letu ter če jim ni mogoče pomagati na drug učinkovitejši način. O pravici do pomoči odloča svet za varstvo družine in odraslih. Predlog lahko poda prizadeta oseba, krajevna skupnost, druga socialna služba ali pa skupnost socialnega skrbstva po uradni dolžnosti.

Samoupravni sporazum o kriterijih za dodeljevanje družbenih denarnih pomoči sprejmejo občinske skupnosti socialnega skrbstva v Sloveniji z namenom, da opredelijo enotne kriterije pri dodeljevanju družbenih denarnih pomoči ter način določanja minimalne višine denarne pomoči, ki predstavlja prejemniku ali edini ali dopolnilni vir sredstev za preživetje. Ta sredstva se zagotavljajo v okviru sredstev za uresničevanje zajamčenega (enotnega) programa.

S samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje cene oskrbe v zavodih za usposabljanje v SR Sloveniji so opredeljene skupne osnove in merila za oblikovanje cene oskrbe v organizacijah za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V sporazumu so tudi urejene medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti organizacij za usposabljanje ter občinskih skupnosti socialnega skrbstva v Sloveniji v zvezi z določanjem cene oskrbe. Cena oskrbe obsega izdatke za enodnevno oskrbo otroka oziroma mladostnika v organizaciji za usposabljanje. Izvajanje tega sporazuma bo spremljala posebna enajstčlanska skupna komisi-

ja, v kateri bosta predstavljala član in njegov namestnik področje vseh gorenjskih občin ter kamniške in domžalske občine.

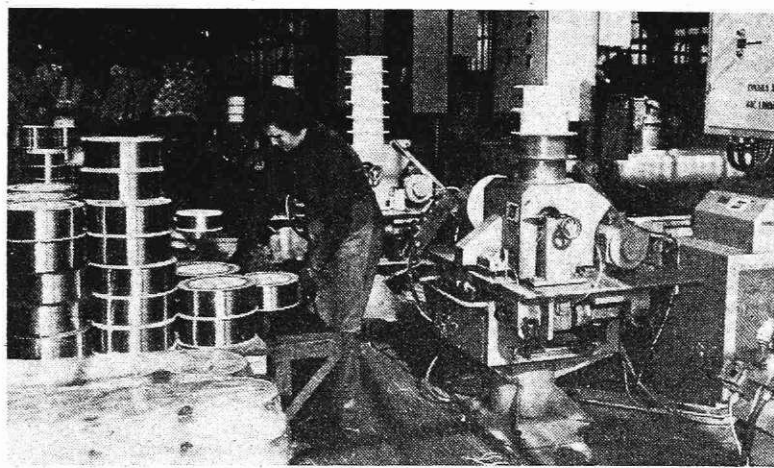
S statutarnim sklepom o ustanovitvi o delovanju odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito skupnosti socialnega skrbstva Jesenice so opredeljene sestava in naloge tega odbora.

Skupščina pa bo imenovala tudi iniciativni odbor za ustanovitev delavnice za delo pod posebnimi pogoji. Ta odbor bo proučil realne možnosti za ustanovitev take delavnice.

Na osnovi delegatskega vprašanja četrt seje skupščine skupnosti socialnega skrbstva pa bodo na tej seji delegati dali tudi pobudo za spremembo odloka o uvedbi občinskega samoprispevka za delno financiranje igradnje šolskega centra Plavž. Cenzus za oprostitve plačevanja samoprispevka naj bi bil maksimalni znesek družbene denarne pomoči v naši občini (letos ta pomoč znaša 1500 dinarjev, medtem ko po veljavnih določilih odloka znaša letos cenzus za oprostitve samoprispevka le 980 dinarjev).

Republiška skupnost socialnega skrbstva je delegacijam poslala finančno poročilo za prvo polletje 1979. Ta skupnost skrbno gospodari s sredstvi, ki jih občine v Sloveniji združujejo za uresničevanje zagotovljenega programa in programa solidarnosti, za skupni program ter za združena sredstva za občinske programe. Za letošje je bilo planirano približno 896 milijonov dinarjev, v prvih šestih mesecih pa je bilo združenih nekaj nad polovico teh sredstev — 469 milijonov dinarjev. Jeseniška skupnost socialnega skrbstva je svoje obveznosti izpolnila skladno s planom. Vsekakor bi morale polletna in letna finančna poročila redno posredovati v razpravo vsaj delegacijam tudi ostale republiške samoupravne interesne skupnosti, saj ugotavljamo, da o delovanju in uresničevanju nalog republiških skupnosti delovni ljudje in občani le redko kaj slišijo ali berejo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada DEJAK

V žičarni (IK)

MILIJONE VOZIMO NA SMETIŠČE ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ga — leži okrog nas kot navlaka ali pa napolnjujejo mnogokje problematična in prenapolnjena smetišča oziroma odlagališča. Kaj to pomeni naj pove podatek, da smo v letu 1978 za nakup 900 ton surovin v tujini odšteli 1,5 milijarde dinarjev. V istem času pa je vsak Jugoslovian odvrnil v okolje 3,5 tone odpadka (brez fekalij).

V Jugoslaviji pa smo v lanskem letu zbrali 916.000 ton kovinskih odpadkov, nekaj več kot 249.000 ton papirja, 48.000 ton tekstila, gume, stekla, plastike in drugih odpadkov pa nekaj nad 262.000 ton. Vse to nam na eni strani kaže, da v gospodarstvu na račun odpadkov še nismo pripravljene varčevati, na drugi strani pa, da denar dobesedno puščamo ležati okrog nas.

Vrednost »smeti« oziroma uporabo odpadnih surovin, ki je mnogo bolj ekonomična kot uporaba naravnih, primarnih surovin in virov strokovnjaki utemeljujejo takole:

NIZJI PROIZVODNI STROŠKI JEKLA IZ JEKLENIH ODPADKOV

Strokovnjaki so izračunali, da so, na primer, proizvodni stroški za to no surovega jekla, ki jo pridobijo iz jeklenih odpadkov, šestkrat manjši kot pri izdelavi tona jekla iz rude. Baker in svinec, izdelan iz odpadkov, sta za polovico cenejša, kot če ju pridobimo iz rude, aluminij, izdelan iz odpadkov, pa je celo za 85 odstotkov cenejši.

Poleg te prednosti, pa za pridobivanje oziroma izdelovanje kovin iz odpadkov porabimo mnogo manj energije, obično nižji pa so tudi proizvodni stroški, cenejša je tudi gradnja zmogljivosti za predelavo odpadnih surovin v primerjavi s tistimi za pridobivanje osnovnih surovin in podobno.

Z uporabo ene tone starega železa pri izdelavi jekla, je prihranek rude 1,5 tone in 0,3 tone koksa. Pri uporabi odpadnih surovin za proizvodnjo svinca in bakra je cena trikrat, pri aluminiju pa sedemkrat nižja kot v primarni proizvodnji. Prihranek energije znaša pri tem 74 odstotkov, zrak je za 86 odstotkov manj onesnažen, voda pa za 76 odstotkov manj.

STARO ŽELEZO BOMO ŠE UVAŽALI

Avtorici nadaljujeta, da vse večje pomanjkanje primarnih surovin pri nas in v svetu, energetska kriza pa tudi zahteve po čistem in zdravem okolju, vedno bolj narekujejo spreminjanje našega odnosa do odpadkov iz proizvodnje in osebne potrošnje. O tem Vlasta Uršič, predsednica komisije za sekundarne surovine pri slovenski gospodarski zbornici meni:

»S količino zbranih odpadkov v Sloveniji smo zdaj lahko kar zadovoljni. V mislih imam papir, barvne kovine, odpadke torej, ki predstavljajo sorazmerno drag material in ga gre zato tudi bolj malo v izgubo. Še kar zadovoljiva sta tudi zbiranje in predelava starega železa, ki ga največ odkupujejo kot drugorazredno surovino slovenske železarnice. Prav pri železu pa moram poudariti, da bomo ob še tako skrbnem zbiranju in porabi odpadka, staro železo morali še lep čas uvažati, saj je poraba le-tega na prebivalca v Jugoslaviji zelo nizka.

NAPREDEK V ZBIRANJU, VENDAR SE VEDNO NA NIVOJU TRGOVINE

Avtorici v nadaljevanju ugotavljata, da smo v Jugoslaviji po osvoboditvi v pogledu zbiranja uporabnih odpadkov relativno veliko naredili, če upoštevamo, da so delovne organizacije, ki se s tem ukvarjajo, začele praktično iz nič. Pri tem pa poudarjata, da se v razvitejših državah zbiranje in predelava odpadkov v sekundarne surovine po pomembnosti uvrščata takoj za težko industrijo, pri nas v Jugoslaviji in seveda tudi v Sloveniji pa ostajata še vedno trgovska dejavnost. Nemara, pravita, tudi zaradi velikega števila dobaviteljev in kupcev, s katerimi zbiralci in predelovalci odpadkov kot trgovske delovne organizacije najlažje poslujejo.

»Toda, če smo lahko pravzaprav zadovoljni z organizirano zbiranje in predelavo koristnih odpadkov, ki jih zavrže industrija — proizvodni procesi so v večini proizvodnih delovnih organizacijah že tako speljani, da odpadke že takoj ob nastanku zberejo, ločijo in večinoma tudi predelajo — odpadkov, ki se naberejo po gospodinjstvih, še zdaleč ne zberemo kolikor bi jih lahko. Industrija že predeluje veliko večino tistih uporabnih odpadkov, ki jih zavržejo druge industrijske delovne organizacije, in jih tudi uporabi v svojem proizvodnem procesu kot sekundarne surovine. Toda za vse še vendarle nimamo izdelanih tehnoloških postopkov, nekaterih odpadkov pa imamo tudi premalo da bi se njihova predelava v sekundarne surovine sploh splačala,« je avtoricam povedal Vladimir Kralj, direktor ljubljanskega Dinosa.

STO TISOČ TON PAPIRJA NA LETO

»Zbiranje uporabnih odpadkov, ki jih zavržejo gospodinjstva pa še močno šepa. Nemara tudi zato, ker nas k smotrnejši izrabi doslej še ni prisililo niti pomanjkanje naravnega bogastva niti omejitve uvoza, ki so pravzaprav šele v zadnjih letih resneje pričele opozarjati domače gospodarstvenike, da ima naš devizni žep tudi dno. K strokovnim razmišljanjem, kako uporabiti čim več

odpadkov, pa nenazadnje sili delovne organizacije tudi energetska kriza, za katero je že jasno, da ne bo tako kmalu minila,« pravita avtorici in nadaljujeta:

»Med 4,5 milijona ton najrazličnejših industrijskih odpadkov, kolikor jih samo v Sloveniji zavržemo v enem letu, jih zberemo in predelane uporabimo v proizvodnji le slabih sedem odstotkov (v svetu je to poprečje 20 %). Od odpadkov, ki jih zavržemo pa je kot sekundarna surovina najbolj iskan nedvomno star papir. V Jugoslaviji, na primer, uporabimo na leto milijon sto tisoč ton papirja in kartona. Za proizvodnjo tega papirja pa porabijo jugoslovanske papirnice 600.000 ton starega papirja. Skoraj 300 tisoč ton ga zberejo od domačih porabnikov papirja, ostalo je seveda treba uvoziti. Vsako leto pa so potrebe po uvoženem starem papirju večje.

Lani smo uvozili že 87 tisoč ton odpadnega papirja. S tem, da bi ga zbrali več doma, bi prihranili tako na devizah, kakor pri lesu. S toni starega papirja namreč prihranimo približno 3,5 kubične metre lesa. Velik pa je pri tem tudi prihranek energije, saj, na primer, pri predelavi odpadnega časopisnega papirja v rotacijski papir lahko privarčujemo kar 79 odstotkov energije (v primerjavi z uporabo sveže celuloze). Pri proizvodnji novega papirja nam torej tisoč ton starega papirja prihrani prek 1,18 milijona drevesnih debel.

OBCASNE AKCIJE ZA ZBIRANJE NISO DOVOLJ

Avtorici v nadaljevanju poudarjata, da bi se tudi pri nas pri zbiranju in predelavi uporabnih odpadkov v sekundarne surovine morali boljše organizirati. Občasne akcije Rdečega križa so mnogo premalo. Morali bi uvesti posebne kontejnerje, razne vreče ali posode, ki bi jih namestili na za to pripravljenih mestih v trgovinah, organizacijah, stanovanjskih naseljih, kot jih imajo v Zvezi republik Nemčiji, ali posebne zaboje v gospodinjstvih, kot jih imajo na Švedskem in jih predlagajo tudi naše delovne organizacije, ki se ukvarjajo z zbiranjem koristnih odpadkov. »Zavedati se bomo morali,« pravita avtorici, »da je star papir za nas in ne le v razvitejših državah eden najpomembnejših surovin v proizvodnji papirja, kartona, lepenke in drugih proizvodov papirne industrije.

Po drugi strani pa spet ne gre misliti, da se prav ves papir lahko ponovno uporabi. Tako je, na primer, na Nizozemskem, kjer porabijo na leto 142 kg papirja na prebivalca, količina starega papirja, ki ga ponovno uporabljajo, 62 kg oziroma 43 odstotkov porabe in so s temi številkami prvi na svetu. V Sloveniji porabimo na leto 79 kg papirja na prebivalca, ponovno uporabimo pa ga 26 kg ali 32 odstotkov. V Jugoslaviji je sicer nekoliko slabše, poraba ne preseže 41 kg na prebivalca, izkoristek porabljenega papirja pa ne 22 odstotkov. Podatki torej kaže-

jo, da pri uporabi porabljenega papirja nismo prav na repu lestvice, vendar bi z bolj organiziranim in predvsem z rednim zbiranjem lahko zbrali do 30 kg na prebivalca in tako ponudili papirni industriji še več zbranih sekundarnih surovin.

Tako razmišljata avtorici v sobotni prilogi Dela, od koder smo delno povzeli, delno pa citirali, seveda ob določenih skrajšavah ta zapis. Sestavek pa nadaljujeta s problematiko zbiranja tudi drugih koristnih odpadkov in o odkupu le-teh, o čemer pa bomo nadaljevali v prihodnji številki našega glasila.

NAŠE RAZMISLANJE

Nedvomno je sestavek obeh avtoric izredno pomemben še posebno v sedanjih stabilizacijskih prizadevanjih pri nas. Ima pa še poseben namen, prebuditi naša razmišljanja o tem in spodbuditi našo zavest, da bomo tudi prispevali k prizadevanjem, da bi kar največ koristnih odpadkov zbrali. Seveda je pri tem potrebno upoštevati pobude obeh avtoric, da si v večjih stanovanjskih enotah ali naseljih, v organizacijah, trgovinah in drugod, omislimo ustrezne posode, predvsem pa da delovna organizacija, ki zbira koristne odpadke, organizira tudi redno pobiranje. Že samo z rednim pobiranjem, po vnaprej določenem urniku, bi dosegli prvi pozitivni korak.

Pri nas v občini so bili pobudniki zbiranja in celo nekaj časa v republiki najboljše, učenci osnovnih šol. Šole širom Slovenije še sedaj enkrat ali dvakrat na leto zbirajo odpadni papir, denar za to pa porabijo za svoje razredne ali šolske skupnosti, za izlete in podobno. Torej dvojna korist. V naši občini gre tudi šolam zasluga, da vsako leto zberemo precej odpadnega papirja, še več pa bi ga, če bi bile akcije bolj pogosto, najsiho šolske ali organizirane od delovne organizacije za zbiranje koristnih odpadkov. Akcije pa bi lahko razširili tudi na druge koristne odpadke, o čemer pa več v prihodnji številki.

Danes odpadni papir v nekaterih družinah, še posebno če živijo v bolj utesjenih prostorih, predstavlja že določen problem, če ga hranijo za to ali drugo papirno akcijo. V družinah z odraslimi otroki se letno nabere okrog 100 kg papirja samo od časopisov, revij in podobno. V družinah, kjer pa sta po eden ali dva delegata, kar danes ni redek primer, pa se zaradi gradiva za različne seje, količina še podvoji. Kam z odpadnim papirjem je velikokrat vprašanje v hiši, ki bi ga lahko z rednim štirinajstrednim ali mesečnim odzemanjem v zadovoljstvo takih družin rešili. Torej, kakor poudarjata tudi obe avtorici, potrebna nam je le boljše organiziranost in sistematično pobiranje in kar je verjetno tudi zelo pomembno, večja dohodkovna povezanost med delovnimi organizacijami, ki zbirajo koristne odpadke in tistimi, ki jih koristijo, pa nam bo lahko več deviz ostalo za druge surovine ali izdelke, ki jih ne moremo nadomestiti z domačimi.

žajeni, na voji gračno je re

obi-lno, jhni osti bolj unju stno gibanje do-pol v tudi CK ivki. do-dru-čne vseh u pa avci. igranem iosti rraz-duk- da ovni olje, i de-likov i ne fner, anja deli-ebne CK

enju ljav-žajo nerja, da i. Prav i prih de-anju nosti njena njša stna Pra-biva stav-ekaj acijo avlja ravi-čnhi i nav-lje-lelov- tudi hčni takih njati, večjo, po-večjo rabo mega ie or-notiti dela- injša-cena orab-

IZDELAVA OSNOV IN MERIL ZA NAGRAJEVANJE PO DELU IN REZULTATIH DELA JE TRAJNA NALOGA DELAVCEV

Nalogam in ciljem, ki bi jih veljalo pri nadaljnjem delu uveljavljati družbenoekonomskih odnosov postaviti v ospredje in ki so opredeljeni v zakonu o združenem delu, je komisija za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu skupščine SFRJ posvetila posebno pozornost na svoji zadnji seji ter hkrati ocenila že dosežene rezultate.

Udeleženci v delu zveze komisije so tako ugotovili, da prilagajanje in usklajevanje samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela z določili v zakonu o združenem delu, ki je bilo opravljeno v preteklem obdobju uresničevanja zakona o združenem delu v organizacijah združenega dela, pomeni začetno fazo uresničevanja zakona v organizacijah združenega dela. V tej fazi je bilo opravljeno v glavnem le formalnoupravno usklajevanje v organizacijah združenega dela z določili v zakonu o združenem delu. Naloga organizacij združenega dela v prihodnjem obdobju pa je, da se bolj organizirano in odločneje kot doslej, lotijo kakovostnih in vsebinskih sprememb odnosov v združenem delu.

Delavci bi morali zato predvsem s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori zagotoviti vse pogoje, da bi se bolj kot doslej prišlo do izraza skupni interesi delavcev pri delu in v družbeni reprodukciji na dohodkovnih osnovah, ki so opredeljene v zakonu o združenem delu.

V temeljnih in drugih organizacijah združenega dela nedvomno zastajajo v aktivnosti pri izdelavi oziroma dodelavi in nadaljnjem izpolnjevanju samoupravnih sporazumov o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, kar ima za posledico, da je v nekaterih organizacijah združenega dela pretrgana zveza, ki obstaja v dohodkovnih odnosih med čistim dohodkom in osebnimi dohodki.

Na področju osebnih dohodkov se v posameznih organizacijah združenega dela le s težavo uveljavlja načelo nagrajevanja po delu in rezultatih dela. Samoupravna izdelava osnov in meril za nagrajevanje po delu in rezultatih dela torej pomeni trajno nalogo delavcev v organizacijah združenega dela.

Osebnostna poraba delavcev se praviloma veže na gibanja življenjskih stroškov, ne pa na delovno stabilnost in ustvarjeni dohodek, kar ima za posledico zaostajanje rasti storilnosti dela glede na tehnično opremljenost dela itd.

Splošna družbena in skupna poraba ne spremljata rasti družbenega proizvoda in produktivnosti dela. Priča smo razporejanju dela dohodka temeljnih organizacij združenega dela za zadovoljevanje omenjenih potreb, ki pa nikakor ni v skladu z dejanskimi možnostmi v temeljnih organizacijah.

Delavec zelo pogosto nima interesa, da bi odločal o prispevkih, ki se razporejajo za skupno in splošno družbeno porabo iz njegovega osebnega dohodka. Razlog za to je v tem, da delavec praviloma nima možnosti, da bi vplival na razporejanje in uporabo omenjenih sredstev. Na del dohodka, ki ga delavec neposredno dobi, se »zida« obveznosti do posameznih družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, tako da prihaja do čezmernega obremenjevanja dohodka temeljnih organizacij združenega dela.

Neskladje med porabo in ustvarjenim dohodkom ima za posledico nestabilnost gospodarstva in slabi-

tev reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva.

V obdobju, ki je pred nami, je torej potrebno storiti vse ukrepe in akcije, da bi zagotovili, da bodo delavci upravljali dohodke v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združenega dela in sredstev in družbi v celoti. S tem v zvezi pa je posebej pomembno, da bodo organizacije združenega dela v svojih prihodnjih srednjeročnih planih začrtale takšno politiko razvoja, ki bo v kar največji meri omogočila, da bodo delavci v organizacijah združenega dela na trajnejši osnovi redno planirali dohodek v temeljnih organizacijah.

Omenjene ugotovitve se nanašajo tudi na plan razvoja samoupravnih interesnih skupnosti.

Da bi bilo planiranje in odločanje delavcev v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti nadaljevanje planiranja in odločanja, ki ga delavci opravljajo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, pa je nujno, da delavci po delegacijah in delegatih v omenjenih skupščinah, zlasti pa v zboru združenega dela, ustvarijo večji vpliv na odločanje v teh skupščinah. Tako bi morali ustvarjati pogoje, da bodo delavci imeli vse večjo možnost upravljati pogoje

svojega dela. Da bi le-to dosegli, pa je potrebno vse bolj kot doslej, za spremembo obstoječega stanja, uporabljati posamezna določila in mehanizme, ki so določeni v zakonu o združenem delu.

PRIPRAVA PLANOV

Skupščina SFR Jugoslavije je že decembra lani sprejela odlok o sprejetju družbenega plana Jugoslavije od 1981—1985. S tem odlokom je predvideno, da samoupravne organizacije in skupnosti v skladu z načelom sočasnega in kontinuiranega planiranja sprejmejo programe dela za priprave planov in začnejo vse potrebne aktivnosti, da bodo samoupravni sporazumi in dogovori o temeljnih planov pripravljani in sklenjeni ter sprejeti v skladu z roki, ki so določeni.

Komisije za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu bi morale s tem v zvezi koordinirati svojo aktivnost, ki naj bo usmerjena v to, da bodo izpeljani roki, kakor tudi da bo vsebinsko uresničeno medsebojno usklajevanje planov organizacij združenega dela.

Posebno vlogo pri tem imata sindikat in gospodarska zbornica, kar velja tudi za družbenopolitične skupnosti oziroma njihove organe, predvsem zboru združenega dela, ki bi morali posvetiti posebno pozornost izvrševanju odločitev v zvezi s sprejemanjem planov.

V zvezi s tem bi veljalo opozoriti na nekatera določila v zakonu o združenem delu, ki naj bi jih upštevale organizacije združenega dela.

Eno izmed teh določil je nedvomno določilo 113. člena zakona o združenem delu, ki določa, da se skupne in splošne potrebe in njihovo zadovoljevanje določajo enkrat na leto in praviloma sočasno in da mora biti s predpisanimi roki zagotovljeno delavcem v temeljni organizaciji najmanj 30 dni časa, da se izjavijo o obveznostih, ki se poravnajo iz njenega dohodka. Omenjena določila

la se v praksi ne uresničujejo v zadostni meri.

Omenjene potrebe se ugotavljajo v občinah, pokrajinah in v republikah in z odločitvami družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnimi sporazumi in skupnosti v skladu z nekaj mesečno zamudo, bi organizacije združenega dela v družbenih dejavnostih v teh mesecih dejansko delale po načelu »odprtega računa«, kar bi imelo nedvomno negativen vpliv na njihov samoupravni položaj in na racionalno uporabo družbenih sredstev za omenjene potrebe, ter na druge organizacije združenega dela, ki ne bi vedele, kakšne so njihove obveznosti in pravice.

To pomeni, da bi morali v mesecu decembru sprejemati odločitve in sklepati sporazume, v mesecu novembru pa opraviti javno razpravo. Izdelava analiz in predlogov ter druga pripravljala dela pa naj bi opravili v septembru in oktobru.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM MED TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI O POLITIKI DELITVE ČISTEGA DOHODKA (115. IN 116. ČLEN ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU)

Nekateri samoupravni sporazumi so nedvomno nezadostno vgrajeni v letne plane (proizvodne finančne plane) temeljnih organizacij, kar ima za posledico, da le-ti ne prispevajo dovolj k temu, da bi samoupravljavci uskladili svojo politiko poslovanja in razporejanja čistega dohodka. Ti sporazumi zato nimajo usmerjajočega učinka skozi vse leto kot usmerjevalci za uresničevanje dogovorjene politike. Le-ti samo »post festum« kažejo na to, kdo je kršil odnose v tem delu delitve.

Sporazumi so nezamenljiv instrument skupne politike samoupravljalcev temeljnih organizacij v delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela pri doslednem izvajanju opredeljene politike o združenem delu o položaju temeljne organizacije v sistemu ustanavljanja organizacij združenega dela (da izdelujejo plane, bilance, zaključne račune, da so razdeljena sredstva med temeljnimi organizacijami, da se ugotavlja celotni dohodek v temeljni organizaciji, da je razporejanje dohodka neotujljiva pravica, ki jo delavci uresničujejo v temeljni organizaciji).

Glede na to velja poudariti, da je potrebno vsa opravila opraviti pred 1. januarjem za prihodnje leto. To pomeni, da v decembru v delovnih organizacijah oziroma sestavljenih organizacijah delavci sklepajo samoupravne sporazume in usklajujejo proizvodno finančne plane temeljnih organizacij. To pa zahteva intenzivno in pravočasno delo vseh družbenih subjektov (na primer družbenopolitičnih skupnosti, sindikata in zbornice), da novelirajo družbene dogovore o osnovah za samoupravne sporazume in podobno.

Opraviti je potrebno tudi vsebinske razprave o periodičnih obračunih (polletni, devetmesečni in drugih in dograditi tiste elemente, ki bodo služili kot usmerjevalci sporazuma med temeljnimi organizacijami. To se nanaša predvsem na elemente izenačevanja pri razporejanju čistega dohodka, za nekatere vrste skupne porabe, za razporejanje za

rezerve in podobno, ki jih morajo pravočasno določiti v tistih republikah in pokrajinah ter občinah, kjer se to ugotavlja (kot davek) v posebnih družbenih dogovorih ali če imajo sindikalne organizacije na širših območjih svoja stališča, ki služijo kot kriteriji za sporazumevanje v organizacijah združenega dela.

Uskladiti pa je treba tudi aktivnost vseh subjektov in pravočasno okrepiti delo v zvezi z omenjenimi vprašanji, da bi delavci dejansko imeli možnost pravočasno sprejeti sporazume in plane za naslednje leto.

OSEBNI DOHODKI (126. IN 127. ČLEN ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU)

V času, ko je začel veljati zakon o združenem delu, je bila v družbeni praksi navzoča velika aktivnost pri izdelavi in uporabi meril in kriterijev za delitev sredstev za osebne dohodke. Marsikje pa so napravili do sedaj šele prve korake, je pa tudi precej temeljnih organizacij, kjer so to opravili le formalno in v hitrici, da bi se izognili določilom zakona o združenem delu o uporabi zajamčenih osebnih dohodkov, če nimajo izdelanih osnov in meril v skladu z zakonom o združenem delu.

Nedvomno drži ugotovitev, da je akcija zatem zastala in da je naloga, ki se je je treba lotiti takoj, da bi to akcijo ponovno oživil. S tem v zvezi pa velja povedati, da ima določilo zakona o združenem delu o zajamčenih osebnih dohodkih trajno veljavo. Družbeni subjekti (sindikat, pravobranilec samoupravljanja), ki se v praksi srečujejo z izigravanjem določila zakona o združenem delu, ki se nanašajo na osnove in merila, bi morali v kolektivnih začetih akcijo, za spremembo svojih pravilnikov in če je potrebno, začetni akcijo za uporabo 127. člena zakona o združenem delu, ki je trajno v veljavi.

V praksi bi bilo prav gotovo smotno, če bi prišlo do izmenjave izkušenj, ki so jih v posameznih organizacijah združenega dela pridobili pri uporabi meril in kriterijev za delitev sredstev za osebne dohodke, tako v sorodnih dejavnostih pa tudi v sorodnih poklicih.

Takšna akcija oziroma izmenjava bi nedvomno pomembno prispevala k hitrejšemu odpravljanju »začetnih« slabosti v nekaterih organizacijah združenega dela.

135. člen zakona o združenem delu določa, da dobi vsak delavec končni obračun osebnega dohodka. V 136. členu pa je nadalje določeno, da mora biti v tem obračunu izkazan tudi znesek osebnega dohodka in vse vrste prispevkov iz osebnega dohodka.

V številnih organizacijah združenega dela omenjeni določil zakona ne uresničujejo. Osební dohodek zelo pogosto reducirajo na neto osebni dohodek in se »zida« z raznimi prispevki in davki, ki so različni od občin do občin. Prav tako delavci niso obveščeni niti ne poznajo svojih obveznosti, ker le-te »plačajo« temeljne organizacije združenega dela, kar pa ima za posledico, da se delavci v svojih občinah ne bore za to, da bi bili ti prispevki realni ipd., hkrati pa ima to tudi večkratne negativne posledice tako glede samoupravljanja kot uskladitve potreb, možnosti in racionalne porabe sredstev.

To pomeni, da bi veljalo odločneje uporabiti 135. in 136. člen zakona o združenem delu. Vprašanja pa so tudi glede obdelave 132. člena zakona o združenem delu v samoupravnih regulativih. Očitno so potrebne tudi določene modifikacije v republikah in pokrajinskih zakonih na tem področju, npr.: linearni in diferencirani zajamčeni osebni dohodek in podobna vprašanja.

(Gospodarski vestnik
11. oktobra)

Učenec livar (IK)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

SONČNA ENERGIJA JE VEDNO BOLJ AKTUALNA

V zvezi z vedno slabšimi možnostmi za preskrbo z nafto v prihodnjem obdobju je ameriška vlada osnovala med drugim poseben inštitut za raziskavo sončne energije. Ta bo imel že v prihodnjem letu na voljo prek 55 milijonov dolarjev. Njegova naloga bo, raziskovati in finančno podpirati raziskave v zvezi z uporabo sončne energije.

Eden izmed problemov, ki se povezujejo z napravami za izkoriščanje sončne energije, je tudi njeno neposredno pretvarjanje v električno energijo. Tehnična možnost s pomočjo silicijevih celic je sicer danes znana, vendar je njena cena previsoka. Današnji investicijski stroški se gibljejo okoli deset dolarjev na watt in ob masovni proizvodnji predvidevajo, da bi lahko to ceno znižali na okoli dva dolarja na watt, cilj pa je pol dolarja na watt.

Kaže, da je precejšen korak v tej smeri napravila znana ameriška družba Texas Instruments. Razvila je nov sistem neposrednega pretvarjanja sončne v električno energijo katerega glavne značilnosti so:

— Namesto ploščatih silicijevih celic ta sistem uvaja majhne silicijevne pelete. Te so med seboj izolirane in razporejene po posebni mreži, ki je nameščena v prosojnih cevih napolnjenih

z elektrolitom (vodna raztopina vodikovega jodida). Te cevi tudi predstavljajo sončno ploščad.

— Medtem, ko pretvaja konvencionalna fotovoltna naprava sončno svetlobo neposredno v električno energijo, ima ta sistem tri stopnje. Električno energijo, ki nastane najprej zaradi sevanja sončnih žarkov na silicijevne pelete, spremeni s pomočjo elektrolize v vodik. Tega potem vskladišči v posebnem rezervoarju, kjer ostane do porabe v obliki hibrida. Končno pretvorijo hibrid preko zgorevalne celice v električno energijo za potrebe gospodinjstva.

— Možno je tudi neposredno izkoriščanje toplote akumulirane na sončni ploščadi.

Ta sistem ima po mnenju predstavnikov družbe Texas Instruments nekaj prednosti v primerjavi z drugimi fotovoltnimi sistemi.

Proizvodnja je sorazmerno enostavna. Isto velja tudi za silicijevne pelete, katerih proizvodnja je podobna svinčnim šibram. Tudi zanesljivost obratovanja je večja kot pri konvencionalnih fotovoltnih celicah. Te so med seboj povezane z mehaničnimi električnimi vezji. Zato morajo za normalno funkcioniranje sistema obratovati vse, kajti z izpadom ene celice je prekinjen celoten sistem. Ker so silicijevne pelete pri tej napravi potopljene v elektrolit, so vse med seboj istočasno povezane. Če pet izmed sto celic izpade, obratuje sistem naprej, vendar namesto s 100 % samo s 95 % učinkovitostjo. S tem tudi ni potreben pogost nadzor obratovanja sistema, ki bo montiran na strehi stanovanjske hiše.

Tudi njegova učinkovitost, je po podatkih proizvajalca z 98 W kvadratnih metrov površine, v primerjavi z danes uporabljenimi

napravami, večja. Kajti te proizvajajo okoli 70 W/kvadratnih metrov.

Vendar so se istočasno z zagovorniki oglasili tudi strokovnjaki za solarno tehniko, ki imajo v zvezi s tem novim fotovoltnim sistemom nekatere pomisleke.

Kot prvo navajajo določene probleme, ki bodo nastali pri proizvodnji tega sistema. Strinjajo se, da izdelovanje silicijevih peletov ne bo težko. Niso pa enakega mnenja za proizvodnje ostale opreme, ki bo verjetno precej bolj zapletena.

Nekateri strokovnjaki tudi dvomijo v podatke o učinkovitosti 98 W/kvadratnih metrov, ki jo navaja Texas Instruments. Mnenja so, da ta številka ne bo presegla 50 W/kvadratnih metrov.

Ker je možno sončno energijo izkoriščati samo podnevi, je nujno potrebna njena akumulacija preko noči. Postopek preloženja vodika je sicer zelo ugoden, vendar premalo učinkovit glede na potrebno akumulacijo.

Tudi ni popolnoma jasna možnost izkoriščanja tople vode, ki nastane pri tem postopku. Kaže, da ne bo dovolj topla za uporabo v gospodinjstvu.

Končno in verjetno najbolj resno je vprašanje o življenjski dobi te naprave. Streha seveda ni najbolj primeren del hiše za izvajanje pogostih popravil. Predstavniki Texas Instruments navajajo kot cilj, da bi bila minimalna življenjska doba vsaj 5000 ur.

Kljub tem pomislekom, nadaljuje družba Texas Instruments z delom na tem projektu in je dobila tudi finančno podporo energetskega oddelka ameriške vlade. Predvidevajo, da bodo do jeseni leta 1982 zaključili z razvojem tega sistema in ga pripravili za praktično uporabo.

OBČINSKI ODBOR ZB NOV O KOLEKTIVNEM VODENJU IN IZGRADNJI ELEKTROJEKLARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

teze iz republiškega odbora in stališča našega predsedstva pošljejo vsem odborom krajevnih organizacij ZB NOV z namenom, da o zadevi razpravljajo in pošljejo svoje predloge in stališča ter pripombe.

Razvijanje kolektivnega dela in odgovornosti pomeni nadaljevanje delovanja, kakršnega smo se borili NOV vadi in navadili že med NOV, ga razvijali in negovali v po-vojni izgradnji, torej v vsem po-vojnem revolucionarnem obdobju, saj smo vse do danes morali biti vsak po svojih močeh in sposobno-stih v prvih vrstah in povsod tam, kjer so bile naloge in iz njih izvi-rajoče akcije najtežje. Kljub vsem poskusom reakcionarnih domačih in tujih sil smo pod vodstvom zve-ze komunistov in tovariša Tita, ki je bil vsa leta prvoborec za kolek-tivno delo in odgovornost, zmago-vali in premagali vse ovire, ki so se nam postavljale na vsej poti do danes. Danes, jutri in dokler bomo mogli, se bomo borili, to je naše poslanstvo, to je zraslo v nas, za hitrejšo in doslednejšo razvija-nje delegatskega sistema, večjo de-mokratizacijo in podružbljanje od-ločanja ter učinkovitejšo delo vseh organov in institucij našega politič-nega sistema. Uresničevanje pobu-de bomo povezovali z uresničeva-njem smeri razvoja samoupravne družbe, ki jih vsebuje študija tova-riša Edvarda Kardelja, stališča in zaključki XI. kongresa ZKJ. in VIII. kongresa ZKS, kakor tudi sklepe, ki jih je v zvezi s tem spre-jelo predsedstvo ZKJ. Vse to terja, da se vsebina in metode dela druž-benopolitičnih organizacij, torej tudi ZB NOV, vedno bolj prilaga-jajo zahtevam in odnosom, ki jih terja demokratizacija družbe in de-legatski sistem.

Za našo borbensko organizacijo, pa tudi za druge bi bilo slabo in škodljivo, če bi smisel in pobudo kolektivnega dela in odgovornosti omejit le na organizacijski ali ka-drovski pristop oziroma probleme vodstev, ne da bi pri tem ocenili odnose, ki nastopajo med vodstvom in članstvom, vpliv članstva na delo vodstev, javnosti njihovega dela, odgovornost in podobno.

Zaradi uresničevanja bistva po-bude in njene celovitosti moramo izhajati iz analiz, ocen in izkušenj dosedanjega uveljavljanja sistema socialistične samoupravne demokra-cije kot celote, vseh njenih delov ter še posebej dosedanje dejavnosti vseh subjektivnih sil, zlasti družbe-nopolitičnih organizacij, vplivne vlo-gue in odgovornosti za družbeni raz-voj in reševanje konkretnih druž-benih vprašanj. Potrebno je teme-lito videti negativne pojave, kot so forumsko delo, odločanje posamez-nikov ali posameznih grup v imenu forumov ali organizacije, neodeo-vornost, premajhna javnost dela, itd.

Vedeti moramo zlasti vzroke za njihovo nastajanje, okoliščine, v katerih se pojavljajo in smotre no-silcev takih pojavov. To smo borci dolžni videti in odpravljati v lastni organizaciji in v vseh drugih, kjer se pojavljamo ali delujemo. Prav tako moramo borci imeti vedno pred očmi, da z razvijanjem demokra-tizacije naše družbe nenehno kre-pimo enotnost, trdnost in var-nost naše družbe ter s tem njeno stabilnost. V teh prizadevanjih ni dovolj, da bi se izčrpavali iz re-formiranja institucij pa tudi naše organizacije. Odločilna je spre-memba odnosov, odločilna je in bo naša prizadevnost v tem, da bomo delovali aktivno, kolektivno in

enotno, znotraj in izven naše orga-nizacije, predvsem pa v SZDL.

Iz tez, ki smo jih prebrali, obrav-navali in razpravljali, je razvidno, da moramo pri izvajanjih in ure-ničevanju Titove pobude v organi-zaciji ZB NOV izhajati iz stališč v navedenih tezah.

Predsedstvo OO ZB NOV Jese-nice in odbori krajevnih organiza-cij ZB NOV smo se opredelili za pravilnost izhodišč o bodoči orga-nizaciji in organiziranosti ZB NOV. Pripomba, da je organiziranost naše organizacije skoraj taka, kot je za uresničevanje pobude tova-riša Tita potrebna, je bila na seji predsedstva upravičena.

Po uvodu in razpravi je občinski odbor ZB NOV Jesenice sprejel naslednje predloge oziroma za-ključke:

1. Za krajevne organizacije ZB NOV:

— krajevne organizacije ZB NOV so v dosedanjem delovanju in or-ganiziranosti aktivne, podobno, kot je v tezah navedeno oziroma pred-lagano;

— v bodoče bodo delovale po smernicah iz tez s tem, da bi bil mandat članov odbora dve leti, prav tako tudi mandat predsednika in podpredsednika. Na vsaki dve leti bi se obvezno menjala vsaj polovi-ca članov odbora;

— v odborih krajevnih organiza-cij naj delujejo tisti člani združe-nja borcev, ki bodo zagotovili uspešno delovanje organizacije kot celote. Vsak član odbora mora imeti določeno zadolžitev;

— letne skupščine bodo tudi v bodoče ocenile delo združenja ter stanje na njenem področju, kakor tudi delo odbora in sklepe, če se odboru poveri mandat še za na-slednje leto. Letne skupščine zdu-ženja bi vodilo, tako kot dosedaj posebej iz članstva izbrano delov-no predsedstvo skupščine;

— če predsednik, podpredsednik ali tajnik v prvem letu niso dobro opravljali svojih funkcij in nalog, sprejetih v letnem programu, ali so oboleli, se jih lahko tudi zame-nja, izvoli nove, prav tako tudi druge člane odbora.

2. Za občinske organizacije ZB NOV:

— občinski odbor bo tudi v bo-doče obravnaval vsa pomembna vprašanja v občini ter do njih za-vezal svoja stališča;

— zavzeta stališča bo dal v pred-hodno razpravo in javno obravnavo KO ZB NOV preko delegatov zdu-ženja oziroma delovnih teles od-bora;

— k delu bo pritegnil čimvečje število borcev preko stalnih in ob-časnih komisij in drugih delovnih oblik;

— v bodoče bo odbor skrbel za boljše povezavo s KO ZB NOV za-radi hitrejšega skupnega reševanja še odprtih problemov, dogovarja-nja za skupne akcije, za aktivnost članov ZB in delegatov in družbe-nih organizacijah, zlasti v SZDL, v njenih sekcijah in svetih ter druž-benopolitičnemu zboru;

— občinski odbor naj bi tudi v bodoče imel štiriletni mandat, se-stavljen naj bi bil po funkcijah v krajevnih organizacijah ZB NOV, ne po osebah;

— predsedstvo občinskega odbo-ra ZB NOV naj bo kolektivno de-lovno telo in glede pravic, dolžno-sti in odgovornosti enakopravno. Delovali bi kot politično izvršilno telo, bolj operativno. Tako bi bilo lahko številčnejše ožje;

— predsedstvo bi ob letnih sejah občinskega odbora iz svoje sredine izbral predsednika z enoletnim mandatom, ki se v štiriletnem ob-

dobju ne more ponoviti. Poleg predsednika naj bi odbor izvolil še namestnika predsednika z enolet-nim mandatom ter sekretarja, ka-terega mandat naj bi trajal štiri leta;

— v predsedstvu naj bi bili člani, ki so po svojih družbenopolitičnih kvalifikacijah lahko predsedniki ob-činskega odbora ZB NOV ali pred-sedniki komisij, odborov in svetov na najpomembnejših področjih de-lovanja ZB NOV. V predsedstvu naj bi bil tudi vodja delegacije ZB NOV v občinski konferenci SZDL in en delegat družbenopoli-tičnega zbora občine.

V zvezi z delovanjem medobčin-skega sveta ZB NOV in republi-škega odbora ZB NOV občinski odbor ZB NOV Jesenice ni imel pripomb.

V zvezi z gradnjo nove elektro-jeklarne v železarni Jesenice, je občinski odbor po izčrpnem uvodu, ki ga je podal predsednik občin-skega odbora ZB NOV Jesenice Jože Ulčar, in aktivni razpravi ve-čine navzočih članov sprejel na-slednja stališča:

— občinski odbor ZB NOV Je-senice smatra, da je za nadaljnji razvoj Jesenic in obstoj železarne Jesenice gradnja nove elektro-jeklarne na najbolj primerni lokaciji neobhodno potrebna;

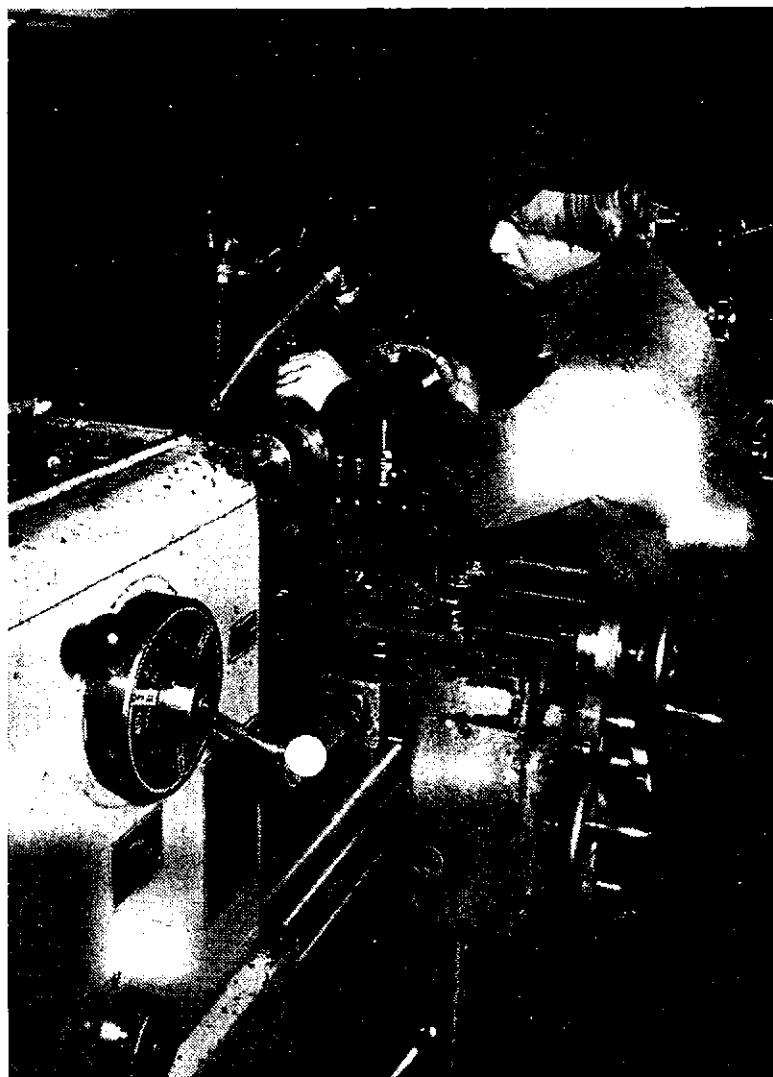
— načrtovalci gradnje bodo mo-rali pravočasno poskrbeti za ustre-zno kadrovske zasledbo za normalno obratovanje nove jeklarne in za vse druge potrebe delavcev, ki se bodo ob tem pokazale (standard, kulta-ra, itd.);

— izbiranje lokacije ne sme biti ovira za pravočasni začetek gradnje potrebnih objektov;

— pri izbiri izvajalcev del in do-baviteljev opreme je treba preko-natečajev dobiti najboljše ponudni-ke, to je take, ki bodo zagotovili začetek obratovanja ob dogovorje-nih rokih.

Glede novogradnje in obnove ne-katerih spomenikov in spominskih obeležij NOB v občini Jesenice je odbor zaključil, da je potrebno na-črtno pristopiti k nalogi, pridobiti ustrezno dokumentacijo (osnutki načrtov, dovoljenja), se odločiti za vrstni red v kratkoročnem in sred-njoročnem obdobju. Vse novograd-nje, obnove morajo biti usklajene s predlogi krajevnih dejavnikov. Za-voda za spomeniško varstvo Kranj, ustreznih organov SO Jesenice, predsedstva in ustreznih teles pri občinskem odboru ZB NOV Jese-nice in če je potrebno tudi republi-škega odbora ZB NOV SR Slove-nije.

V zvezi z gradnjo spomenika NOB v Kranjski gori je bilo iz razprave razvidno, da je vse, razen lokacije, ki je že vrsto let sporna, priprav-ljeno. Napravljeno so osnutki za gradnjo novega obeležja padlemu borcu NOV v Podkorenu, obnovo spomenikov v Javorniškem Rovtu in Planini pod Golico. Treba pa bo urediti potrebno še za dokončno obnovo zidu, ob katerem so bili mučeni in pobiti prvi talci na Ko-roški Beli, izgraditi spomenik 42 padlim borcem v spominskem pa-ru na Jesenicah, urediti spomenik heroju Jožetu Gregorčiču v šport-nem parku v Podmežaklju, spome-nik narodnim herojem Jožetu Gre-gorčiču, Antonu Dežmanu, Matiju Verdniku in Borisu Žvanu, ki so bili zaposleni v železarni Jeseni-ce, spominskih plošč padlim žele-zarjem v železarni Jesenice ob-noviti spomenik na grobišču de-vetim padlim borcem in narodne-mu heroju Matiju Verdniku na po-kopališču v Svecah na Koroskem, obnoviti spominska obeležja na

Učenec strugar (IK)

Obranci in na Mežakliji. V gradnji je kurirska postaja G-22 za Mavra-mi nad Javorniškim Rovtom (grad-nja bo letos zaključena), v bodoče se bodo gradile še ostale kurirske postaje in pa kurirska pot na območju občine Jesenice.

Za vse navedeno občinski odbor ZB NOV Jesenice nima potrebnih sredstev, zato bo nujno potrebno sodelovanje z vsemi odgovornimi v krajevnih skupnostih in v občini.

Na področju aktivnosti komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito pri občinskem in kra-jevnih odborih ZB NOV je odbor zaključil, da so bili in so člani ko-misij in drugi borci NOV v velikem številu prisotni pri aktivnostih za varnost naše družbene skupnosti, v odborih za LO in družbeno samo-zasčito v krajevnih skupnostih, raz-nih enotah, pri izvajanju vaj in obrambnih dni v šolah in krajev-nih skupnostih in pri pripravah na akcijo in izvajanju aktivnosti 29. in 30. septembra NNNP '79.

S svojimi izkušnjami bodo borci NOV tudi v bodoče po svojih spo-sobnostih in zmožnostih nosilci po-bud za čuvanje pridobitev naše so-cialistične skupnosti.

Odbor je v nadaljevanju razprav-ljal o izgredu (razvidno iz zapisni-ka seje KO ZB NOV Hrušica), ki je pred nedavnim izbil na Hrušici. Med vodilnim delavcem Elima in šoferjem kamiona je prišlo do ne-sporazuma, ob tej priliki je prišlo do besed, zaradi katerih smo ogor-čeni borci in aktivisti NOV in svoj-ci postreljenih talcev na Hrušici. Po razpravi je odbor sprejel sklep, da je treba pri pristojnih organih ugotoviti dejansko stanje, če je res tako, kot je zabeleženo, potem bo odbor zahteval, da ustrezni in pri-stojni organi uvedejo kazenski po-

stopok, od delavskega sveta Elima, da da vodilnemu delavcu takoj od-poved, da ne more biti več na ob-močju občine Jesenice in Jugosla-vije na vodilnem delovnem mestu.

Ivan Saksida

Remont na aglomeraciji

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

SVETOVNA PORABA ENERGIJE — PREDVIDEVANJA DO LETA 2020

Svetovna energetska konferenca bo imela svoje prihodnje zasedanje leta 1980 v Münchnu. Za to zasedanje je pripravila ena izmed njenih komisij, v sodelovanju z različnimi medna-rodnimi delovnimi skupinami, dolgoročno študijo o prihodnji svetovni porabi energije. Ta študija, ki jo bodo do pričetka zasedanja še izpopolnjevali, bo osnova za razpravo udeleženc-ov iz 76 držav. Iz te študije so v tem sestanku navedene nekatere ugotovitve, ocene in tudi številni podatki.

Komisija pričakuje stalno naraščanje povpraševanja po energiji. Pri svojem izračunu je predvidevala, da bo razmerje med enoto povečanja porabe energije in povečanjem dohodka imelo pri industrijsko razvitih državah padajočo (okoli 0,8 %) in pri državah v razvoju naraščajočo tendenco (okoli 1,3 %).

Za leto 2020 predvideva komisija, da bo letna poraba pri-merne energije narasla na 1000 exajoulov (1 exajoule ustreza 10,18 julov) oziroma več kot trikratna današnja poraba. To ustreza povprečni letni rasti za 3 %. Komisija smatra, da je to pod določenimi pogoji mogoče doseči.

V zvezi z razvojem posameznih vrst energije do leta 2020 je navedeno v študiji naslednje:

Nafta — Okoli leta 1990 bo povpraševanje po nafti naj-večje, po tem pa padel njen delež pri porabi primerne ener-gije z okoli 40 odstotkov na približno 10 odstotkov v l. 2020.

Zemeljski plin — Povečanje porabe do konca stoletja okoli 20 % celotne potrebe primerne energije, in potem zmanjšanje na 10 do 15 %.

Premog — V letu 2020 bo narasel njegov delež pri sve-tovni preskrbi z energijo na okoli 26 %. Pri tem pa se bo morala količina nakopanega premoga na leto povečati več kot trikrat v primerjavi z današnjo situacijo. Zato so danes znane zaloge več kot zasedene.

Jedrska energija — V letu 2020 se bo povečal njen delež na okoli 30 %. Za doseganje tega obsega bo potrebno velikih šest let podvojitvi proizvodne zmogljivosti jedrskih elektrarn in prirediti izkoriščati nova nahajališča urana.

Ostali energetski viri — Sončna, geotermična in vodna energija ter ostali viri, ki jih doslej nismo izkoriščali, bodo imeli leta 2020 delež okoli 20 %. Pri tem sončna energija kljub upoštevanju optimističnih predvidevanj ne bo preseгла 10 %.

Vse kaže, da bosta imela premog in jedrska energija v začetku prihodnjega stoletja najvažnejšo vlogo pri preskrbi človeštva s potrebno energijo. V daljni prihodnosti pa lahko upamo, da bo fuzija vodikova pomenila skoraj neizčrpni vir preskrbe z energijo.

Predviden razvoj posameznih vrst energije v exajoulih in v letih 1972, 1985, 2000 in 2020 je razviden iz spodnje razpre-delnice:

vrsta energije	1972	1985	2000	2020
Premog	66	115	170	259
Nafta	115	216	195	106
Zemeljski plin	46	77	143	125

Jedrska energija	2	23	88	314
Vodna energija	14	24	34	56
Druga vrsta energije (sončna, geoterm. in ostale)	26	33	56	100
Skupaj	269	488	686	960

Pri obravnavanju možnosti za varčevanje pri porabi je v študiji izraženo mnenje, da bi bilo možno okoli 30 % ener-gije, ki bi bila v letu 2020 porabljena, prihraniti s tehničnim razvojem in izboljšano predelavo in dodatno k temu še okoli 17 % s strukturalnimi spremembami (npr. zasičenjem avto-mobilskega prometa in bistvenimi spremembami pri porabi energije v privatnih gospodinjstvih). V zvezi s tem navaja študija zahtevo za razvijanje toplotnih črpalk, sistemov da-ljinskega ogrevanja in podobno. Poudarek je dan tudi na od-krivanju in uporabi goriv, ki jih zdaj ne uporabljamo.

Ker bo proizvodnja nafte in zemeljskega plina v obdobju leta 1990 do 2000 stagnirala, nato pa pričela upadati in ker zahteva razvijanje nadomestilnih goriv daljše obdobje, zahte-va komisija v študiji že danes pripravo in odločitev za dolo-čene ukrepe. Zaključek je takšen: »Ne bo več mogoče pripra-viti energetskih programov v časih recesije in potem pričakovati, da bo možno povečano porabo v času konjunkt-ure že kako kriti. Potrebujemo določene programe, ki bodo dosledno izpopolnjeni — in potrebujemo jih sedaj.

Prav tako je partizanska patrulja na ta dan v taborišče prvega bataljona pripeljala tri prostovoljce-Italijane, ki so pobegnili s Koroškega. Čez pet dni pa je patrulja drugega bataljona nad Tržičem dobila zvezo z dvema Francozoma, ki sta ušla iz podružnice Mauthausna na Ljubelju. Poleg teh je bilo v enotah KO v oktobru že nekaj beguncev francoske in italijanske narodnosti. Le-ti so bili s prvimi transporti poslani preko Save v 9. korpus. Ob tem velja pripomniti, da so razni taboriščniki z Ljubelja večkrat poskušali ubežati nasilju in trpljenju, a je zaradi močnih straž to uspelo le dvakrat.

Borci KO so po dostopnih naseljih večkrat iskali tudi »zabitiške«. To so bili taki, ki so ušli bodisi iz nemške vojske ali od partizanov, in so konec vojne hoteli počakati skriti doma ali blizu doma. Tako je tretji bataljon konec oktobra v Lomu odkril dva taka »zabitiške«, katerih eden se je skrival že pet mesecev.

Zadnji dan v oktobru je kurir okrožnega komiteja KP Kranj pripeljal v tretji bataljon policista ruske narodnosti, ki je dezertiral iz nemške postojanke v Predvdoru.

Zaradi pomembnosti mobilizacije je ab odreda od konca oktobra 1944 od bataljonskih poveljstev zahteval, da morajo poslej, poleg drugih poročil vsaka dva dni pošiljati posebno poročila tudi o izvajanju in poteku mobilizacije.

Omeniti pa je treba, da so bili sposobni moški iz dostopnih naselij in vasi, predvsem iz vnožja Ljubljave, v glavnem tedaj že med partizani ali drugod medtem, ko je bilo v ravninskih krajih in v krajih z močnimi sovražnimi postojankami, še veliko splošnih ali partizanskih. Da bi se odrekli eni ali drugi mobilizaciji, so si nekateri »moški« seveda bolj redki, »pomagali« sami tudi tako, da so si odpirali razne rane, kaj navedemo predvsem na noge, ali so se odtegnili kako drugače. Zato v poročilu tretjega bataljona v zvezi z mobilizacijo konec oktobra beremo pripombe, da so »doma tu in tam ostali samo še skrivači, zabušanje in taki, ki so ostali po kaki protekciji«.

Da bi bila akcija za mobilizacijo in za popularizacijo NOB sploh čim bolj vsestranska, so vse enote odreda prirejale tudi različne mitinge. Pri tem je šlo tudi za vse tesnejše sodelovanje med terenskimi aktivisti in vojsko.

Kljub mobilizacijskim naporom je dotok novincev vse bolj usihal. Tisti, ki so se odzvali Titovemu pozivu (od 15. septembra) so se v glavnem že odločili in priključili partizanom, poleg tega pa se je že začela oglašati nova zima, kar je na navačene delovalo negativno. Dne 22. oktobra 1944 je namreč nanjo opozoril prvi sneg. Zanimivo, da je tudi to leto prvič zapadel prav na isti dan kot 1941. leta! Ker pa vojne še ni bilo konec je bilo vse bolj jasno, da je mobilizacija še vedno stalna osnovna naloga. Še vedno pa se je odredu pridružil kak taktivist, ki je pobegnil pred aretacijo.

Ob tem zdaj velja ugotoviti, da je bilo odtegotanje ljudi sovražnikom vplivom nadvse pomembno. Prva, sistematična politična vzgoja in prevzgoja, je bila resnično možna le po prihodu v partizanske vrste. Šele med partizani je bilo moč spoznavati globlje korenine NOB, oz. sovražnika, OF in bistvo revolucije.

Sodelovanje v osvobodilnem gibanju na terenu je bilo važno, toda še tako požrtvovalen aktivist je v vzgojnem pogledu nujno zaostajal, če je ostal doma. V svojem delu in skrbi je bil odrinjen od učenja in vzgajanja.

Seveda pa se je odred v zvezi s prihajanjem novih nabiralo vedno več neoboroženih in starejših ter takih, ki so enote trenutno le obremenjevali. Pri vzgoji moštva pa svojega poslanstva niso odigrali le politkomisarji in njihovi pomočniki, temveč so po bataljonih vse pogostejše nastopali tudi politični delavci rajonskih okrožnih in pokrajinskih političnih forumov. Tako so bili v enotah KO pogosti predavatelji France Perovšek, Maks Stupica-Dražgost, Rado Sirpančič, Tone Potočnik-Vojteh in drugi, na območju Storičja in Tržiča pa zlasti Andrej Stegnar-Silvo.

Lep primer sodelovanja med političnimi delavci in odredom — a bilo jih je več — lahko navedemo za oktober 1944. Ta dan, bila je nedelja, je oddelek drugega bataljona KO skupno s političnimi delavci tržičkega okraja v enem samem dnevu v različnih krajih priredil kar dva mobilizacijska mitinga. Z njim sta bila tudi neutrudni Andrej Stegnar-Silvo, član PO OF za Gorenjsko, ter novi odredni politkomisar Peter Brankovič-Zvonko.

V tem bataljonu so tedaj imeli že manjši, a lepo vpet pevski zbor, katerega jedro so bili predvsem borci s smledniškega območja. Zato so bili na ta propagandni pohod skupno s političnimi delavci odrejeni predvsem tovariši-pevci. S seboj so vzeli tudi bataljonsko zastavo.

Najprej, to je bilo na nedeljo dopoldne, so se spustili v bližnji Lom, ker so vedeli, da so ljudje pri maši. Proti koncu maše je del borcev, z zastavo na začudenje ljudi in duhovnika, šel celo v cerkev, ostali pa so iz varnostnih razlogov opazovali okolico.

Ohranjeno poročilo o tem dogajanju pove, da je bil v Lom nad Tržičem po maši pred cerkvijo lep miting. Govorila sta politkomisar odreda Peter Brankovič-Zvonko, ter član POOF za Gorenjsko Andrej Stegnar-Silvo.

Pevci drugega bataljona KO pa so zapeli vrsto narodnih in partizanskih pesmi, ki so navdušile sicer zadržane prebivalce. Mitingu je ob večini Lomljanov prisostvovalo tudi precej Tržičanov. Ljudje so bili najprej malo zaskrbljeni, kajti kaj takega se tod pri belem dnevu še ni zgodilo.

Po mitingu so borci pokramljali z ljudmi in jim tolmačili razna vprašanja ter največ govorili o mobilizaciji.

Iz Loma je ta propagandna skupina takoj odšla proti Pterhofu-Je-

lendolu, kamor je med prepevanjem partizanskih pesmi prikorakala z razvito zastavo. To je na ljudi napravilo močan vtis. Se to nedeljo popoldne je skupina priredila miting tudi tu, in sicer v Bornovem gradu. Poročilo pravi, »da je bilo na mitingu okoli 50 civilistov, poleg njih pa še terenski delavci in vojska. Ker pa je bila na kraju mitinga še nedavno okupatorjeva postojanka, so prebivalci sprva prisostvovali nekako s strahom. Polagoma pa je vse oživel. Tov. Silvo (Andrej Stegnar), član pokrajinskega odbora OF je spet ponovil svoj govor, spregovoril pa je tudi politkomisar drugega bataljona. Poslušalci so bili vse bolj navdušeni. Posebno še tedaj, ko so pevci poleg partizanskih zapeli tudi nekaj pesmi Simona Gregorčiča, čigar 100-letnico rojstva so praznovali prav ta dan.« Nato so pretresljivo odmevali v dvorani tudi Gregorčičeve verz:

»Le vstani borni narod moj,
do danes v prah teptan,
pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je vstajenja dan!«

Tudi o Levstiku, Prešernu in Cankarju je tekle beseda in to na vseh podobnih prireditvah.

Da bi ta dan bataljonska propagandna skupina opravila čim več, je izpod Storičja odvedla s seboj tudi 26 novincev, ki jih je potem pospremila naprej pod Stol. Od tam so jih odvedli prek Save in v enote 9. korpusa.

Vsa okolica Tržiča je nekaj dni za tem govorila o teh mitingih, s čimer je bil dosežen tudi njihov namen.

Poslej so se partizani kokrškega odreda tudi v tistih krajih, kjer so bili ljudje njihove prisotnosti vajeni le ponoči, vse večkrat prebivalstvu približali tudi podnevi. Seveda, v skladu s potrebno konspiracijo, računajoč na gibanje Nemcev, še bolj pa domobrancev in njihovih sodelavcev.

Še vedno pa so bili pri mobilizaciji najbolj škodljivi posamezni pobeži dotedanjih partizanov, ki so potem izdajali razna taborišča in sodelavce partizanov oz. Osvobodilne fronte.

Večkrat je bilo nezaupanje prebivalstva do partizanov sproženo ali povzročeno tudi sicer držnimi, a nepotrebnimi in celo samovoljnimi obiski družin, ki so rade sprejemale borce in jih običajno tudi pogostile. Zaradi takega obiska sta bila 10. oktobra 1944 v Rodinah zajeta minerja, deseter minerske skupine Franc Jalen z Rodin ter Tone Cop. Ko sta bila v Rodinah pri Copu (Honu), so kmetijo obkolili in oba ujeli.

Stiriinidesetletni Franc Jalen je 29. marca 1945 podlegel v taborišču Mauthausen.

Taki in podobni pojavi so zavirali mobilizacijo. Razen tega so posamezni funkcionarji tako na terenu kot v vojski na mobilizacijo gledali oportunistično.

Nadaljevanje

»Odhajajo,« se je srečen nasmehnil Matic. »Kako čudovito olajšanje. Jarmanu se lepo, lepo zahvali.«

Breda je strmela v Maticov obraz. Koža na licih je bila mekca, tako je bil videti Matic še nežnejši. V očeh je sicer roke počasi razširja. Počasi je stopala proti njemu. Drugega je sluškvala telesu, ki je v mehkih valovih sprejemalo srečo. O Matic, ljubi me, je boleče trepetala v sebi. Nežno, do brežumja.

»Matic, ti si že imel dekleta,« je v nenadnem ljubosumnju zastokala. »Čutim v tvojih poljubih, da si jih imel. Nisi plah...«

»Imel,« je priznal Matic in jo z dlanjo mehko božal po laseh. »Saj nisem verjel, da bova midva kdaj skupaj. O tem sem le sanjari. Zdajle mi je žal, Breda.«

Nekoliko se je umaknila, da ga je lahko gledala v oči. Odhajala je z glavo.

»Nisem huda nanje, če sem jih pregnala. Poslej, to mi obljubi, nobene druge, tudi če bodo še tako mikavne. Tudi če postaneš komandant brigade, zvest boš samo meni. Obljubi.«

»Breda, nobene stvari lažje ne obljubim. Le preživeti moram. Obljubim, zelo se bom pazil. Le nesreča...«

Močno ga je objela, stisnila, potem je jokala. Postalo jo je sram.

»Saj nisem cmera, ampak zmoglo me je. Tako sem srečna, Matic. Moram nazaj, po hrano. Moram stran, takoj, drugače bom ostala.«

En sam dolg poljub je potrajal, ko se ni mogla odločiti, da odide. Le strah, da bo ostala in bi jo morda prišla mama iskati, jo je opomnil, da se mora odločiti.

Mama in Albina sta se v kuhinji pogovarjali. Mamo je skrbelo, če je Italija dovolj trdna, predvsem, če imajo lire zlato podlago in ne bo denar razvrednoten. Albina je trdila, da ne bo, ni se pa potrudila z dokazi. Mamo je poskušala razvneti, da bi se zamislila in povedala četrto ime. Vaščana, ki je skrila Matica.

Breda se je porodila misel, ki je bila vzburljiva. Ni dolgo premišljevala, ampak je rekla Albini.

»Če je Matica res skrival ali ga skriva kdo drug od partizanskih, potem le kak sorodnik ali mladostni prijatelj. Usmiljenje nad ranjenim je premagalo politično prepričanje. Skril ga je le toliko, da ga reši zanesljive smrti, potlej pa prepusti usodi.«

VINKO TRINKAUS

17 IZDAJA

Obe ženski sta jo začudeni pogledali. Albina ni mogla strpeti. Skozi okence je pogledala v gostilno, potem je iz torbice vzela cigareto in si jo prižgala. Ljudje so sicer vedeli, da kadi, ženske so jo obsojale, se ji posmihale, le redki pa so jo videli. Kot je Breda lahko presodila, je bila Albina strastna kadilka. Sobila je usta, odmajevala z glavo, dokler ni potrdila.

»Najbrž je treba res iskati v tej smeri.«

Mama, ki je doslej le molčala, se je zmrdnila.

»Kaj imaš pa ti pri tem? Policisti, vojaki...«

»Motiš se, Kristina. Mi vsi. Nisi slišala, pri njih, komunistih, celo otroci pomagajo. Zanimi me povedati, da so smrkavi fantiči, celo deklice tajile, da bi kdaj videle partizana, ki so ga kmalu za tem privlekli iz skrivališča. Kdaj boš razumela, Kristina, da to ni navadna vojna. Ne gre za vojake, za zmago na bojiščih, za vse nas gre. Za vero, svobodo, posest. Tebi bodo posest vzeli, če rdeči zmaga. Popolnoma vse! Dekla boš.«

»Ampak komu bi potlej dali, če bodo vse vzeli? Tega ne razumem.«

»Jaz pa razumem,« je trpko pokimala mama. »Bogatim in dali revnim, da zapravijo. Tudi po prvi vojni so govorili o agrarni reformi. Nekaj grofovskih gozdov in zemlje so razdelili. Zdaj bi radi več.«

Breda se je stezka krotila, da ni začela pobijati mame in ji, dopovedovati, da bo delala še zmerom lahko. Vendar mama je bila vajena — prva na vasi, najbogatejša. Zmerom je govorila: »Naše, mi!« Pri tem je mislila na svoj rod, orisan na deblu, ki ga je lepo zrisala po maminih napotkih. Za dvesto let nazaj je bilo zapisano, kako je mamin rod kljuboval, se v zadnjih treh rodovih večal.

Mama, zelo skromna v oblačenju, tudi hrani, čeprav se mesa ni branila, prav skopa v izdatkih, ki so plahneli, je bila pravo nasprotje, nekoliko višje, temnopolte Albine, ki bi bila rada gospa. V vasi se je ločevala od žensk, ker je bila lepše oblečena. Kajenje, likerji, tudi pretirana vitkost so ji hudo načeli obraz. Suha koža, gube so grozile, da bo v nekaj letih prišlo najhujše razjedanje. Albina bi zapravljal, žal ni veliko premogla. Vseeno pa sta se ženski razumeli, Breda je ugotavljala, da sta se bolj trpeli, pristali na popuščanje, v prepričanju, da sta kljub nasprotjem, različnim željam, na vasi le najboljši par.

»Ti, Breda, misliš zelo pošteno, vendar si še mlada in ljudi ne poznaš. Pohlep ne pozna meja. Tudi zavist ne. Povrh pa si preveč v Ljubljani, da se ne bi navzela čudnih navad brezskrbnih meščanov, ki bi radi hišico, nedeljske izlete s požrtijto in dopust na morju. Vse drugo jih ne zanima.« se je zgrajala Albina.

Breda se je Albini le nasmehnila. Rada bi se ji spacičila, vendar jo ni upala izzvati. Saj bo dočkala trenutek, ko ji bo lahko odkrito povedala, kaj si misli o njej, kako obsoja njeno ravnanje in željo, da bi se nekam povzpela, čeprav po hrbtih drugih ljudi. Kakor mamo opozarja, da bi ji lahko nekaj vzeli, tako bi rada Albina jemala.

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

11

JOŽE PEHARC

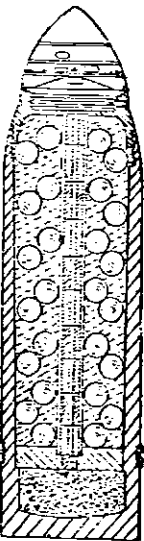
BORBA ZA OBOROŽITEV

Zakaj predelava? Zato, ker šrapnel kot tak nima nobenega pravega učinka na sovražnika v utrjenih ciljih, kot so bunkerji, stanovanjske in druge stavbe v postojankah itd. Šrapnel je namreč po svoji zunanji obliki precej podoben granati, po svojih elementih v notranjosti pa se razlikuje po tem, da je v granati eksploziv, v šrapnelu pa je 300 in več svinčenih kroglic, odvisno od kalibra, ki so zalite s kalofonijem zaradi stabilnosti pri letu šrapnela, na dnu pa je približno 500 gramov črnega smodnika, tako da vse skupaj deluje kot naboj s šibrami za lovsko puško. Seveda, drugačen je tudi vžigalnik.

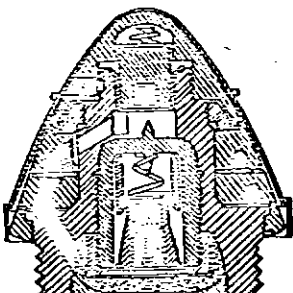
(Na sliki 1 je prikazan šrapnel 75 mm v preseku, na sliki 2 granata 100 mm v preseku in na sliki 3 tempirno-udarni vžigalnik za šrapnel 75 mm. Vžigalniki za granate pa so po svoji konstrukciji in načinu delovanja drugačni).

Predelava šrapnelov v granate je, najkrajše povedano, potekala približno takole: vsebino šrapnela smo izpraznili, tako da je ostalo samo kovinsko ohišje, v katero smo potem natlačili

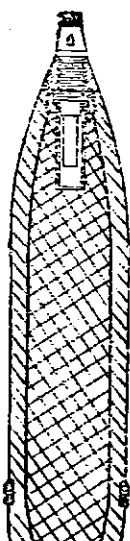
eksploziv za miniranje »Nobel 808«, imenovan tudi »plastik«. Med vžigalnik na vrhu te »naše« granate in eksploziv smo vstavili navadno rudarsko kapico, ker nismo imeli originalnega artilerijskega detonatorja. Zato pri poskusnem streljanju rezultati niso bili zadovoljivi. Ko pa smo dodali te pozitivne naboje in naredili še nekatere izboljšave, so bili učinki pri streljanju kar dobri. Tako je bilo septembra 1944 do konca vojne 1945 predelanih v udarne granate 660 šrapnelov za gorski top 75 mm in 850 šrapnelov za havbico 100 mm.

Slika 1

Slika 3

Slika 2

Podobne probleme in težave smo imeli tudi s smodnikom za kompletiranje nabojev (tulcev) za havbice 100 in topove 75 mm. Namreč, originalnih smodniških polnjenj je zmanjkalo. Našli pa smo zaslonno rešitev. Zaplenjeni smodnik »balist« makaronaste oblike smo narezali na kosčke, sešili vrečke iz letalskih padal in jih napolnili s tem predelanim smodnikom po vzoru na originalna smodniška polnjenja, pri čemer pa nismo mogli izpuniti zakonitosti notranje in zunanje balistike, kar je negativno vplivalo na točnost streljanja. Ker pa je smodnik vrhu tega še vlažen, smo ga morali sušiti. Pri tem opravilu pa se nam je kljub varnostnim ukrepom v danih razmerah, dogodila tudi nesreča, v kateri je zaradi eksplozije smodnika izgubilo življenje 8 naših topničarjev.

Ta in druga dejstva potrjujejo, da je tudi preskrba z orožjem in strelivom zanj, še posebno za omenjeno vrsto topov in havbic, pomenila svojevrsten boj za sovražnikov poraz in našo svobodo.

PRIPOVEDUJE MATEVŽ

JEKLER — IZTOK

GROZA V CERKNEM

Veliko je bilo povedanega in pisanega o prodoru Nemcev na partijsko šolo v Cerknem. Ker sem bil udeleženec jurisa iz vasi Planina v Cerkno, se mi razne govorice upirajo, zato sem želel priti resnici do dna. Ne o tem, kdo je izdal in pripeljal Nemce, temveč o obrobnih dogodkih. Zato sem obiskal nekaj tovarišev in eno tovarišico, se z njimi pogovarjal in zabeležil, kar jim je bilo znanega. Gotovo je še kdo, ki bi lahko dopolnil to pričevanje, in bi bilo prav, da bi ga. Resnica je lahko ena sama, pripovedi pa je veliko. Pripadal sem bataljonu težkega orožja (topovi-minometi), ki je bival v tem času v vasi Planina pod vodstvom vsem dobro znanega komandanta Mirka Malnarica.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 65. seji pod vodstvom novoizvoljenega predsednika Staneta Slivnika, 8. oktobra, potrdil predlog odloka o načinu oplojevanja živali na območju občine Radovljica in predlog družbenega dogovora o gospodarjenju z divjadjo in upravljanju lovišč na območju občin Kranj, Radovljica in Škofja Loka. Ponovno je obravnaval predlog novih cen oskrbnega dne v zavodu Matevž Langus v Kamni gorici. Potrdil je pogodbo z Geodetskim zavodom SRS za avtomatsko obdelavo podatkov zemljiškega katastra in sprejel poročilo o izdelavi registra teritorialnih enot — evidence hišnih števil. Obravnaval je več vlog za znižanje oz. odpis nekaterih davkov, poročilo o realizaciji proračunskih prihodkov in odhodkov za čas od 1. januarja do 30. septembra 1979 ter razpravljal o predlogu LB — temeljne banke Gorenjske — enote Radovljica o usklajevanju prijavljenih investicij radovljiških delovnih organizacij za 1980. leto.

Občinski svet zveze sindikatov Radovljica in republiški odbor sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti sta 11. oktobra sklicala v Radovljici delovno posvetovalno predstavnico osnovnih organizacij sindikata in poslovalnih organov stanovanjske in komunalne dejavnosti. Težišče razprav je bilo na problematiki planiranja in v ugotavljanju razvojnih možnosti komunalnega gospodarstva v občini. Spregovorili pa so tudi o sindikalni organiziranosti v luči priprav na občne zbornice osnovnih sindikalnih organizacij.

Komisija za družbeno ekonomske odnose pri komiteju OK ZK Radovljica je na 8. seji, 12. oktobra, obravnavala sanacijski program ALPETOUR — SOZD hoteli Pokljuka in program predvidene integracije delovne organizacije FILBO z LIP Bled TOZD Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici. Svoja stališča o obeh programih bo komisija posredovala v obravnavo in potrditev komiteju. Na seji so člani komisije ocenili stanje tekočih gospodarskih gibanj v občini.

Na 5. seji občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica, 10. oktobra, so na osnovi ugotovitev s septembrskih obiskov strokovno političnih delovnih skupin v vseh OZD, ocenili potek oblikovanja planskih dokumentov za naslednje srednjeročno obdobje. Spregovorili so tudi o nalogah pri uveljavljanju demokratizacije vodenja in odnosov v sindikatih, predvsem pri odpravljanju forumskega dela in za učinkovitejšee delovanje osnovnih organizacij z vključevanjem čim večjega števila svojih članov. Na seji so imenovali člane sveta za družbeno planiranje, ki bo kot strokovno politično telo prispevalo k učinkovitejšemu delu občinskega sveta ZSS pri planiranju. Dopolnili so tudi svet za pridobivanje in razporejanje dohodka in delitve po delu.

Zaradi nekaterih nerešenih vprašanj, zlasti s področja socialnega varstva in stanovanjskih potreb borcev NOB, je predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica na 15. seji sklenilo posredovati OK SZDL Radovljica predlog za sklic predstavnikov SIS za socialno skrbstvo, stanovanjsko gospodarstvo, invalidsko pokojninsko zavarovanje in zdravstvo. Dogovorili naj bi se o odprtih vprašanjih skrbi za borce, ki je po zakonu v pristojnosti navedenih samoupravnih interesnih skupnosti.

Prejšnji teden je izvršni odbor občinske skupnosti za zaposlovanje Radovljica sklical sestanek z vsemi delavci, odgovornimi za izvajanje kadrovske politike v občini. Spregovorili so o kadrovskih potrebah v 1979. letu, o gibanju zaposlovanja v I. polletju 1979 ter o pripravi izhodišč za sestavo srednjeročnih kadrovskih potreb za občino Radovljica. Beseda je tekla tudi o sodelovanju med šolami in OZD pri poklicnem usmerjanju mladine.

V ponedeljek, 8. oktobra, so obiskale radovljiško občino delegacije veteranov druge svetovne vojne iz Sovjetske zveze, Madžarske in Francije. Sprejeli so jih predstavniki občinskega odbora ZZB NOV Radovljica in jih povabili na ogled muzeja talcev v Begunjah.

V pobrateni občini Svilajnac v SR Srbiji je bila prejšnji teden na obisku tričlanska delegacija skupščine in družbenopolitičnih organizacij radovljiške občine. Osmega oktobra, ko slavi v Svilajncu občinski praznik v spomin na ta dan 1944. leta, ko so enote JLA osvobodile ta kraj, je radovljiška delegacija prisostvovala slavnostni seji skupščine ter slovesnosti ob otvoritvi novega zdravstvenega doma v KS Bobovo, zvečer pa je bila na svečani gledališki predstavi v tamkajšnjem kulturnem domu. Delegacija je imela med bivanjem v Svilajncu več delovnih razgovorov o nadaljnjem političnem, gospodarskem in kulturnem sodelovanju med obema pobratenima občinama.

Na priporočilo predsedstva OK SZDL Radovljica, da se reši vprašanje redne motokros dejavnosti AMD Radovljica, je izvršni svet OS Radovljica sprejel sklep, da delovna skupina za pripravo prostorskega plana prouči možnosti in najde ustrezen prostor za opravljanje dejavnosti avtomoto šole ter za športno rekreacijsko in turistično dejavnost AMD Radovljica.

Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem svetu ZSS Radovljica je prejšnji teden sprejela predlog programa izobraževanja sindikalnih aktivistov v tekočem šolskem letu, obravnavala pa je tudi program politične šole za sindikalne delavce na Gorenjskem. Na seji je oblikovala predlog kadrovske sestave enajstčlanskega sveta za planiranje ter predlog dveh delegatov za 1. konferenco Zveze sindikatov Slovenije.

Industrijska proizvodnja v radovljiški občini je bila po podatkih statistične službe oddelka za gospodarstvo in finance v avgustu za 6,64 % nižja od povprečne mesečne proizvodnje v 1979. letu. V primerjavi z marcem, ko je bila mesečna proizvodnja najvišja v tem letu, je bila v avgustu manjša za 13 %. Vzrok za razmeroma nizko avgustovsko proizvodnjo je predvsem v odsotnosti delavcev, ki so bili na letnih dopustih.

V občini Radovljica je bilo od januarja do konca junija povprečno zaposleno 12.470 delavcev, od teh 10.794 v gospodarstvu, 1.287 v negospodarstvu in 389 v zasebnem sektorju. V primerjavi z enakim obdobjem lani je zaposlenost narasla za 3,8 %. Na zavodu za zaposlovanje so imeli v tem času prijavljenih povprečno od 108 do 115 nezaposlenih, kar predstavlja 0,86 % brezposelnih od celotnega števila zaposlenih v občini.

Vrednost uvoženega blaga v radovljiški občini se je v osmih mesecih povečala v primerjavi z enakim obdobjem lani za 14 %. Industrijska podjetja pa so kljub temu izkazala pozitivno razmerje, saj so v osmih mesecih izvozila za 28,4 % več svojih izdelkov kot so jih uvozila iz tujine.

V radovljiški občini je bilo v prvem polletju 1979 rojenih 246 otrok, umrlo pa je 149 občanov. Ker se je v tem času priselilo 229, odselilo pa 210 prebivalcev, je znašal skupni polletni prirastek 116 ljudi. 30. junija 1979 so našli v občini skupaj 31.244 prebivalcev. Na Gorenjskem sta večji od radovljiške občine Kranj s 64.743 in Škofja Loka s 34.334 prebivalci.

Muzej na blejskem gradu si je od januarja do konca avgusta ogledalo 144.713 muzej na otoku pa 91.704 obiskovalcev. Obisk obeh največjih blejskih zanimivosti je za 2 % nižji od lanskega, čeprav je bilo na gradu za 4, na otoku pa za 6 % več domačih obiskovalcev. Izpad gre predvsem na račun tujih turistov, ki jih je bilo letos na gradu za 9, na otoku pa za 12 % manj kot lansko leto.

Predsednik KS Radovljica Jože Rebec je 9. oktobra po sklepu sveta KS sklical sestanek predstavnikov občinske skupščine, izvršnega sveta, samoupravne komunalne in stanovanjske skupnosti, upravnih organov za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve, trgovskih podjetij Murka Lesce in Merkur — Železnina Radovljica. Beseda je tekla o možnosti ureditve prostora za parkirišče v starem delu Radovljice, ki bi ga pridobili z rušitvijo stavbe v kateri je zdaj frizerski salon Nada na Gorenjski cesti št. 6.

Posezonski čas na Bledu poteka v znamenju številnih zborovanj in seminarjev, ki se vrste že od začetka oktobra. Od 4. do 6. oktobra je zborovalo na Bledu nad 300 slovenskih knjižničarjev, od 8. do 10. oktobra okoli 100 ekonomistov na seminarju, ki ga je pripravil Zavod za ekonomske ekspertize iz Beograda. Okoli 350 farmacevtskih tehnikov iz vse Jugoslavije je bilo na blejskem seminarju od 11. do 13. oktobra. V tem času se je sešlo na strokovno posvetovalno tudi 200 geodetov iz Slovenije. Od 16. do 21. oktobra pa bo na Bledu srečanje jugoslovanskih slavistov, na katero se je prijavilo že nad 700 udeležencev.

Kot že več let nazaj vsako prvo soboto v oktobru, je tudi v soboto, 6. oktobra, Elan Begunje odprl vrata svojih obratov na javni ogled vsem, ki se zanimajo za njegovo proizvodnjo. Letos so se številni obiskovalci, predvsem veliko mladine, pod vodstvom Elanovih strokovnjakov lahko seznanili z najsodobnejšo proizvodnjo smuči z novimi stroji, ogledali pa so si tudi proizvodnjo čolnov, telovadnega in drugega športnega orodja in opreme.

Delovno organizacijo Plamen Kropa je septembra obiskala skupina delavcev TOZD kovačnica tovarne avtomobilov iz Maribora. Gostje so si ogledali proizvodni proces izdelave vijakov ter se pogovarjali o delovnih pogojih ter o kadrovskih vprašanjih. Beseda je tekla tudi o izkušnjah v samoupravljanju, planiranju, zanimala pa jih je tudi zgodovina Kroke. Posebno globok vtis je nanje napravil kovaški muzej. Mariborski delavci so gostitelje povabili na obisk Maribora in ogled njihove tovarne.

Na razširjeni seji sveta KS Radovljica, 11. oktobra, so potrdili predlog smernic za oblikovanje srednjeročnega plana 1981—1985, ki jih bodo posredovali v javno razpravo vsem uličnim in vaškim odborom SZDL. Na seji so obravnavali tudi poročilo Zavoda za spomeniško varstvo Kranj o poteku obnovitvenih del na stavbah v starem mestnem jedru Radovljica, ki po oceni članov sveta dokaj dobro napreduje. Izrekli so tudi soglasje za razširitev stavbe pošte in avtomatske telefonske centrale v Radovljici. Poveljnik štaba civilne zaštite pa je poročal o poteku akcije Nič nas ne sme presenetiti ter o delu vseh ekip civilne zaštite v 1979. eltu.

Avgusta je 46.955 gostov, kolikor jih je bilo prijavljenih v radovljiški občini, ustvarilo 206.125 prenočitev. To je sicer 12 % več kot avgusta 1978. leta, v primerjavi z letošnjim julijem pa za poldrugi odstotek manj. Zmanjšanje prenočitev v avgustu je pripisati manjšemu obisku kampov, kjer je višek sezone vedno v juliju. To pokaže tudi podatek, da je bilo v hotelih avgusta v primerjavi z julijem 9 %, v zasebnih turističnih sobah 32 in v gostiščih kar 74 % več prenočitev. Primerjave z lanskim letom kažejo, da je v prvih osmih mesecih 1979 število vseh nočitev naraslo za dobrih 12 odstotkov.

Zveza kulturnih organizacij Gorenjske je v sodelovanju s komisijo za kulturo pri občinskem svetu ZSS in likovno skupino Likor pri ZKO Radovljica, pripravila II. slikarsko razstavo gorenjskih likovnih skupin. Svoja dela razstavlja 49 likovnih samorastnikov iz vseh gorenjskih občin, vključno z Domžalami, ki zastopajo različne likovne smeri. Razstava sodi v okvir kulturne akcije za delovne kolektive. Svečano so jo odprli v petek, 5. oktobra v prostorih LIP Bled — TOZD Rečica, za tem jo bodo postavili še v Elanu Begunje, v Vezenini Bled in Iskri Otoče.

TUDI ŠKODO, KI JO POVZROČI TOČA, JE MOŽNO NADOMESTITI Z ZAVAROVANJEM

Toča, ki je padla 4. avgusta nekaj po 15. uri na območju od Naklega preko severnega dela mesta Kranja do Cerkelj z okolico, je povzročila precejšnjo škodo. Poleg poljščin, vrtov in sadovnjakov je bilo poškodovanih tudi veliko število stanovanjskih in gospodarskih objektov, nekaj avtomobilov in počitniških prikolic.

Strokovne ekipe zavarovalnih delavcev so takoj pričele z ocenjevanjem škode na zavarovalnem premoženju organizacij družbenega dela in občanov. Do konca meseca septembra je bila akcija zaključena in so bile ocenjene škode, obračunane in izplačane odškodnine že skoraj vsem prizadetim zavarovancem.

Po analizi izplačanih odškodnin oziroma zavarovalnin lahko ugotovimo naslednje:

Na posameznih parcelah Kmetijsko živilskega kombinata Kranj in Kmetijske zadruge Naklo je znašala škoda na žitih 142.000 din, na silažni koruzi 340.000 din. Na sadju je bila škoda predvsem kvalitetnega značaja in je znašala 211.000 din.

Povrtnine, ki jo gojijo v Strmolu pri upravi zavodov in zgradb SRS, je bilo uničenih za 16.000 din.

Škoda na pridelkih v družbenem sektorju je znašala 710.000 din in je bila z izplačilom odškodnine nadomeščena dejansko nastala škoda v višini proizvodnih stroškov. Na tej osnovi so praviloma oblikovane zavarovalne vsote, ki predstavljajo ob nastali škodi višino zavarovalnega kritja ob upoštevanju dejanske vrednosti zavarovanega premoženja.

Stopnja prizadetosti po toči je znašala med 15 in 35 %.

V zasebnem sektorju je imelo pridelke zavarovane le 63 kmetovalcev. Sklenjenih je bilo 25 zavarovanj za žita in silažno koruzo, 27 zavarovanj samo za žita in 11 zavarovanj samo za silažno koruzo. V zavarovanje je bilo vključenih komaj 63 ha površin (30 ha silažne koruze in 33 ha žita).

kar predstavlja komaj 5 % posejanih površin v občini Kranj.

Škodo so utrpeli skoraj vsi kmetovalci, stopnja prizadetosti pa je znašala med 40 in 50 %. Zavarovancem je bilo izplačanih 486.000 din in to za koruzo 319.000 in za žita 167.000 dinarjev.

Največje število škod je bilo na zavarovalnih objektih, kar preko 1700. To je tudi razumljivo, saj je požarno zavarovanje, ki vključuje tudi škode povzročene po toči, najbolj razširjeno premoženjsko zavarovanje. Poškodovana je bila strate-

Od toče poškodovano okno

ška kritina, razbita so bila stekla in poškodovane okenske rolete. Nekaj škod je bilo tudi na TV antenah in zunanjih ometih hiš. Poprečna višina škode je bila po objektu ocenjena na 3500 din, izplačana zavarovalnina pa je znašala 1800 din v povprečju.

To pomeni, da je bilo za tovrstne škode izplačano nekaj preko tri milijone din zavarovalnine.

Poškodovanih je bilo tudi nekaj avtomobilov in počitniških prikolic. Na motornih vozilih so škode po toči nadomeščane iz kasko zavarovanja vozil. Prijavljenih je bilo 30 primerov, 25 na avtomobilih in pet na prikolicah. Odškodnina pa je znašala 300.000 din.

Iz navedenega lahko ugotovimo, da je bilo nadomeščanje škod v družbenem sektorju celovito, saj se OZD zavedajo potrebe po tovrstnem zavarovanju in zato sklepajo zavarovanja za vse pridelke, ki jih ogroža nevarnost toče, in to v tolikšni višini, da z zavarovalnino pokrivajo vsaj proizvodne stroške.

V zasebnem sektorju je to zavarovanje zelo slabo razširjeno in bi zato kazalo najti ustrezne rešitve v delnem pokrivanju zavarovalne premije in ne tako kot sedaj, ko ob vsaki škodi iščemo sredstva za pokrivanje nizkega deleža nastale škode.

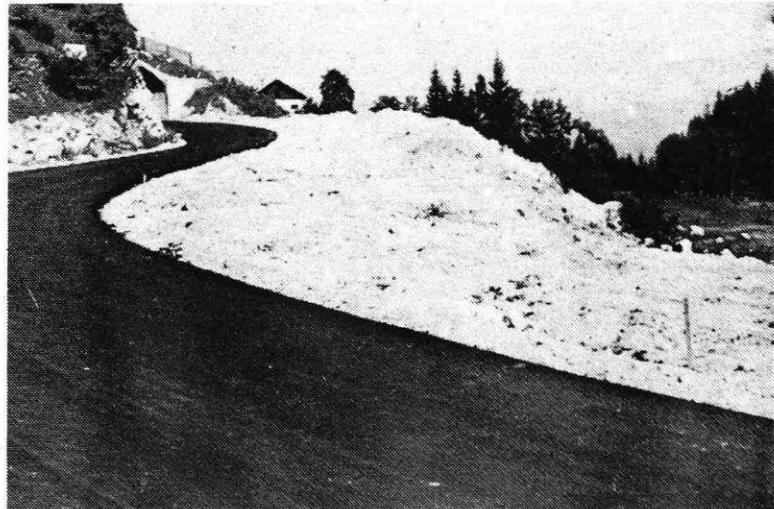
Stanovanjski in gospodarski objekti so v povprečju zavarovani komaj za polovično vrednost. Zaradi nenehnih učinkov večanja nominalnih vrednosti objektov bi morali temu dvigovanju ustrezno prilagajati zavarovalne vsote, da bi ne manjkala delež škode, ki naj ga nadomešča zavarovanje.

Letos nastale škode so bile manjšega obsega in neusklajenost med vrednostjo objektov in vsotami, za katere so le-ti zavarovani, ni povzročila večjih težav pri odpravljanju posledic škod. Vendar se moramo vprašati, kako nadomestiti celotno škodo, ki bi zaradi požara ali nekega drugega zavarovanjem kritega vzroka, znašala na primer 500.000 din. Ob komaj polovičnem

kritju z zavarovanjem bi znašala zavarovalnina le nekaj preko 250.000

Toča je neusmiljeno klestila...

Nova asfaltirana cesta
Zatnik—Pokljuka (foto J. Ambrožič)

dinarjev. Za obnovo objekta zmanjka še 250.000 din. Kje pa je dobiti ta sredstva, se samo po sebi odpira vprašanje. Odgovor je jasen. Pravčasno je treba skleniti zavarovanje v višini vrednosti zavarovanega objekta.

Pri avtomobilskem kasko zavarovanju pa moramo vedeti, da nas toča lahko vsako poletje preseneti na poti in, da so ob sklenjenem kasko zavarovanju skrbi za plačilo stroškov popravila avtomobila odveč, saj pri škodah po toči ne pride v poštev niti dogovarjanje franšize, ampak je plačana nastala škoda v celoti.

Na kraju lahko ugotovimo, da so zavarovalni delavci odgovorno in predvsem hitro opravili obsežno delo. Sama pa se ponuja tudi ugotovitev, da nam o potrebnosti zavarovanja svojega premoženja kaže ponovno razmisлити in se odločiti za takšen način in višino zavarovanja, ki bo ob škodnem dogodku zagotovilo zadostna sredstva za pokrivanje nastale škode.

F. L.

PRI GRADNJI ZAKLONIŠČ MORAMO DOSLEDNO UPOŠTEVATI PREDPISE

Planiranje, projektiranje in graditev zaklonišč so pri nas urejeni z zveznim zakonom o ljudski obrambi (Ur. list SFRJ, št. 22/74), republiškim zakonom o ljudski obrambi (Ur. list SFRJ, št. 11/76), republiškim navodilom o urbanističnih pogojih za graditev zaklonišč (Ur. list SRS, št. 1/78) in z občinskimi odloki o graditvi zaklonišč. Ti predpisi predvidevajo gradnjo treh vrst zaklonišč in sicer: osnovnih, ojačenih in dopolnilnih.

Osnovna zaklonišča gradimo za nadpritisek udarnega vala od 1–3 kp na kvadratni cm in z namenom, da varujejo uporabnika pred radiološkim, toplotnim in kemičnim učinkom ter biološkimi agensi v obliki aerosolov. Ta zaklonišča morajo biti grajena na gravitacijskem območju 200 m, tako da jih prebivalci lahko dosežejo v kratkem času. Njihove kapacitete so določene za največ 200 ljudi, kar je pogojeno z zmogljivostjo filtrirno-ventilacijskih naprav; obenem predstavljajo taka zaklonišča sorazmerno majhne ciljne površine, zaradi česar je možnost direktnega zadetka manjša: varnost zaklonišča je temu primer- no večja.

Poleg teh zaklonišč poznamo še ojačena zaklonišča, ki jih gradimo izjemoma. Ta dajejo poleg varnosti, ki jo nudi osnovno zaklonišče, tudi varnost pred direktnim zadetkom letalske bombe. Osnovna in ojačena zaklonišča gradimo že v mirnodobnem stanju in to na območjih, ki so jih občinske skupščine določile s svojimi odloki o graditvi zaklonišč kot območja, kjer je graditev zaklonišč obvezna.

Poleg teh zaščitnih objektov poznamo pri nas še dopolnilna zaklonišča. To so zaklonišča, ki nudijo varnost pred nadpritisom udarnega vala 0,5 kp na kvadratni cm. V to kategorijo so bila razvrščena tudi zaklonišča, zgrajena pred 1974. letom, ki varujejo zaklonjene ljudi pred nadpritisom udarnega vala 0,35 kp na kvadratni cm. Seveda mora imeti tudi ta kategorija zaklonišč predpisano zakloniščno opremo.

Na območjih, kjer se ne zahteva graditev zaklonišč, bodo morali prebivalci v primeru neposredne vojne nevarnosti ali v vojni, z lastnimi sredstvi graditi zakloniške. Na podlagi navedenih predpisov se morajo osnovna zaklonišča graditi v vseh novogradnjah, prav tako pa tudi pri adaptacijah, s katerimi se poveča koristna površina objektov ali spremeni njihova namembnost in je zato treba pridobiti gradbeno dovoljenje. Seveda velja to le za gradnje, ki se izvajajo na območjih, kjer se zahteva graditev zaklonišč. Zaklonišča morajo graditi vsi investitorji, tako družbeni kot tudi zasebni. Gradnje zaklonišč je investitor lahko oproščeno samo, če je v zgradbi ali v njeni neposredni okolici zagotovljeno dovolj zakloniščnih zmogljivosti. V kolikor zaklonišča v novogradnji izjemoma ni mogoče zgraditi, zaradi objektivnih razlogov, potem mora investitor plačati prispevek za gradnjo zaklonišč. Ta prispevek se zbira na posebnem računu: s sredstvi, zbranimi na ta način, družbenopolitična skupnost financira gradnjo javnih zaklonišč. Na območjih, kjer se zahteva graditev zaklonišč, morajo plačati prispevek za graditev zaklonišč tudi organizacije in skupnosti za upravljanje s stanovanjskimi in poslovnimi prostori in stavbami ter drugimi stavbami v družbeni lastni, imetniki pravice uporabe poslovnih stavb in poslovnih prostorov v družbeni lastni, ki jih sami upravljajo ter občani, ki so lastniki stanovanjskih, poslovnih, počitniških in drugih stavb oziroma prostorov. Višina prispevkov in način plačevanja je določen z odlokom občine za graditev zaklonišč. Prispevek za gradnjo zaklonišč se ne plačuje od stavb, ki niso namenjene za bivanje ljudi. To velja tudi za manjše montažne, pomožne, improvizirane ali delno odprte objekte, če jih postavljajo ali gradijo za največ do petih let in v katerih prav tako ne bodo bivali ljudje.

Pri realizaciji občinskih odlokov o graditvi zaklonišč je bilo — in je marsikje še — opaziti določene težave. Vzrok za to je na eni strani nepoznavanje zakonskih in normativnih določil, na drugi strani pa je graditev zaklonišča nova dejavnost, večinoma nepoznana, ki bi se ji posamezniki najraje izognili. To velja tako za investitorje kot za projektante, včasih pa tudi za izvajalce ukrepa zaklanjanja. Med dvomi in nepravilnostmi, ki se pojavljajo ob izvajanju odlokov o graditvi zaklonišč bom omenil le tiste, ki so pogostejši. Kar pogosto se skušajo investitorji izogniti graditvi zaklonišč v vzgojno-varstvenih ustanovah, šolah in zdravstvenih domovih. Posebno velja to za objekte, ki naj bi se gradili iz samoprispevka čes, da v investicijskem načrtu ni bilo predvideno zaklonišče. Odgovor na taka vprašanja je bil podan v zakonu o ljudski obrambi: gre za zgradbe, kjer bodo bivali ljudje — torej mora biti v njih tudi zaklonišče. Obenem je za take zgradbe nujno, da imajo zaklonišča, ne glede na to, kje se gradijo, kajti v vojni bodo nase- ljene, četudi v njih ne bi potekala

njihova osnovna dejavnost. Tedaj bodo zaklonišča v njih služila prebivalstvu, civilni zaščiti, potrebam teritorialne obrambe ali postajam za medicinsko pomoč, ranjencem, skratka — zdravstvu.

Nemalokrat se primeri, da se organizacije združenega dela upirajo gradnji zaklonišč z utemeljitvijo, da jim glede na omejeno proizvodnjo v vojnem času niso potrebna. Tu gre največkrat za težnjo, da bi na račun neizgrajenega zaklonišča zmanjšali investicijsko vsoto, kar seveda ni sprejemljivo, saj bi na ta način spregledali določilo zveznega zakona o ljudski obrambi, ki določa, da morajo organizacije združenega dela poskrbeti za zaklanjanje svojih delavcev — kar pomeni, da morajo graditi osnovna zaklonišča zanje ne glede na to, kje je locirana novogradnja. Nemalo polemike v preteklosti je bilo v zvezi z graditvijo nekaterih zgradb, v katerih bodo bivali ljudje. Obenem so se pojavljala tudi vprašanja o zmogljivostih teh zaklonišč. Republiški zakon o ljudski obrambi določa, da se morajo graditi zaklonišča v vseh novogradnjah, v katerih se bodo stalno ali občasno zadrževali ljudje. Sem spadajo stanovanjske hiše, športni objekti, avtobusne in železniške postaje, cerkve, kulturno-prosvetne stavbe, hoteli in turistični objekti, zdravstveni domovi, bolnišnice, stavbe organizacij združenega dela in druge. Republiško navodilo o urbanističnih pogojih za graditev zaklonišč pa določa zmogljivosti zaklonišč za posamezne vrste zgradb.

Pomanjkljivosti lahko opazimo tudi pri gradnji individualnih zaklonišč. Ta zaklonišča morajo po republiškem zakonu o ljudski obrambi graditi zasebni investitorji. Pri izvajanju tega določila je bilo ugotovljeno, da so taka zaklonišča razmoma draga, saj morajo nuditi zaklonjenim ljudem enako varnost kot večja osnovna zaklonišča. Zakloniščna oprema je zelo draga in zato izredno finančno obremenjena kvadratni meter individualnega zaklonišča. Glede na to je sprejemljivejša rešitev, da se več individualnih investitorjev med seboj dogovori, združi finančna sredstva in zgradi — namesto večjega števila manjših in zato dražjih zaklonišč — le eno večje, skupno osnovno zaklonišče. Seveda tudi taka zaklonišča morajo biti zgrajena v skladu z občinskimi načrtom graditve zaklonišč in na predpisnem gravitacijskem območju tako, da ga uporabniki lahko dosežejo v najkrajšem času. V kolikor posameznik gradi svoje individualno osnovno zaklonišče, mora biti leto zgrajeno v skladu s pravilnikom o tehničnih normativih za graditev zaklonišč in mora nuditi enako varnost kot osnovno zaklonišče za večje število ljudi. Nikakor pa ni dopustno, da individualni investitorji gradijo nekakšna improvizirana zaklonišča v kletih, za katere se ob tehničnih pregledih pogostoma ugotovi, da ne zadostujejo niti kot dopolnilna zaklonišča niti kot zakloniški. Tak primeri so znani in pri individualnih graditeljih izvirajo iz nepoznavanja predpisov s tega področja; nastajajo pa tudi zaradi nestrokovnega izvajanja gradbeno-obrtniških del, kar se neredko pojavlja pri gradnji zasebnih hiš.

Nejasnosti so tudi tedaj, ko se z adaptacijo povečajo koristne površine stavb in je zato treba zgraditi zaklonišče ali pa plačati prispevek za graditev zaklonišč, če zaradi objektivnih razlogov ni možno zgraditi zaklonišča v sami stavbi. Tak objektivni razlogi so lahko nepodkletenost zgradbe, visoka talna voda, strnjena zazidava v starih mestnih jedrih in podobno. Če pri adaptaciji pridobimo prostor za garažo za osebni avto, ne moremo smatrati, da se je s tem povečala koristna stanovanjska površina; v takem primeru ne bi bilo upravičeno zahtevati plačevanja prispevkov. Drugače pa je, če se z adaptacijo pridobijo nove stanovanjske površine. Prav tako je upravičena zahteva za gradnjo zaklonišča ali plačevanje prispevka, če se z adaptacijo pridobijo prostori, ki bodo služili za obratno ali drugo dejavnost.

Pri spremembi namembnosti zgradbe je večkrat opaziti, da ta sprememba ni jasno definirana in zato prihaja do nesoglasij glede graditve zaklonišča. Za spremembo namembnosti zgradbe štejemo, če se z adaptacijo spremeni funkcija objekta, npr.: če stanovanjske prostore spremenijo v poslovne ali če skladiščne prostore spremenijo v poslovne prostore, kjer se bodo zadrževali ljudje. V takih primerih je potrebno zagotoviti zakloniščne kapacitete tako, da se v sami stavbi, ali pa v njeni neposredni okolici zgradi zaklonišče. Rešitev problema je možna tudi z združevanjem sredstev prizadetih investitorjev za gradnjo skupnega zaklonišča ali sofinanciranju potrebnih zmogljivosti v naj-

bližjem hišnem ali javnem zaklonišču. Težave povzročajo tudi gradnja javnih garaž in parkirnih hiš, skladišč in silosov. Investitorjem in projektantom mnogokrat ni jasno, kdaj je potrebno graditi zaklonišča. Samostojne garaže in parkirne hiše, ki nimajo servisnih delavnic, ne služijo za bivanje ljudi — zaradi česar je logično, da v njih ni potrebno graditi zaklonišča. Isto velja tudi za skladišča in silose. V kolikor pa so v teh objektih predvidena stalna delovna mesta, morajo biti za te delavce v neposredni okolici ali v samem objektu zagotovljene potrebne zakloniščne kapacitete.

Problem predstavlja tudi gradnja počitniških hiš. Vzrok temu je bil največkrat neizdelan občinski načrt graditve zaklonišč oziroma nedefinirana območja, kjer je obvezna graditev zaklonišč. Večina teh hiš je grajena na področju, kjer ni obvezna graditev zaklonišč, zato bodo morali v primeru neposredne vojne nevarnosti prebivalci sami zgraditi zakloniške, v kolikor bodo tam prebivali. Torej v takih primerih ni upravičena zahteva po plačilu prispevka za gradnjo zaklonišča. Zdaj, ko so vse občine sprejele odloke in določile območja za obvezno graditvijo zaklonišč, takih nejasnosti praktično ni več.

Na področju, ko naj bi zaklonišča uporabili še v kak drug namen, obstajajo težave predvsem zaradi zastarelih predpisov s področja inspekcijskih služb. Celoten zgrajeni zakloniščni prostor predstavlja veliko prostornino, ki jo moramo gospodarno izkoristiti še na kak drug način, da ne bi ležala neizkoriščena. To velja predvsem za zaklonišča zgrajena do leta 1978. Po tem obdobju so zaklonišča že koristno uporabljena za potrebe organizacij združenega dela, šolskih in vzgojno-varstvenih ustanov, tržnic.

V najkrajšem času bo treba dopolniti predpise, ki se nanašajo na zaklanjanje in to tako, da bodo zaklonišča izkoriščena še v druge namene.

(Iz revije OBRAMBA IN ZAŠČITA pripravil JOŽE URH)

ZA DOKONČANJE DRUGEGA DELA TRIM STEZE

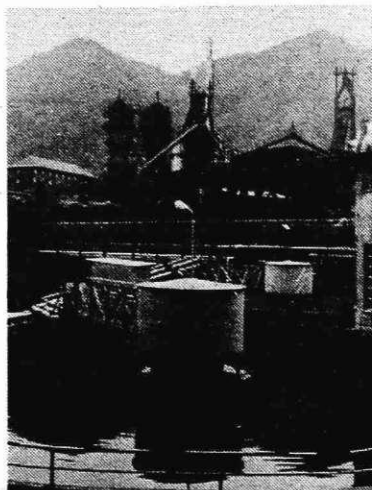
V četrtek, 4. oktobra, je bila redna seja komisije za dograditev Trim steze pod Jerjavcem nad Jesenicami. Kot je znano je potrebno zgraditi še dve manjši in eno večjo brv čez Jesenico, od katerih daljša bo v višini doma starostnikov in bo stalno služila tudi prebivalcem na obeh bregovih Jesenice.

Na seji so se dogovorili, da bodo popravili, kar se je samo od sebe in na žalost tudi po zaslugi obiskovalcev pokvarilo na sedanjih trasah in da bodo zbrali denar in material za dograditev brvi. Doslej so zbrali nekaj nad 50 tisoč din, skupaj pa potrebujejo še približno 150 tisoč din. Na seji so ugotovili, da je treba TRIM stezo čimprej končati, ker jo vsakodnevno potrebujejo učenci nove osnove šole na Plavžu, zelo pa jo koristijo tudi prebivalci Jesenic in domači in tuji gostje, ki se v času sezone ustavljajo v campu.

B.

Sodelavka v valjarni na Javorniku (SK)

DOOD čistilci (IK)

PODELITEV ODLIKOVANJ ČLANOM ZB NOV KS SAVA

Krajevni odbor zveze borcev NOV krajevne organizacije Sava je imel 8. oktobra razširjeno sejo, na katero so bili poleg rednih članov odbora vabljeni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti Sava in predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar.

Razširjena seja je imela dva dela in sicer delovni in slavnostni del. Delovni del se je je zjemal poročilo predsednika odbora Mladena Nikšiča in predsednikov komisij o dose- danjem delu odbora in komisij s posebnim poudarkom na kadrovske spremembe v odboru in komisijah. Zaradi boleznih in preselitve izven naše krajevne organizacije je bilo potrebno razrešiti pet članov odbora in glede na pristojnost odbora oziroma kadrovske komisije kooptirati pet novih članov v izvršni odbor in potrebno število v komisije.

V slavnostnem delu je predsednik skupščine občine Slavko Osredkar podelil enajstim članom naše organizacije za njihovo aktivno in vsestransko delo odlikovanja, dodelje-

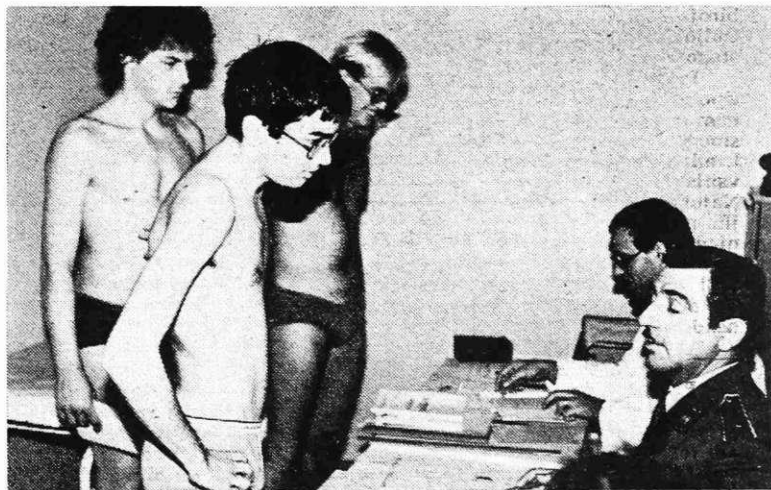
na z ukazom predsednika republike SFRJ tovariša Tita. Odlikovanja so prejeli:

- red zaslug za narod s srebrnimi žarki: Daniela Bernard;
- red za vojaške zasluge z zlatimi meči: Mladen Nikšič;
- red republike z bronastim vencem: Ivan Klokočevnik in Ana Stojan;
- red zaslug za narod s srebrno zvezdo: Cveta Čop, Anica Jeršin, Jelka Jug, Ivanka Noč, Olga Rašeta in Vida Vehar;
- red dela s srebrnim vencem: Cilka Ščavničar.

Istočasno so za dolgoletno delo v organizaciji ZB NOV prejeli skromno darilo tovariša in tovarišice, ki zapuščajo izvršni odbor zaradi preselitve oziroma boleznih, in to: Jože Boškin, Milan Mrak, Anica Jeršin in Nada Dolar.

Na seji so na osnovi poročil in razprave sprejeli sklepe, ki zadolžujejo tako izvršni odbor, kakor komisije za nadaljnje delo krajevne organizacije ZB NOV.

KO ZB NOV Sava

Oddelek za ljudsko obrambo skupščine občine Jesenice je tudi letos izvedel vsakoletni vojaški nabor. Vsi fantje so se ob določenem času zbrali pred naborno komisijo, ki jih je pregledala in potem napotila v posamezne službe in rodove v Jugoslovanski ljudski armadi. Kot je povedal predsednik naborne komisije, so bili fantje zelo disciplinirani, v posameznih primerih pa so tudi upoštevali njihove želje, kje bi radi služili vojaški rok. Kot so ugotovili, so sposobni in kondicijsko utrjeni in bodo kos nalogam, ki jih bodo s častjo in ponosom opravljali v službi in rodovih Jugoslovanske ljudske armade. Nabor je potekal pod geslom »Obramba domovine pravic in dolžnosti«, z zastavami in cvetjem okrašen prostor pa je dalj slavnostno vzdušje. — (Tekst in foto: Janko Rabič)

RAZSTAVA O BOJIH ZA SEVERNO MEJO V LETIH 1918/19

Otvoritve razstave o bojih za našo severno mejo 1918/19, ki je bila 10. oktobra v Ljubljani, se je med drugimi udeležili tudi večje število nekdanjih prostovoljcev z raznih krajev naše ožje domovine in tudi z Jesenic.

Razstava zelo nazorno prikazuje razmere na naši severni meji ob koncu prve svetovne vojne in to predvsem na območju Maribora in drugih krajev Spodnje Štajerske in seveda tudi Koroške. Razstavo sta organizirali kulturni skupnosti Maribor in Slovenije.

Ob otvoritvi je spregovoril nekdanji prostovoljec z Maribora, Maistrov borec in orisal stanje v Mariboru in okolici po propadu stare Avstro-Ogrske države. Omenjal je, kako so si Nemci in nemškutarji prizadevali, da bi Maribor z okolico in tudi drugi kraji Sponje Štajerske pripadli okrnjeni novi Avstriji in koliko truda in bojev je bilo treba, da smo to lahko obdržali za Jugoslavijo, ali takratno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Le pogumne generalu Rudolfu Maistru in njegovim borcem gre zasluga, da smo to lahko obdržali.

Drugi govornik je bil dr. Lojze Ude, dober znanec prostovoljcev Jesenic, predsednik republiškega odbora Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/19. Poudarjal je pomen razstave, vendar z ugotovitvijo, da je to le za mariborsko območje, za katerega pa je zelo bogato gradivo. Delno so zajeti nekateri dokumenti iz drugih krajev, tudi z Jesenic. Omenil je, kako velik razvoj je dosegla organizacija prostovoljcev v povojnih letih, saj so prostovoljci šele v novi socialistični državi dobili vse priznanje za svoje sodelovanje v bojih za severno mejo. Dejal je tudi, da so mnogi nekdanji prostovoljci, čeprav že v letih, aktivno sodelovali v borbi proti okupatorju v drugi svetovni vojni, kot borci NOV ali pa kot aktivisti, veliko število med njimi je bilo takih, ki jim je bila priznana dvojna delovna doba pred septembrom 1943.

Tovariš Ude se je pohvalno izrazil o občinski organizaciji zveze prostovoljcev na Jesenicah, ki je pred nekaj leti vzdala na pročelju železniške postaje na Jesenicah in tudi v Podkorenu spominski plošči z reliefom sužnja, ki trga verigo, in z napisom »Če v onih letih, ne bi bilo nas, še večji del, slovenske zemlje, odnesel bi tuji plaz«. Pohvalil je javno tovariša Miha Klinarja, ki je to pomembno besedilo sestavil in Klinarja označil kot priznanega partizanskega pesnika.

Razstava bo odprta do konca tega meseca in sicer na Tigu osvoboditve v »Arkadah«.

SS

USPEŠNE VAJE GASILCEV JESENIŠKE OBČINE

V nedeljo, 7. oktobra dopoldne, je operativni štab občinske zveze organiziral in uspešno izvedel vaje članskih gasilskih desetih gasilskih društev jeseniške občine. Udeležili so se ga desetine članov gasilskih društev Blejska Dobrava, Koroška Bela, Jesenice-mesto, Planina pod Golico, Dovje in Podkoren. Poleg članov so bili navzoči še starejši člani iz Zabreznice in članice GD Blejska Dobrava.

V okviru vaj so pri taktičnem delu izvedli mokro vajo s hidrantom pred poslopjem skupščine občine Jesenice, z motornimi brizgalnicami pa ob desnem bregu Save v poskusnem centru Elana v Lipcah. V športnem delu so se pomerili v streljanju z zračno puško in vlečenju vrvi. Ob tej priliki so ob zaključku podelili diplome ter pokale udeležencem in najboljšim na občinskem tekmovanju mladink, članic in članov.

B.

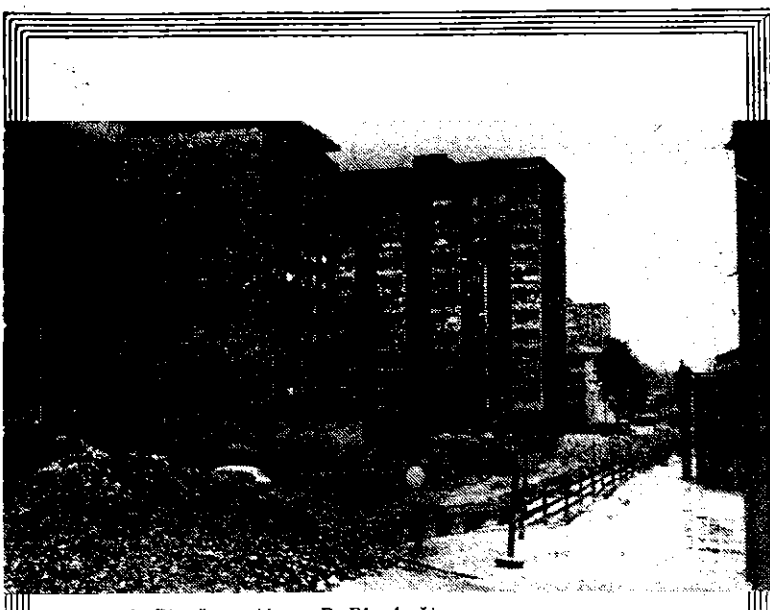
DA DOSEŽEMO VEČJI RED IN ODGOVORNOST BO POTREBNO TUDI KOGA ODSAVITI

Težko gredo naslovne besede človeku iz ust, še težje in sploh pa jih ne uporabljamo v vsakodnevni praksi, čeprav že leta sem govornik o krepitvi delovne obveznosti in odgovornosti. V dose-
danji praksi se sicer večkrat srečujemo s prenehanjem delovnega razmerja zaradi neopravičenega izostajanja z dela, zelo redki primeri pa so, če sploh so, da bi nekemu prenehalo delovno raz-
merje zaradi »hujše kršitve delovnih obveznosti, s katerimi se povzročijo motnje v razmerjih pri opravljanju del oziroma nalog, onemogoča ali otežuje delo drugih delavcev ali kako drugače moti delovni proces«, še manj pa da bi kakšnega delavca, ki ima posebna pooblastila in odgovornosti, zaradi neizvrševanja ali sla-
bega izvrševanja, razrešili teh odgovornosti. Pa vendarle ne bi mogli reči, da takih primerov nimamo, celo čedalje več jih je in zato se srečujemo s številnimi problemi, težavami, nezadovolj-
stvom in podobno.

Oglejmo si samo en problem, ki ta čas buri čez 300 naših občanov na Plavžu in morda še kje. Iz javnih občil smo bili se-
znanjeni, da je 1. oktobra začel na področju mesta delovati toplo-
vod in da bodo vsa stanovanja, poslovni in drugi prostori ogre-
vani. Toda v najstarejših treh stolpnih na Plavžu prebivalci niso
deležni te blagodati, morda pa še kje. Radiatorji so ostali bolj
mrzli kot mlačni in ljudi v teh jesenskih vlažnih in meglenih dneh
v stanovanjih zebe. Morda bi to v silo odrasli ljudje še prenašali,
kaj pa majhni otroci, šolobvezni otroci in starejši ljudje. Rekli
smo v silo, pa vendarle tu ne gre za silo, temveč za očitno neodgo-
vornost in malomarnost nekaterih delavcev Biroja za urbanizem
in stanovanjsko poslovanje Jesenice in med njimi tudi delavcem
s posebnimi pooblastili in odgovornostjo. Očitno gre za okvaro
v instalaciji, kajti sosednji stanovanjski bloki in poslovni prostori,
ki se napajajo ravno iz stare srednje stolpnice, imajo zadovoljivo
ogrevanje. O vsem tem so bili nadzorništvo delavci BUSP ob-
veščeni takoj, dnevno pa dobivajo pritožbe in opozorila stano-
valcev, pa vendarle v 14 dneh stvari niso uredili, čeprav delavci
biroja sami pravijo, da so za okvaro vedeli že spomladi letos.
Obljubljajo, se sprenevedajo, se izgovarjajo drug na drugega,
stanovalec pa je v stanovanjih hladno.

Pri tem gre očitno za nevestno, nepravočasno in malomarno
izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti, kar zakon o združe-
nem delu opredeljuje kot hujšo kršitev delovne obveznosti. Zakaj
smo potem ustanovili biro, če ne zato, da bi skrbeli za kar najbolj
kvalitetno stanovanjsko poslovanje oziroma vzdrževanje stano-
vanjskih površin, da bi se stanovalec v njih kar najbolje počutil.
Najbrž se delavci BUSP ne zavedajo vseh negativnih posledic, ki
jih povzročajo s svojim neodgovornim in malomarnim ravna-
njem. Ljudje so nejevoljni, nerazpoloženi, prehlajeni, upravičeno
napovedujejo, da ne bodo plačali ogrevanja in podobno. Vse to
tudi negativno vpliva na delovno vnuemo, na učenje, odnose...
in končno ustvarja tudi slabo politično klimo! Za vse to pa najbrž
nekdo mora odgovarjati.

Pred zaključkom redakcije smo zvedeli, da so v stolpnici okva-
ro v ponedeljek odstranili brez posebnih težav in v krajšem času,
s čimer je problem ogrevanja v obravnavanih stolpnih rešen.
Ob tem se še toliko bolj sprašujemo, zakaj je bilo potrebno pet-
najst dni buriti duhove in razpoloženje stanovalec, ko bi bil lah-
ko problem ob večji odgovornosti že preje oziroma takoj rešen,
če že ne preko poletja, ker se je ranj vedelo.

Urejanje Plavža — (foto: B. Blenkuš)

MANJŠA NEVARNOST STEKLINE — ODREDBA O UKREPIH ŠE VELJA

Nevarna bolezen stekline, o kateri smo že večkrat pisali, je
kot kaže le izginila z območja jeseniške in radovljiške občine.
Ker sta bila v poročilih veterinarske inšpekcije zadnja dva pri-
mera okuženih lisic na območju občine Jesenice prijavljena do
25. junija, je republiška veterinarska uprava odpravila stekline na
tem območju, ker so pretekli trije meseci do zadnjega pozitivnega
primerja. Zvezna komisija za izvajanje zakona o zaščiti živali pred
kužnimi boleznimi je namreč sklenila, da se steklina na določe-
nem območju sedaj odpravlja čez tri mesece po zadnjem pozitiv-
nem primeru in ne šest mesecev kot je bilo prej v veljavi.

S tem območje jeseniške občine ni več okuženo območje,
temveč po odredbi o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izko-
reninjenje stekline le še neposredno ogroženo. Ker pa so ukrepi
na okuženem ali neposredno ogroženem območju približno enaki,
republiška odredba pa še ni razveljavljena, v jeseniški občini še
velja odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkorenin-
jenje stekline.

Ta odredba pa preneha veljati na območju radovljiške občine,
ker je bila izdana zaradi okuženosti sosednje občine. Če bo ste-
klina odpravljena na mejnih območjih Avstrije in Italije z občino
Jesenice, potem to območje ne bo več neposredno ogroženo in
bo tako prenehala veljati republiška in občinska odredba.

J.R.

V KS DOVJE — MOJSTRANA BODO ODLOČALI O SAMOPRISPEVKU

Na nedavni razširjeni seji krajev-
ne konference socialistične zveze in
sveta krajevnega skupnosti Dovje-
Mojstrana so spregovorili o obsež-

ZGODOVINSKI KROŽEK

Na šoli deluje med drugimi krož-
ki tudi zanimiv zgodovinski krožek
v katerega sem se tudi sam včlanil.
Skupaj z našo mentorico Zofko
Hribernik smo si zadali nekaj na-
log, ki jih bomo uspešno opravljali
vse šolsko leto.

Člani krožka smo razdeljeni v
štiri skupine. Prva skupina zbira
svetovne dogodke in jih vsak teden
na novo urejene nalepi na velike
risalne liste, te pa izobesi na hodni-
ku. Druga in tretja skupina delata
po istem postopku, le da druga
zbira dogodke iz naše domovine,
tretja pa zanimivosti iz naše obče-
ne. Četrto skupino pa sestavljamo
novinarji — zgodovinarji. Naša na-
loga so pogovori oziroma intervjuji
z nekdanjimi borci NOV in z zgo-
dovinarji ter drugimi političnimi
delavci.

Za začetek smo se pogovorili s
poveljnikom za civilno zaščito KS
Planina pod Golico, tov. Razerger-
jem. S prijateljem pa sva obiska-
la predsednika občinskega odbora
ZZB NOB občina Jesenice.

Med drugim se bomo člani krož-
ka pripravljali na tekmovanje: Tito
— revolucija — mir, s temo, 30 let
samoupravljanja. Za tekmovanje se
bomo pripravljali iz gradiva, ki bo
izhajal v srbsko-ruski reviji Kekec,
in to kar najbolj vestno, da bomo
čimbolje zastopali našo šolo.

Na ure našega krožka bomo po-
vabili tudi borce NOB. S svojim
pripovedovanjem o težkih dnevih
narodnoosvobodilne borbe in socia-
listične revolucije nam bodo ure
popestriili.

EGON KEPIC,
OŠ Tone Cufar,
Jesenice

NA JESENICAH PRVIČ NOVOMEŠKI LIKOVNIKI

V soboto, 28. oktobra, bodo
ob 18. uri v mali dvorani De-
lavskega doma na Jesenicah
s krajšim kulturnim progra-
mom, ki ga bodo izvajali
učenci jeseniške glasbene šole,
odprli kolektivno razstavo
likovnih del likovne skupine
VLADIMIR LAMUT iz Novega
mesta. Likovniki iz Novega
mesta se bodo tokrat prvič s
svoji deli predstavili ljubitel-
jem likovne umetnosti v Je-
seniški občini. S tem pa likov-
ni klub DOLIK pri DPD Svo-
boda Tone Cufar, organizator
in izvajalec likovno-razstavne
dejavnosti na Jesenicah, tudi
razširja število likovnih skup-
nin Slovenije, ki se predstavi-
ljajo na Jesenicah. Likovniki
iz Novega mesta s tem vrača-
jo obisk jeseniškim dolikov-
cem, ki so letos prav tako prvič
kolektivno razstavljali svo-
ja dela v Novem mestu. Likov-
niki iz dolenske metropole so
že sami dali pobudo, da bi
medsebojno izmenjava raz-
stav postala redna.

Razstava likovne skupine
VLADIMIR LAMUT iz Novega
mesta bo na Jesenicah odprta
vsak dan, razen nedelje, od 9.
do 12. in od 16. do 19. ure do
vključno 27. oktobra.

UREJANJE NASELJA PLAVŽ

Dolgoletna želja stanovalec na
Plavžu se sedaj uresničuje. Po iz-
gradnji osmih novih stanovanjskih
stolpnih, v katere se je vselilo približno
600 novih družin, delavci ko-
munalnega podjetja Kovinar sedaj
urejajo okolico poslopij in gradijo
novo cesto Cirila Tavčarja. Pri tem
urejajo nove parkirne prostore, no-
ve zelenice, na katerih bodo zasa-
dili okrasno grmičevje in dreve.

Ko bo predvidoma vse to spomla-
di nared, bo postal Plavž resnično
urejen novi del Jesenic, ki ga bo-
mo, seveda, če ga bomo splošni ure-
jali, vzdrževali in čistili, lahko mar-
sikomu pokazali kot lepo pridobi-
tev po osvoboditvi. Lepo, vendarle
pa ne preveč urbanistično preudar-
no, ker so zelene površine zelo ome-
jene, predvsem pa manjka igrišča in
igralnih površin za otroke. Seveda
je to danes dejstvo in temu bodo
stanovalec morali prilagoditi svoje
življenje oziroma udejstvovanje svo-
jih otrok, ki se bodo morali bolj
usmerjati na šport na športna igri-
šča, trim stezo in še drugim v nara-
vo.

B.

ni in zahtevni akciji, in sicer o
uvedbi krajevnega samopriskvepa
za asfaltiranje cest in gradnjo mrl-
iških vezic. Svet krajevnega skupnosti
je na zadnji seji sprejel sklep, da
skliče razširjeno sejo, kjer naj bi
se odločalo o uvedbi samopriskvepa.
Kot so poudarili razpravljalci, je
krajevna skupnost Dovje-Mojstrana
ena redkih, ki ima še izredno veli-
ko neasfaltiranih cest, in sicer kar
21 kilometrov. Vzdrževanje maka-
damskih cest je drago, saj je po-
sebnost po nalivih treba te ceste spet
dobro usposobiti in med drugim
nasuti tudi na kubične peska.

Med prednostne naloge v tej kra-
jevni skupnosti pa že več let uvršča-
jo tudi gradnjo mrliških vezic. Ta
akcija bo potekala skupaj s kra-
jevno skupnostjo Hrušica.

Na razširjeni seji so enotno pod-
prli akcijo za uvedbo samopriskve-
pa. Kot so se dogovorili naj bi sa-
mopriskvepek uvedli za asfaltiranje
cest v krajevni skupnosti, za mrl-
iške vezice pa bodo zbirali sredstva
preko enkratnih prispevkov gospo-
dinjstev in prispevkov organizacij
združenega dela na zaposlenega.

Najodgovornejši družbenopolitič-
ni delavci so torej podprli akcijo za
čimhitrejšo asfaltiranje cest in
gradnjo mrliških vezic, sedaj pa so
na vrsti prebivalci, da o tem pove-
dijo svoja mnenja. O tem bo razpra-
va stekla na vaških odborih in pre-
udarno se bodo morali odločati.

Pri tem je treba še dodati, da so
nekateri prebivalci že doslej izra-
žali željo, da s svojimi sredstvi po-
makajo, da se asfaltirajo ceste, na
nekaterih območjih pa so to že
storili.

Na seji so imenovali tudi komisi-
jo, ki bo pripravila podroben pro-
gram, pregledala pa bo tudi celotno
območje krajevnega skupnosti, kjer
so še makadamske ceste. Nekatere
bo namreč potrebno pred asfaltira-
njem še ustrezno urediti oziroma
razširiti.

Če se bodo prebivalci krajevnega
skupnosti odločili za samopriskve-
pek, potem bo referendum za uved-
bo samopriskvepa predvidoma ko-
nec meseca novembra.

J.R.

VTISI IZ NOVE ŠOLE

Lansko šolsko leto se je zelo hitro
izteklo, še hitreje pa so minile po-
čitnice. Nestrpno in radovedno smo
pričakovali prvi šolski dan. Vedeli
smo, da bomo septembra dobili no-
ve šolske prostore na Plavžu.

Priznam, da sem bil najprej rahlo
razočaran, ko sem samo z zunanje
strani videl novo šolo. Obdajali so
jo železni drogovji, med seboj pritr-
jeni po dolgem in počez. Med njimi
so bile deske. Okoli šole je bilo še
gradbišče. Žerjav, gradbeni material,
neurejena okolica...

Pred šolo se je zbralo veliko šol-
larjev, od novincev do osmošolcev.
Vstopili smo skozi težka lesena vrata
v tako imenovani večnamenski
prostor, kjer imamo sedaj jedilnico.
Zelene zložljive mize obdajajo neple-
skane betonske stene, ki jih rahlo
poživijo na steno pribite lesene de-
ske. Šli smo v garderobo; to so dolgi
hodniki z belimi vrati, na katerih
je oznaka razredov. Hodniki se v
primeru nesreče zaprejo z debeli-
mi betonskimi vrati. Vse to je v
zemlji. Mislim, da sem na pod-
zemni železniški postaji brez želez-
nice. Pod vodstvom razredničarke
smo se povzpeli po širokih lesenih
stopnicah v pritličje. Tu sta dva
hodnika, učilnice in kabineti za učitelje.
Prav tako je tudi v prvem
nadstropju. Hodnika sta zelo dolga.
Med njima so prostori, kot so: či-
talnica, predavalnica, knjižnica in
sejna soba za dejavnosti učencev.
Tak razpored mi je bil zelo všeč.
Skoraj sem pozabil, da hodim po
stavbi. Hodniki so kot ravni pločni-
ki, prevlečeni s toplim podom. Ve-
selilo me je, da so učilnice lepo raz-
porejene. V pritličju so učilnice za
pouk jezikov in splošnih predme-
tov, v prvem nadstropju pa so učil-

nice za matematiko, fiziko, biologijo,
kemijo, zgodovino in zemljepis.

Prišli smo v našo učilnico, ki je v
pritličju. Na vratih je z veliko števil-
ko in črko napisano 8.A. Zelo po-
nosno sem vstopil v razred, ki je na-
redil name prijeten vtis. Sedli smo
na čiste, gladke stole, za lepe mize.
V prejšnji šoli smo bili vajeni odrg-
njenim, popisanim in porisanim stol-
ov in miz, zato sem se kar se da
udobno namestil. Razveselil sem se,
ko sem opazil, da bosta tudi bazen
in prostorna telovadnica kmalu do-
grajena.

V novi šoli imamo tudi fonolabo-
ratorij, v katerem naj bi pouk po-
tekal s pomočjo kaset. Navdušen
sem bil nad učilnicami za kemijo,
biologijo, fiziko in gospodinjstvo.
Učilnica za kemijo ima poleg vsake
mize še korito z vodo. Tako tudi
učenci lahko sodelujemo pri posku-
sih. V učilnici za gospodinjstvo pa
so električni štedilniki in korita. Ta-
ko bomo lahko opravljali tudi prak-
tično delo in se pri tem veliko na-
učili.

Zvedeli smo, da je naša šola ena
največjih v Sloveniji, saj sprejme ti-
soč učencev. To me je prevzelo. Prvi
dan pouka je bil še malo težak, ker
sem težko našel učilnico, kjer je bil
prvo uro pouk. Sedaj pa se v novi
šoli dobro počutim.

Nova šola je velika in svetla, v
njej je vsem učencem omogočen
boljši in sodobnejši način pouka.
Naši starši so s samopriskvekom do-
kazali, da želijo svojim otrokom lep-
še in boljše življenje, kot so ga živeli
oni.

MATJAZ SURC,
8. a OŠ Tone Cufar,
Jesenice

ZADNJI LETOŠNJI IZLET INVALIDOV

Društvo invalidov Jesenice je v
nedeljo, 14. oktobra, zaključilo spre-
jeti program rekreacije oziroma iz-
letov v letu 1979, ki ga je v celoti
realiziralo.

Poleg dveh enodnevnih izletov in
tridnevne ekskurzije so organizirali
še dvodnevni izlet v Rovinj in eno-
dnevne v Goriška Brda.

V mesecu septembru (22. in 23.)
so organizirali dvodnevni izlet v
Rovinj. Deževno sobotno jutro se
je odpravljalo na izlet za avtobus
udeležencev. Prvi udeleženci so vs-
topili že v Kranjski gori, nato v Gozd
Martuljku, Mojstrani in seveda na
Jesenicah in v Zirovnici. Svojo pot
so nadaljevali skozi Ljubljano. V
Vrhniki so se priključili na novo
avtocesto, katere je bila odprta
prejšnji dan. Prvi postanek za
okrepčilo so imeli v motelu Postoja-
na, nato v Umagu, Poreču in Vrsarju
za ogled turističnih zanimivosti.
Pozno popoldan so prispeli do konč-
nega cilja, v Rovinj. Prenočevali so
v bungalovih turističnega naselja
Villas Rubin, ki je oddaljen dobra
dva kilometra od Rovinja.

Naslednji dan, po zajtrku so si
ogledali to res lepo turistično na-
selje, ki ima velike rekreacijske po-
vršine, nato pa so se odpravili v
mesto Rovinj in si ogledali znami-
nost mesta, nekateri pa so izko-
ristili za kopanje v zimskem baze-
nu. Po kosilu so se odpravili nazaj
v domači kraj, seveda s kratkimi
postanki.

V nedeljo, 14. oktobra, pa je bil
letošnji zadnji enodnevni izlet v Go-
riška Brda. Zjutraj se je na železni-
ški postaji na Jesenicah zbralo 46
članov udeležencev izleta in se z
vlakom odpravilo v Novo Gorico.
Tja so prispeli nekaj po osmi uri,
kjer jih je že čakal avtobus AP
Nova Gorica.

Najprej so se ustavili na Kosta-
njevič-Nova Gorica in si ogledali
grobnico Bourbonov, kjer jih je
o njihovi zgodovini seznanil tam-
kajšnji kustos. Nato so nadaljevali

pot ob Soči do Plav in naprej v
Goriška Brda. Najprej so se usta-
vili pri razglednem stolpu in se
povzpeli nanj. Od tu je čudovit po-
gled na Goriška Brda in daleč og-
stran meje sosednje države Italije.
Ob stolpu je tudi spomenik padlim
borcem NOB. Pot jih je vodila na-
prej v Dobrovo, kjer so si ogledali
zadružno klet. Seveda ni manjkala
pokušnja vin in tudi ne dobre
volje. Po kosilu so se odpravili v
Medeno in si ogledali domačijo slo-
venskega pesnika Alojza Gradnika
(1882—1967), njegovo sobo (muzej)
in obiskali njegov grob na pokopa-
lišču. Brat pokojnega pesnika je
prav rad pripovedoval o njegovem
življenju.

Vrnili so se nazaj v Novo Gorico
in v Sempeter na Markov hrib, od-
koder je lep razgled po okolici. Dan
se je nagibal k zatonu in tudi poto-
vanje z avtobusom se je končalo.
Iz Nove Gorice so se z zadnjim vla-
kom zadovoljni vrnili na Jesenice.
Vsem udeležencem je bilo žal, da
je bil to zadnji izlet v letošnjem
letu. Pogovarjali so se že za pri-
hodnje leto, ko se predvideva, da
bo prvi pomladni dan izlet v Ti-
tovo Užice.

—nik

POLFINALNI TURNIR ZA PRVENSTVO SRS

Mladinke KK Jesenice so se z borbeno igro uspele uvrstiti v finalni turnir prvenstva SRS, ki bo v soboto, 20. oktobra, na Jesenicah.

V dveh polfinalnih skupinah so nastopile po štiri najboljše vrste mladink iz naše republike. Žreb je odločil, da igrajo v prvi polfinalni skupini v Ziroh: Olimpija, Alpina, Senožeče in Jesenice. Iz druge skupine, ki je igrala v Mariboru pa: Maribor in Pomurje (odpadli pa sta favorizirani ekipi Ježice in Save Kranj).

Naše igralke so se v prvi tekmi pomerile z ekipo Senožeč, ki pa ni bila niti približno enakovredna nasprotnici našim igralkam.

JESENICE : SENOŽEČE 85:29 (50:14)

Igrale so: Stražisar 19, Azman 20, Bertonec 19, Vavpotič 19, Pavkovič 2, Kantarevič 2, Iskra 4, Slamnik in Ulčar.

Naše igralke so že v tretji minuti tekme vodile s koši Vavpotičeve in Bertonecove s 15:0. Ko sta se razigrali še Stražisarjeva in Azmanova, pa je rezultat do konca prvega polčasa narasel na 35 košev razlike. Trener Jesenic je zato lahko v nadaljevanju tekme odpočil najboljše igralke za drugo tekmo z Iskro Olimpijo, vendar so zelo dobro zaigrale tudi mlajše rezervne igralke, tako da se je razlika do konca tekme povečala na 56 košev v korist Jesenic.

V drugi tekmi so se Jeseničanke pomerile z Iskro Olimpijo, ki je v prvi tekmi visoko premagala moštvo Alpi-

ne iz Zirov (preko 30 košev razlike) in se tako izkazala kot prvi favorit republiškega prvenstva. Glede na mladost in neizkušenost Jeseničank je bilo pričakovati visoko zmago Olimpije, ki pa je bila na igrišču zelo tesno izbojevana.

JESENICE : ISKRA OLIMPIJA 72:79 (33:41)

Igrale so: Ulčar 5, Stražisar 17, Azman 18, Bertonec 2, Vavpotič 20, Kantarevič 2, Slamnik, Pavkovič, Mlačnik.

Moštvi sta se do 17. minute prvega polčasa menjavali v vodstvu. Šele v zadnjih minutah se je posrečilo Olimpiji odlepiti od zasedovalke za osem košev. Pri tem velja poudariti zelo dobro igro mlade, visoke naše igralke Katarine Ulčar, ki je z odlično igro v obrambi onemogočila centra mladinske državne reprezentance.

V drugem polčasu so Jeseničanke zaigrale še bolje in uspele v 16. minuti rezultat izenačiti in povesti za koš razlike. Takrat pa je morala zaradi pete osebne napake zapustiti igrišče Ulčarjeva, kar je pomenilo premoč Iskre Olimpije v višini igralke in hkrati zmago v zelo dramatični tekmi.

KK Jesenice kandidira ob 25-letnici delovanja kluba za organizatorja finalnega turnirja, ki bo po vsej verjetnosti v soboto, 20. oktobra, na Jesenicah. Pomerile se bodo ekipe Maribora in Jesenic ter Olimpije in Pomurja. Porazena bosta igrala za uvrstitev na tretje, zmagovalca pa za prvo mesto.

USPEH KEGLJAVK DELOVNE SKUPNOSTI SEO — TKR — NG

Na občinskem prvenstvu v kegljanju na asfaltu, ki je potekalo preteklo soboto in nedeljo, 13. in 14. oktobra na kegljišču v Podmežaklju, je nastopilo 20 moških in 7 ženskih ekip. Za drugo zapored je na tem prvenstvu osvojila prvo mesto ženska ekipa delovne skupnosti SEO — TKR — NG iz naše železarne v postavi Helena Lužnik, Sonja Lotrič in Lučka Marinkovska. Med moškimi ekipami se je iz železarne najbolje odrezala ravno tako ekipa delovne skupnosti SEO — TKR — NG, ki je podrla enako število kegljev kot tretje uvrščena, vendar pa je imela slabše čiščenje. Za pa je na prvenstvu nastopilo precejšno število kegljačev iz TOZD naše železarne, kar kaže na precejšnjo aktivnost športnih referentov po obratih. Ta petek in soboto bo na sporedu občinsko prvenstvo v šahu in streljanju z zračno puško.

REZULTATI:

MOŠKI EKIPNO (20 EKIP): 1. Gradis II. (Rupnik, Pohar, Tarmar, Četajak) 850, 2. Društvo upokojencev I. 827, 3. Promet — žel. postaja Jesenice 783 (čl. 233), 4. DS SEO — TKR — NG 783 (čl. 218), 5. Gradis I. 771, 6.

DRSALNI KLUB OBVEŠČA

Drsalni klub Jesenice vabi vse otroke od 4. do 7. leta starosti, ki se želijo naučiti drsati, da se vpišejo v tečaj umetnostnega drsanja. Tečaj bo dvakrat tedensko po eno uro, in sicer v: — torek od 16. do 17. ure — petek od 15.30 do 16.30. Vpisna za dvomesečni tečaj znaša 200.— din. Vpisovanje bo v petek, 19. in v torek, 23. oktobra od 16. do 17. ure na drsališču v Podmežaklju.

IV. REPUBLIŠKO TEKMOVANJE UPOKOJENCEV V ŠAHU

V soboto, 13. oktobra, je Zveza društev upokojencev SR Slovenije izvedla, poleg drugih športnih tekmovanj v Kamniku, tudi tekmovanje upokojencev — šahistov za republiško prvenstvo. Šahisti Društva upokojencev Jesenice so se na tekmovanju šahistov upokojencev občine Jesenice uvrstili na prvo mesto in na tekmovanju društev gorenjske regije tudi na prvo mesto. S tem so si pridobili pravico nastopa na četrtem republiškem tekmovanju upo-

kojencev v šahu, katerega so se udeležili s štiričlansko ekipo.

Na tekmovanju je nastopilo od devetih prvovrščenih ekip društev sedem ekip, ekipe društev upokojencev Laško in Piran se tekmovanja nista udeležili.

Tekmovanje, ki ga je organizirala Zveza društev upokojencev Slovenije, je dobro izvedlo Društvo upokojencev Kamnik v kino dvorani na Duplici pri Kamniku.

Istočasno s šahisti so tekmovali tudi upokojenci v kegljanju na asfaltu in v streljanju. Na slavnostni otvoritvi so za otvoritev zadonele fanfare. Ženski pevski zbor Solidarnost iz Kamnika pa je v pozdrav zapel nekaj pesmi. Predstavniki Zveze društev upokojencev Slovenije, pokrovitelja SZDL občine Kamnik

in družbenopolitičnih organizacij ter organizatorja Društva upokojencev Kamnik, so pozdravili vse udeležence in jim zaželeli čimveč uspehov na tekmovanju.

Jeseničani smo se na to tekmovanje pripravili nekoliko slabše kot preteklo leto, ko smo na enakem tekmovanju v Laškem osvojili tretje mesto s pokalom. Tokrat smo bili četrty in prejeli diplomu.

Na šahovskem prvenstvu upokojencev Slovenije so se ekipe društev uvrstile: 1. Maribor Tezno 18,5 točke, 2. Ljubljana - Šiška 16,5, 3. Trbovlje 14,5, 4. Jesenice 13,5, 5. Novo mesto 10,5, 6. Kamnik 6,5 in 7. Ljutomer 4 točke.

Ivan Zen

KOLAJNE JUGOSLOVANSKIH TELOVADK NA MIS

Kot poznavalca športne gimnastike, ker pač delam še vedno kot aktivni trener v tem športu, me je več znanec poprosila za mnenje o realnosti ocen naših telovadk na mediteranskih igrah v Splitu. Pri mnogih prevladuje mnenje, da so nam bile nekatere kolajne podarjene. Osebnost nsem tega mnenja, zato želim športni javnosti podati nekaj pojasnil o kvaliteti jugoslovanske telovadbe in o osnovnih načelih pri ocenjevanju na mednarodnih tekmovanjih. Bolje poznam gimnastiko deklet, zato se bo moje mnenje nanašalo na to področje.

Na splitskih mediteranskih igrah je bil mladi rod jugoslovanskih telovadk prvič predstavljen širši jugoslovanski javnosti s televizijskimi prenosi. Za to bili prenosni gimnastike tako slabo režirani, da smo videli le malo vaj naših telovadk, mnogo pa povsem nepomembnih dogajanj v času, ko so naše telovadke nastopale na orodju. Silšali smo lahko samo navdušene gledalce v dvorani. To je povzročilo tudi slabšo informiranost TV gledalcev, ki naših telovadk že nekaj let niso videli na televiziji. Osebnost mnenim, da je bilo tako režiranje smenjanja načrtno. Že več let lahko zasedimo, da poskušajo nekateri posamezniki v novinarskih krogih ob vsaki dani priliki razvednotiti pomembnost športne gimnastike pri mladini, s pretiranim poudarjanjem pomembnosti športov z žogo. Isti novinarji so bili poročevalci in komentatorji tudi na MIS. Zato ni čudno, da jim uspeva z zapletenimi in nestrokovnimi komentarji ter s skoraj neopaznimi opazkami zvesti gledalce pred televizorji, ki sprejmejo komentatorjeve ocene kot najbolj poštene in realne, češar se tak novinar tudi zaveda.

Objektivni gledalec je lahko ocenil, da naše telovadke, pa tudi telovadci le niso tako slabi, da bi nas moralo biti sram ali, da ne sodijo na mednarodna tekmovanja, kjer bi kvarili ugled naših državi. Ta pomislek je bil vedno prisoten, kadar bi se morala naša reprezentanca udeležiti kakšnega mednarodnega tekmovanja, res pa je, da smo v večini športih pošiljali čez mejo športnike sumljivih mednarodnih kvalitet. To se bo prav gotovo še dogajalo, vem pa zagotovo, da se bo ponovno pojavil problem udeležbe telovadec in telovadk na letošnjem svetovnem prvenstvu, ki bo pogojno in kvalifikacijsko tekmovanje za udeležbo na olimpijadi prihodnje leto v Moskvi.

V Splitu ni nastopila naša najboljša vrsta. Tri, ki sodijo v reprezentanco po kvaliteti, so ostale v gledališču. Štirinajst let bodo dopolnile šele prihodnje leto, kar je po pravilniku pogoj za člansko reprezentanco v mednarodnih tekmovanjih. O treh naših telovadkah,

ki so nastopile v finalu mnogoboja in na posameznih orodjih, pa je slišati toliko različnih ocen o njihovi kvaliteti, da želim prav o tem nekaj reči. Te tri telovadke so državna prvakinja Jasna Dokl, Novomeščanka, z dvema splitskima kolajnami: zlata — gred in srebrna — parter, Ljubljanka Alenka Zupančič, z dvema srebrnima kolajnami — bradlja in preskok, tretja finalistka pa je bila naša najmlajša reprezentantka in tudi najperspektivnejša, Novosadčanka Dragan Došen.

O DELU JESENIŠKIH JUDOISTOV

V Beogradu je bila v nedeljo, 14. oktobra, konferenca judo zveze Jugoslavije. Kot delegat slovenske judo zveze je bil na konferenci tudi Brane Dvoršak, trener jeseniških judoistov, ki so ga delegati republiških in pokrajinskih zvez izbrali za vodjo jugoslovanske državne reprezentance, ki bo nastopila na evropskem članskem prvenstvu v Italiji.

V soboto, 20. oktobra, se prične republiško prvenstvo za posameznike, ki je zamenjalo prejšnje ekipno tekmovanje. Tekmovalci so razdeljeni v dve kakovostni skupini. V prvi, ki bo nastopala v Celju, je tudi Stanko Anderle, v drugi, ki bo v Ljubljani pa Zlebir, Fajkovič, Krnjajič in Krehnič ter član ŠSD ŽIC Spal.

Tudi gorenjski pionirji bodo nastopali. Sestali se bodo trikrat. Pravico nastopa pa imajo pionirji letnika 1966 in mlajši iz športnih kolektivov Triglava Kranj, Alpine Ziri in TVD Partizan Jesenice.

Jeseniški judoisti, ki so ostali brez nekaterih najboljših, Gatariča, ki je prestopil k ljubljanski Olimpiji, Jovana, ki je prenehal trenirati, redno trenirajo v telovadnici ŽIC trikrat tedensko. Da bi okrepili svoje vrste vabijo vse, ki jih veseli judo šport v JUDO TECAJ. Vpis v tečaj je vsak ponedeljek od 18. do 20. ure in petek od 16. do 18. ure, v telovadnici ŽIC na Jesenicah. S treninzi oziroma tečajem bodo pričeli v mesecu novembru, ko bo dokončno urejen tudi dom TVD Partizan Jesenice. V tečaj so vabljeni dekleta in fantje, starost ni omejena, kakor tudi ne število tečajnikov.

Prvi dan tekmovanja v mnogoboju so imele vse naše telovadke — nekaj lažjih in težjih spodrajajev zaradi neizkušenosti, saj je bila to za večino prva težja mednarodna tekma. Prihiti na obremenitev je bila za 14 in 15-letna dekleta brez tekmovanih izkušenj zares velika. Dana jlm je bila enkratna možnost, da pred domačo publiko dokazuje, koliko so vredne. Polom v ekipnem tekmovanju s četrtim mestom jih ni spravil s tira. Še bolj so zagrizle in se zares borile enakovredno z Italijankami in Spankami za kolajne med posameznicami. Vse štiri kolajne so povsem zaslužene, čeprav nekateri ne poznavali gimnastike niso takega mnenja. To je ponoven poskus, ta šport razvednotiti. Poslušam razprave, kako je Doklovi zlata kolajna na gredi podarjena. V finalno tekmovanje je Doklova prinesla najvišjo oceno iz tekmovanja v mnogoboju. Po pravilniku mora imeti vaja v sestavi tudi super »Ca težino, da se telovadki vrednoti vajo od deset točk navzdol. To so elementi tveganja in napake pri izvajanju takih elementov dobijo odbitek samo eno desetinko točke, pri lažjih elementih pa dve do tri desetinke. Francoska telovadka, ki se je z Doklovo borila za zlato kolajno je imela v vaji samo eno najvišjo težino, to je iztegnjen prosti prevrat naprej, kratko imenujemo to salto. Vajo je zaključila z iztegnjeno salto, kar ni najvišja težina, po predpisih pa mora biti seskok visoke težine v tekmovanjih mednarodnega ranga. Nasprotno pa je imela Doklova kar tri različne najvišje težine z velikim tveganjem. Iztegnjeno salto naprej je izvedla brez napake enako kot Francozinja, nato pa je naredila napako pri skrcnem saltu naprej, ki je eden najtežjih elementov na gredi. Taka napaka bi pri lažjem elementu štela najmanj dve desetinki, pri tako težkem elementu pa je bil ta odbitek samo ena desetinka. Za zaključek vaje je izvedla iztegnjeno salto s celim vijakom. Celotna vaja je bila tako nesporno najtežja in je bila povsem opravičeno ocenjena z najvišjo oceno in zlato kolajno. O ostalih treh srebrnih kolajnah ni treba veliko polemizirati. Imamo jih in gimnastični delavci smo ponosni nanje.

Koliko so naše telovadke vredne, pa bomo že čez nekaj dni videli v najtežji evropski konkurenci. V dnevi od 12. do 14. oktobra bo v Ljubljani balkansko prvenstvo v športni in moderni ritmični gimnastiki. Nastopile bodo reprezentance Romunije, Bolgarije, Turčije, Grčije in Jugoslavije. Romunske telovadke Comaneci, Eberle in Ungureanu spadajo v sam vrh svetovne kvalitete in bodo na olimpijadi v Moskvi najhujše tekmice sovjetskimi telovadkam. Bolgarke spadajo v prvo tretjino držav po kvaliteti, Jugoslovanke pa praktično nimajo mednarodne ocene v razstvitvi, ker jim že nekaj let ni bilo omogočeno, da bi se udeležile velikih mednarodnih tekmovanj. Po znanju pa prav gotovo spadajo v razred z Bolgarikami, s katerimi se bodo, upajmo vsaj, resno borile kot ekipa za srebrno kolajno. Pričakujemo pa lahko tudi kakšno posamično kolajno, čeprav bo konkurenca in kvaliteta veliko večja, kot je bila na mediteranskih igrah v Splitu. Zaželimo jim, lahko samo veliko sreče.

Ljubitelji gimnastike bodo imeli ta teden zares enkratno priložnost, da si v Ljubljani ogledajo svetovne, olimpijske in evropske prvake. V Ljubljani bo tudi letošnji evropski prvak Bolgar Delcev, največje letošnje presenečenje v areni športne gimnastike. Najzanimivejše tekmovanje pa bo zagotovo finale na posameznih orodjih v nedeljo dopoldan.

L. Mesarič

RAZPORED REKREACIJSKEGA KEGLJANJA IN DRUGIH AKTIVNOSTI V TELOVADNICI IN TRIM KABINETU ŽIC

S 1. oktobrom so se pričele rekreacijske ure na asfaltne kegljišču v športnem parku v Podmežaklju. Za športno rekreacijo pri JO sindikata železarne je v ta namen za naše delavke in delavce rezervirala precejšnje število ur. Delavci TOZD in delovnih skupnosti bodo na kegljišču lahko vadili po razporedu, ki ga v nadaljevanju objavljamo. Želja pa je, da športni referenti na kegljišču pripeljejo čim večje število za kegljanje zainteresiranih delavk in delavcev in kegljanje ne prepušijo stihiji. Rekreacijsko kegljanje bo na programu vse do 3. maja, čemur bo sledilo že tradicionalno medobratno tekmovanje.

Istočasno pa se bo pričela tudi vadba v telovadnici in v trim kabinetu železarskega izobraževalnega centra. Za Železarno je organizirana rekreacijska vadba dvakrat tedensko in to v torek in četrtek od 20. do 22. ure. V tem času bosta na razpolago telovadnica in trim kabinet, vadba pa bo organizirana in strokovno vodena. Poleg teh dveh terminov pa bo za naše delavce še prost termin v sredo od 18. do 20. ure za košarkarje — rekreatorje in v petek od 20. do 22. ure za odbojkašice — rekreatorke iz Železarne.

Pričelo pa se je tudi rekreacijsko drsanje. Za delavce naše Železarne in njihove svoje (žena, otroci) je rezerviran prost termin v petkih od 20. do 22. ure. Istočasno obveščamo delavce, da so na sindikatu Železarne (tel. 216) na voljo nove legitimacije za rekreacijsko drsanje, katere naj zainteresirani dvignejo, potrebno pa je priložiti fotografijo. Poudarjamo, da bodo legitimacije dobili le delavci Železarne in njihovi najbližji svojci. Od 1. novembra dalje stare legitimacije ne bodo več veljavne.

Poteka pa tudi že tekmovanje med TOZD in delovnimi skupnostmi v balinanju in malem nogometu, ki bo končano do 15. oktobra.

bef.

PONEDELJEK	9. — 12. ure	15. — 16. ure	16. — 17. ure	17. — 18. ure	18. — 19. ure	19. — 20. ure	20. — 21. ure	21. — 22. ure
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	Valj. bl. št. Vzdrževanje Remontne del. Energetika	Željarna Željarna Profilarna	Stroj. del. Stroj. del. Vratni podb. Žičarna	Stroj. del. Stroj. del. Žičarna Žičarna	Remontne delavnice Remontne delavnice Remontne delavnice Plavž		Vzdrževanje Vzdrževanje Vzdrževanje Vzdrževanje	
TOREK								
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	Veterani Veterani Veterani Veterani							
SREDA								
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	SEO, TKR, NG Plavž Remont. del. Jeklovlek	Kovinoservis Kovinoservis Aktiv. inval. Aktiv. inval.	Družb. prehr. Družb. prehr. Valjarna blum. štekel Valjarna blum. štekel	Energetika Energetika	Jeklarna Jeklarna Transport Transport	Jeklarna Jeklarna Transport Transport	Delavke ŽJ Delavke ŽJ Elektrode Jeklovlek	
ČETRTEK								
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	Veterani Veterani Veterani Veterani							
PETEK								
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	Jeklarna Jeklarna Transport Stroj. del.						Delovne skupnosti Delovne skupnosti Delovne skupnosti Delovne skupnosti	
SOBOTA								
1. steza 2. steza 3. steza 4. steza	Mladina ŽJ Mladina ŽJ Mladina ŽJ Mladina ŽJ					Valj. 2400 Valj. 2400 Valj. ž. in pr. Livarna	HV Jesenice HV Jesenice HV Bela HV Bela	Prosto za delavce ŽJ

PO DVEH KOLIH NA ČELU

V soboto, 13. oktobra, je bilo na sporedu drugo kolo 33. državnega prvenstva. Obe jeseniški moštvi, Jesenice in Kranjska gora, sta zabeležili prepričljivi zmagi. Jeseničani so se s to zmago utrdili na prvem mestu na lestvici. 27. oktobra, ko bodo na Jesenicah gostovali hokejisti Olimpije, pa bo pokazal nadaljnji razplet dogodkov.

MEDVEŠČAK : JESENICE 2:9
(2:1, 0:4, 0:4)

Pred odhodom v Zagreb trener Svetlin ni bil posebno razpoložen, saj je bil še pod vtisom slabe igre in poraza njegovega moštva v prijateljskem dvoboju s Cortino, še posebej, ker je Olimpija odpravila večkratnega italijanskega prvaka kar z rezultatom 11:0. Motilo ga je tudi to, da v Zagrebu ne bosta nastopila Pajić in Lah zaradi poškodb, kajti Zagrebčani so že v prvem kolu z zmago nad Celjani pokazali, da so dobro pripravljeni.

Tudi sami igralci so bili precej negotovi, kar se je pokazalo tudi v prvi tretjini dvoboja v Zagrebu, ki so jo z rezultatom 2:1 dobili domačini. Kazalo je, da bo dvoboj izredno težaven za Jeseničane, ker je obramba v prvih dvajsetih minutah napravila vrsto napak.

Toda preostali dve tretjini sta pokazali pravo jeseniškega moštva, ki je sicer igralo le z dvema napadoma, domačini pa so bili povsem presenečeni. Kljub temu, da je bil led dokaj slab in pogoji za igro niso bili bleščeči, so Jeseničani zaigrali tako, kot znajo: hitro, kombinirano in učinkovito, domači hokejisti pa so večkrat le kot gledalci spremljali hitre in domiselne akcije jeseniškega moštva. Rezultat takšne igre je bilo že po drugi tretjini prepričljivo vodstvo Jeseničanov s 5:2, nadaljevanje pa je pokazalo vso moč pomlajenega jeseniškega moštva.

Zagrebčani so očitno verjeli, da bodo z lahka opravili s pomlajenimi večkratnimi prvaki, saj so jim po zmagi v Celju še kako zrasla »krila«. Toda jeseniško moštvo, ki je nastopilo oslabljeno, je pokazalo, da je dobro pripravljeno. Res je sicer, da so naši napravili precej napak, kar se bo dogajalo še v bodoče, saj je moštvo še vedno nezkušenost, toda njihovo igro v celoti lahko ocenimo kot zelo dobro.

Da to ni iz trte zvito, so potrdili tudi komentariji maloštevilnih zagrebških strokovnjakov, ki so bili nad igro naših izredno presenečeni, nekateri pa so trdili, da je Olimpija sicer velik favorit za osvojitve letošnjega naslova, vendar po prikazani igri v Zagrebu, tudi Jeseničani niso brez možnosti. Seveda je to malce pretirano, kajti ljubljancani so letos edini resni favoriti za naslov prvaka, ugajajo pa spodbudne ocene o igri jeseniškega moštva.

Gole so dosegli: Hafnar 3, Razinger in Klemenc po 2 ter Pavlič in Mlinarec po enega.

KRANJSKA GORA : SPARTAK 9:4
(4:0, 2:3, 3:1)

Potem, ko so v prvem kolu doživeli zaslužen poraz v dvoboju s Crveno zvezdo, so mladi hokejisti Kranjske gore z deljenimi mnenji pričakovali drugo kolo in Spartaka iz Subotice.

Nekaj dni pred dvobojem nam je trener Ciril Klinar povedal vrsto težav, ki spremljajo ta mladi kolektiv.

Naše moštvo je že tako ali tako najmlajše v ligi, vendar nezkušenost ni edina težava. Gre za to, da treniramo le enkrat na dan, večina prvotilgašev pa dvakrat na dan, pa še treningi niso kompletni, ker večina fantov hodi v šolo, tisti ki delajo, pa včasih ne morejo priti na trening zaradi delovnih dolžnosti. Pred dvobojem s Spartakom pa smo imeli še to težavo, da so nam tudi edini trening na dan skržili samo na eno uro in petnajst minut, tako da smo zares v težavah.

Res je, velikokrat gledamo samo na Jesenice, pozabljamo pa na Kranjsko goro, iz katere smo prišli vsi sedanjí igralci prvega moštva večkratnih prvakov. Ko spremljamo igre mladega ozroma najmlajšega moštva v naši ligi, imamo vedno pred očmi vrsto težav, s katerimi se srečujejo in bomo realneje ocenjevali njihove ne preveč bleščeče predstave.

No, da je to kolektiv, vreden pozornosti, in da je v njem nekaj zares talentiranih igralcev, je pokazala tekma proti Spartaku, v kateri so mladi kranjskogorski hokejisti slavili prepričljivo in zaslužen zmago.

Že v prvi tretjini so po precej boljši igri povedli s 4:0, vendar so tako kot pri Crveni zvezdi v drugi pokazali pre-

cej slabšo igro. Gostje so zmanjšali vodstvo domačinov na tri gole, nakar so v zadnjih dvajsetih minutah Kranjskogorci ponovno zaigrali bolje in odločili ta del v svojo korist z rezultatom 3:1.

Od Kranjskogorcev povejmo, da so tudi tokrat napravili precej napak, kar je seveda posledica nezkušenosti, kot tudi tega, da dokaj neredno trenirajo. Precej pomembna je namreč ugotovitev, da se je večina igralcev proti Spartaku bolj trudila, kot denimo proti Crveni zvezdi. Prav borbenost bi bila lahko odlika mladih igralcev, čeprav gre tudi za njihove dokaj skromne telesne zmožnosti.

Upajmo le, da bo nadaljevanje sezone prineslo zanesljivejšo igro mladega moštva, ki bi mu bilo potrebno nuditi precej boljše pogoje za vadbo, kot ga ima.

Gole za Kranjsko goro so dosegli: Pajić, Zidarević in Vrtnjak po 2, ter Razinger, Čelesnik in Knežević po enega.

RAZPREDELNICA:

1. Jesenice	2 2 0 0 27: 5 4
2. Olimpija	2 2 0 0 19: 6 4
3. Kranjska gora	2 1 0 1 12: 7 2
4. Crvena zvezda	2 1 0 1 9: 8 2
5. Medveščak	2 1 0 1 9: 13 2
6. Partizan	2 1 0 1 8: 21 2
7. Spartak	2 0 0 2 7: 17 0
8. Celje	2 0 0 2 7: 18 0

Prvenstvo bodo nadaljevali 27. oktobra. Derbi kola bo na Jesenicah, kjer se bosta pomerili najboljši moštvi v Jugoslaviji, Jesenice in Olimpija. Drugi jeseniški predstavnik Kranjska gora, pa bo gostoval v Celju proti istoimenski ekipi.

D.

PODELITEV PRIZNANJ NAJBOLJŠIM SMUČARJEM V OBČINI

V nedeljo, 14. oktobra zvečer, je bila v sejni sobi skupščine občine Jesenice skromna svečanost. Na njej so se zbrali smučarji vseh selekcij občinske zveze smučarskih organizacij in pregledali rezultate dela v pretekli smučarski sezoni. Boris Bergant, predsednik zveze, je najprej poročal o delu, uspehih in težavah selekcij, predstavil pa je tudi cilje selekcij, kjer se med drugim nartuje tudi čimvečje število tekmovalcev iz naše občine na olimpijskih igrah v Sarajevu.

Janez Šmitek je prikazal velik razvoj alpskega smučanja v zadnjih letih in povedal, da naši najboljši alpinisti redno vadijo tudi do 300 dni letno, konkurenca za najboljša mesta pa se je povečala na 20 jugoslovanskih klubov.

Tovariš Kerštajn je govoril o delu naših tekačev in povedal, da nekateri dnevno pretečejo tudi do 60 kilometrov in skoraj polovico svojega zaslužka porabijo za dodatno hrano (primer bratov Džuričič), pri tem pa ostajajo brez hrane, ki jim jo vseh predpisih jugoslovanske zveze za telesno kulturo pripada. Ugotovil je tudi, da naši tekači v mednarodnih merilih že nekaj pomenijo.

EKIPA TOZD VZDRŽEVANJE PRAVAK V MALEM NOGOMETU

Pretekli teden je bilo končano prvenstvo Železarne v malem nogometu. Prvo mesto in naslov prvaka Železarne, so osvojili nogometaši TOZD Vzdrževanje, ki so premagali v finalu vse svoje nasprotnike in prepričljivo zmagali.

Na tekmovalnem prizorišču je nastopilo 19 ekip v petih predtekmovalnih skupinah, iz vsake skupine pa sta se uvrstili v polfinale po dve ekipi. V polfinalu je nastopilo osem ekip, v dveh skupinah pa so bili najboljši nogometaši iz TOZD Žičarna, Valjarna Bluming Štekel, Remontne delavnice in Vzdrževanje. Tudi v finalu so igrali ekipe med seboj vsaka z vsako, v finalnih borbah pa je bil prikazan lep in borben nogomet.

Rezultati polfinala:

I. SKUPINA: Str. del. : Rem. del. 1:2	
HV Jesenice : Valjarna Bl. Št. 2:0	
Valj. Bl. Št. : Rem. del. 4:0	
HV Jesenice : Str. del. 2:3	
Str. del. : Valj. Bl. Št. 2:1	
HV Jesenice : Rem. del. 1:4	
1. Valj. Bl. Št., 2. Rem. del., 3. Str. del., 4. HV Jesenice.	
II. SKUPINA: Vzdrž. : Transport 4:4	
HV Bela : Žičarna 3:5	
Žičarna : Transport 0:1	
HV Bela : Vzdrževanje 0:5	
Transport : HV Bela 2:3	
1. Vzdrževanje, 2. Žičarna, 3. Transport, 4. HV Bela.	

Moštvo nogometnega kluba Jesenice (člani), katero je z dobro in lepo igro prejšnjo nedeljo premagalo NK Kočevje z 1:0. Stojijo z leve proti desni: Zdravko Relih, pomočnik trenerja, Joža Kupljenik, Dragan Ilić, Zoran Kramar, Tohić, Marjan Kramar, Samardžija, Marjan Žurman, trener; čepijo: Catak, Dučanović, Ante Troha, Suljemanović, Zvone Kovačević, Bokanić, Martin Mlakar in Asim Ibrahimović.

Nogomet

DVE ZMAGI IN PORAZ NOGOMETASEV JESENIC

V soboto in nedeljo, 13. in 14. oktobra, so vsa tri moštva NK Jesenice igrala doma. Kadeti so v soboto zaslužen izgubili tekmo z moštvom NK Sava iz Kranja. V prvi tekmi v nedeljo pa so nas mladinci znova presenetili s svojo zmago nad moštvom Bele Krajine, v drugi tekmi pa so člani nogometnega kluba Jesenice z dobro igro premagali člansko ekipo Bele Krajine.

NK JESENICE : NK SAVA — KRANJ
(kadeti) 3:6 (2:3)

V soboto, 13. oktobra, so kadeti NK Jesenice odigrali doma tekmo proti moštvu Save iz Kranja in srečanje izgubili s 6:3. Treba je povedati, da so se domači nogometaši borili, da bi srečanje

dobili, toda tokrat jim ni ni ni šlo. Kadeti iz Kranja so namreč igrali zelo dobro in zaslužen zmagali. Od kadetov Jesenic dejansko lahko pričakujemo večje uspehe šele čez leto ali dve, ker so še zelo mladi, stari so po trinajst let in bodo za kadetska moštva lahko igrali do 16. leta starosti. Prepričani smo, da bodo iz tekme v tekmo igrali boljše in nas tudi razveselili s kakšno zmago.

Gole za Jesenice so dosegli: Hadži-sulejmanović 2 in Jurca 1.

R. Radič

NK JESENICE : NK BELA KRAJINA — ČRNOMELJ (mladinci)
3:1 (2:1)

Tokrat so tudi mladinci Jesenic zaigrali zelo dobro in slavili zmago nad ekipom B. Krajine s 3:1.

Jeseničani so vso tekmo igrali dobro in že v prvem polčasu sta obe moštvi imeli več priložnosti za gol, vendar jih zaradi slabega igrišča nista mogli izkoristiti.

V 80. minuti je mladi Okrašar s tridesetih metrov dosegel za domačine gol. S tem rezultatom se je tudi končala tekma.

Vsi mladinci Jesenic so tokrat zaigrali dobro, vendar pa je v nedeljo imel svoj dan Ekič, ki je pokazal zelo dobro igro in bil tudi najboljši igralec na igrišču.

Gole za Jesenice so dosegli: Bešič, Suljemanović in A. Dizdarevič.

R. Radič

NK JESENICE : NK BELA KRAJINA — ČRNOMELJ (člani)
2:1 (0:0)

V nedeljo, 14. oktobra, so nogometaši Jesenic slavili pomembno zmago nad ekipom Bele Krajine iz Črnomlja. Na nogometnem igrišču se je spet zbralo precejšnje število gledalcev, ki so z zanimanjem spremljali dvoboj. Treba je poudariti, da iz tekme v tekmo več gledalcev prihaja na nogometno igrišče v Podmežaklju, da bi športno boderili domače nogometaše.

Članska tekma se je začela po tekmi mladincev in je bilo igrišče izredno slabo za igro.

Da bi prišli do nove zmage, so morali domačini tokrat dati vse od sebe! To se jim je obrestovalo in zaslužen so slavili zmago.

V prvem polčasu so gostje igrali v glavnem na svoji polovici igrišča in poskušali s protinapadi ogroziti gol domačega vratarja Ilića. To jim ni uspelo, kajti to tekmo so vsi igralci igrali dobro in se borili za vsako žogo.

Domači napadalci so že v prvem polčasu imeli kopico priložnosti, da bi povedli. Kar niso naredili v prvem, so popravili v drugem polčasu. Tokrat so še boljše zaigrali v napadu in rezultat tega sta bila dva gola.

V 72. minuti sta lepo akcijo začela Z. Kramar in Mlakar na polovici gostov, ki jo je kronal Z. Kramar z golom. 1:0 za domače. Komaj tri minute kasneje je iz prostega strela iz kakih 40 metrov, drugi gol za domače dosegel Ibrahimović.

Do konca tekme so še imeli priložnosti, da bi vodstvo povečali, toda tega niso izkoristili, predvsem zaradi slabega igrišča. In kar domačini niso izkoristili, so izkoristili gostje in dve minuti pred koncem iz gneče pred vratarjem Ilićem dosegli gol in zmanjšali rezultat na 1:2.

Vsi nogometaši Jesenic se zahvaljujejo gledalcem za športno bodrenje in številni obisk.

LESTVICA:

1. Jesenice	7 4 1 2 7:10 9
2. Kočevje	6 3 1 2 13: 8 7
3. Koper	6 3 1 2 10: 6 7
4. Novo mesto	7 2 3 2 9: 8 7
5. Tabor-Jadran	7 3 1 3 12:12 7
6. B. Krajina	7 3 0 4 12:13 6
7. Primorje	6 0 3 3 5:11 3

R. Radič

V soboto, 20. oktobra, se bosta ob 15. uri na Jesenicah srečali kadetski moštvi NK Jesenice in NK LTH Škofja Loka. Člani in mladinci so tokrat prosti.

271 UDELEŽENCEV NA JESENSKEM KROSU

Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice je konec prejšnjega tedna na Zvagnovem travniku za Savo organizirala jesenski občinski kros. Nastopilo je 271 mladih tekačev v vseh kategorijah, le člani in članice so organizatorji zaman čakali na startu. Vsak udeleženec je na cilju prejel bronasto značko »jesenski kros«, prvaki v posameznih kategorijah pa pokale.

Poudariti velja, da so se letošnjega krosa udeležili poleg članov vseh občinskih športnih društev v jeseniški občini še predstavniki osnovne šole Polde Stražisar, Centra srednjih šol Jesenice, Železarsko-izobraževalnega centra Jesenice, športnega društva Mojstrana in smučarski klub Kranjska gora.

REZULTATI:

CICIBANI — 500 metrov: 1. Adamek (SSD Mojstrana) 1:36,8. 2. Mulahmetović (SSD Prežihov Voranc Jes.) 1:37,2. 3. Peternel (SSD Mojstrana)

CICIBANI — 500 metrov: 1. Žvan (SSD Žirovnica) 1:43,1. 2. Kočila (SSD Žirovnica) 1:46,9. 3. Stanojević (SSD Mojstrana) 1:49,0

CICIBANI — 500 metrov: 1. Preželj (SSD Žirovnica) 1:28,1. 2. S. Smolej (SSD Prežihov Voranc Jesenice) 1:28,7. 3. Gomboc (SSD Kranjska gora) 1:29,0

CICIBANKE — 500 metrov: 1. Bešter (SSD Žirovnica) 1:32,3. 2. Alešič (SSD Prežihov Voranc) 1:34,4. 3. Kejžar (SSD Koroška Bela)

ML. PIONIRJI — 800 metrov: 1. Pogacnik (SSD Prežihov Voranc Jesenice) 2:17,5. 2. Smolej (SSD Kranjska gora) 2:20,5. 3. Korej (SSD Mojstrana) 2:21,3

ML. PIONIRKE — 800 metrov: 1. Mlakar (SSD Kranjska gora) 2:24,8. 2. Klinar (SSD Prežihov Voranc) 2:33,5. 3. Malenšek (SSD Koroška Bela) 2:41,3

ST. PIONIRJI — 1000 metrov: 1. Oblak (SSD Prežihov Voranc) 2:39,6. 2. Šabič (SSD Prežihov Voranc) 2:41,7. 3. Ploj (Železarski izobraževalni center Jes.) 2:43,1

ST. PIONIRKE — 800 metrov: 1. Mlačnik (ZIC) 2:36,9. 2. Langus (Center srednjih šol) 2:44,4. 3. Veljakova (SSD Tone Čufar Jes.) 2:45,3

ML. MLADINCI — 1000 metrov: 1. Majer (ZIC) 2:36,0. 2. Lebar (SK Kranjska gora) 2:38,0. 3. Šolar (Center srednjih šol) 2:41,8

ML. MLADINKE — 800 metrov: 1. Reš (Center srednjih šol) 2:34,4. 2. Trelec (Center srednjih šol) 2:44,1. 3. Zorec (Center srednjih šol) 2:48,2

ST. MLADINCI — 1500 metrov: 1. Hrovat (ZIC) 3:46,6. 2. Džuričič (Center srednjih šol) 3:49,8. 3. Ferčej (Center srednjih šol) 3:58,9

ST. MLADINKE — 1000 metrov: 1. Ferjan (Center srednjih šol) 3:59,8. 2. Pogacnik (Center srednjih šol) 4:02,5. 3. Šilvnik (Center strokovnih šol) 4:08,0

DOBRE PRIPRAVE ALPINCEV ZA NOVO SEZONO

Selekcija smučarjev alpske sekcije občinske zveze smučarskih organizacij se za novo sezono izredno vestno pripravljala. Selekcija šteje 14 članov, vodi pa jo profesionalni trener Janez Šmitek. Večina članov te selekcije je tudi v izbranih vrstah državne reprezentance in sicer: Grega Benedik je še kot mladinec član B reprezentance članov Jugoslavije, Barbara Benedičič kot mlajša mladinka je članica B reprezentance članic Jugoslavije, Aleš Podrekar in Matej Oblak sta člana mladinske reprezentance Jugoslavije, Bojan Kavčič in Joža Lavtižar pa sodelujeta v novo ustanovljeni mladi jugoslovanski ekipi za smuk. V pionirski izbrani vrsti Jugoslavije so Matjaž Naglič, Gaber Pogacnik, Robi Žan in Sašo Robič ter pionirki Barbara Kunc in Verona Klinar, Janez Šmitek pa je glavni trener mladinske in pionirske vrste Jugoslavije.

Selekcija je nekaj mesecev petkrat tedensko vadi kondicijsko na suhem in to zelo intenzivno, nekajkrat pa so

v okviru treningov reprezentance in selekcije odšli na vadbo na snegu. Zelo uspešno in intenzivno so koristili bližnje smučišče v Sella Neveil (poleg Trbiža). Bili so tudi na vadbi v avstrijskem Kaprunu, z nestrpnostjo pa pričakujejo sneg na domačih smučiščih.

Poleg selekcije bo v novi sezoni formirana tudi perspektivna ekipa cicibanov in cicibank, ki bo združevala najbolj perspektivne mlade smučarje. Ta mlada ekipa se bo redno pripravljala v področnih klubih, občasno pa trenirala pod nadzorstvom trenerjev Šmitka in Ceneta Štravsca. Pogoji za vstop v to ekipo bodo redna udeležba na treningih, lanskega uspeha, rezultati testiranja fizičnih sposobnosti in seveda šolski uspeh.

Za delo v alpski sekciji so pridobili tudi nekaj novih članov, saj je selekcija tako raznolika, od cicibanov do članov, da je bilo to nujno potrebno. Jeseniški smučarski delavci pa so tudi kandidati za organizacijo mladinskega državnega prvenstva za mlajše in starejše mladince ter mladinke, pravico nastopa na tem prvenstvu pa bi imela celotna alpska selekcija Jesenic.

bef.